Universiteit Leiden
The Netherlands

Mijders in de media: Een kwalitatief onderzoek naar de framing van nieuwsmijding en nieuwsmijders in Nederlandse berichtgeving

Visser, Isabel

Citation
Visser, I. (2026). *Mijders in de media: Een kwalitatief onderzoek naar de framing van nieuwsmijding en nieuwsmijders in Nederlandse berichtgeving*.

Version:	Not Applicable (or Unknown)
License:	License to inclusion and publication of a Bachelor or Master Thesis, 2023
Downloaded from:	https://hdl.handle.net/1887/4295895

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Mijders in de media

Een kwalitatief onderzoek naar de framing van nieuwsmijding en nieuwsmijders in Nederlandse berichtgeving

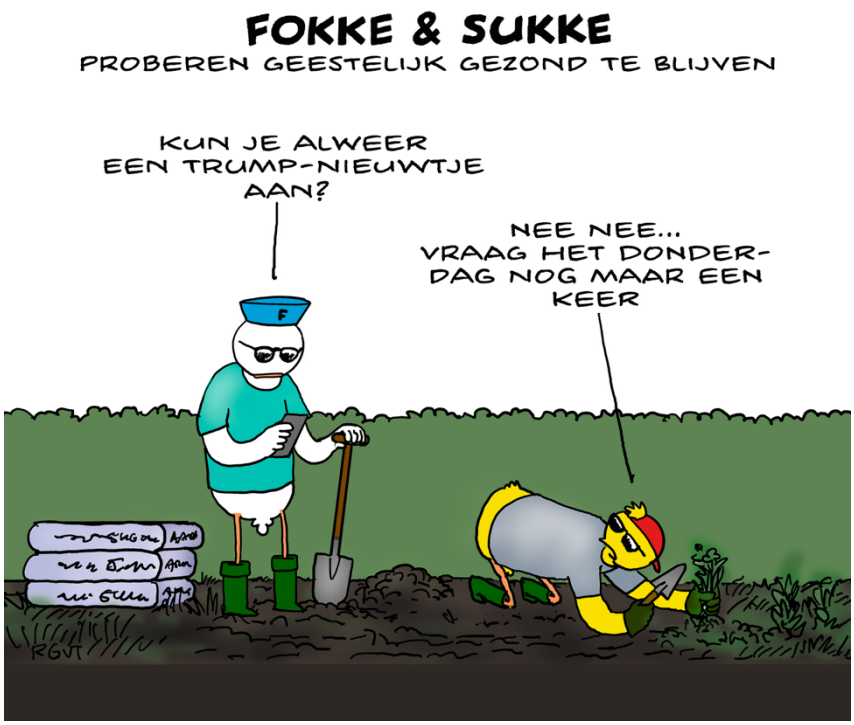

13 juni 2025

Isabel Visser
s1951874

Masterscriptie (Master JNM), Universiteit Leiden
20 EC

Onder begeleiding van dr. A.R.J. Pleijter
Tweede lezer: dr. T. Dodds

Cartoon voorblad:

Genoeg!! (Reid, Geleijnse & Van Tol, 2025)

Afbeelding geplaatst met schriftelijke toestemming van de makers (verkregen op 11 juni 2025)

Voorwoord

Voor u ligt mijn masterscriptie ‘Mijders in de Media: Een kwalitatief onderzoek naar de framing van nieuwsmijding en nieuwsmijders in Nederlandse berichtgeving’. Dit eindwerk is geschreven ter afronding van de master Journalistiek en Nieuwe Media aan de Universiteit Leiden.

Toen ik startte met dit onderzoek, stond ik kritisch tegenover het fenomeen van nieuwsmijding. Ik vond het moeilijk te begrijpen dat iemand er bewust voor kiest om niet op de hoogte te blijven van wat er in de wereld gebeurt. Inmiddels is mijn blik genuanceerd. De continue stroom van negatief nieuws zorgt voor een menselijke emotionele impact die we niet langer kunnen negeren. Wat het nieuws van mensen vraagt, is soms simpelweg niet haalbaar.

Toch mogen we mijdingsgedrag ook niet zomaar accepteren. De oplossing voor negatief nieuws is volgens mij niet om het nieuws te vermijden, maar om manieren te vinden om met de soms heftige realiteit van nieuws om te gaan, zonder er zelf aan onderdoor te gaan. Hierin ligt de belangrijke taak voor de journalistiek om vorm te geven aan toegankelijke en genuanceerde berichtgeving die het publiek niet afstoot, maar juist uitnodigt tot betrokkenheid.

Een ervaren journalist vertelde mij recent: “Jonge journalisten hebben altijd grote idealen: jullie willen allemaal de wereld veranderen.” Waarom zou ik de wereld van nu niét willen veranderen? Hoewel ik mij ervan bewust ben dat mijn idealen niet altijd stroken met de harde realiteit van de wereld, hoop ik deze zo lang mogelijk vol te houden. Juist in tijden waarin journalistiek verdacht wordt gemaakt, is het belangrijker dan ooit om te kiezen voor samenwerking, zowel tussen journalisten en nieuwsconsumenten, als journalisten onderling.

Met dit onderzoek hoop ik een kleine, maar betekenisvolle bijdrage te leveren aan het theoretische en praktische debat over nieuwsmijding. Niet alleen door analyseren hoe media dit onderwerp framen, maar ook door stil te staan bij de bredere verantwoordelijkheid die journalisten dragen. De manier waarop journalisten onderwerpen als nieuwsmijding framen, beïnvloedt hoe het publiek denkt, voelt en handelt. Juist daarin ligt niet alleen onze kracht, maar ook onze plicht.

Uiteraard wil ik tot slot mijn begeleider, dr. Alexander Pleijter, bedanken voor zijn betrokkenheid, scherpe blik, en constructieve commentaar, ook op momenten dat het schrijven niet vanzelf ging. Zijn vertrouwen is van grote waarde geweest in het tot stand brengen van dit werk.

Isabel Visser
13 juni 2025

Samenvatting

In een tijd waarin mensen steeds vaker geconfronteerd worden met een overvloed aan informatie, negatieve berichtgeving en een groeiend wantrouwen richting de media, kiezen sommigen ervoor om zich deels of zelfs geheel af te keren van het nieuws. Dit groeiende fenomeen, bekend als nieuwsmijding, vormt volgens de wetenschappelijke wereld een uitdaging voor geïnformeerd burgerschap. Hoewel nieuwsconsumptie historisch wordt gezien als essentieel voor een gezonde democraties, laten recente ontwikkelingen in het medialandschap zien dat dit ideaal niet vanzelfsprekend meer is.

Ondanks de toenemende interesse voor nieuwsmijding als onderzoeksobject, is er tot nu toe weinig aandacht geweest voor hoe dit fenomeen terugkomt in journalistieke berichtgeving. Het wetenschappelijk belang van dit onderzoek ligt daarom in het inzichtelijk maken van een onderbelicht perspectief, namelijk hoe media nieuwsmijders framen. Dat is een belangrijk vraagstuk, omdat de wijze waarop nieuwsmijding in het publieke discours wordt geframed van invloed kan zijn op het vertrouwen in de journalistiek en op de manier waarop dit fenomeen maatschappelijk wordt benaderd en begrepen. Voor dit onderzoek is daarom de volgende onderzoeksvraag opgesteld: “Op welke manier framen Nederlandse geschreven media het fenomeen ‘nieuwsmijding’ en de bijbehorende ‘nieuwsmijders’?

Om antwoord op de vraag te geven is een kwalitatieve inhoudsanalyse uitgevoerd. De analyse toont aan dat vijf frames over nieuwsmijding en nieuwsmijders het medialandschap domineren, namelijk het slachtofferframe, het zelfbeschermerframe, het autonome-consumentframe, het immorele-burgerframe en het afhakerframe. Bij ieder frame zijn enkele subframes geïdentificeerd die aansluiten bij het dominante frame, maar onderling wezenlijk van elkaar verschillen. De eerste drie dominante frames suggereren een empathische houding van journalisten ten opzichte van nieuwsmijding en de bijbehorende nieuwsmijders. De laatste twee frames suggereren juist een afkeurende houding.

Uit een verdiepende analyse kwam naar voren dat impliciete onderdelen uit de berichtgeving, zoals de insteek van het artikel en hoeveel ruimte de journalist geeft aan zowel nieuwsmijders als experts, het gebruikte frame in de tekst versterken. In de vergelijkende analyse is daarnaast duidelijk geworden dat er grote verschillen in de mate van framing merkbaar zijn per journalistiek genre. Zo komt framing duidelijker naar voren in opiniestukken dan in objectieve nieuwsberichten. Tot slot is in deze vergelijkende analyse aangetoond dat er in toenemende mate wordt bericht over nieuwsmijding en nieuwsmijders.

Inhoudsopgave

Voorwoord 3

Samenvatting 4

1. Inleiding 7

2. Theoretisch kader 10

2.1 Vormen en gradaties van nieuwsmijding 10

2.1.1 Actieve nieuwsmijding 11

2.1.2 Passieve nieuwsmijding 12

2.1.3 Drijfveren van nieuwsmijders 12

2.2 Positieve en negatieve aspecten van nieuwsmijding 15

2.3 Framing 17

2.3.1 Primaire en niet-primaire framing 18

2.3.1 Analyse van framing 20

2.3.3 Generieke en onderwerpspecifieke frames 22

2.3.4 Deductief en inductief onderzoek 23

2.4 Synthese 24

3. Methodologie 26

3.1 Kwalitatieve inhoudsanalyse 26

3.2 Inductieve werkwijze 27

3.3 Onderzoeksopzet 28

3.4 Operationalisering 30

3.5 Data-analyse 31

3.6 Selectie van onderzoekseenheden 35

3.6.1 Steekproefmethode 35

3.6.2 Selectiecriteria 36

3.6.3 Selectieprocedure 37

3.6.4 Vaststelling corpus 38

3.7 Betrouwbaarheid en validiteit 39

3.7.1 Betrouwbaarheid 40

3.7.2 Validiteit 40

4. Resultaten 42
4.1 Vijf nieuwsmijderframes 42
4.1.1 Frame 1: slachtofferframe 42
4.1.2 Frame 2: zelfbeschermerframe 45
4.1.3 Frame 3: autonome-nieuwsconsumentframe 48
4.1.4 Frame 4: immorele-burgerframe 51
4.1.5 Frame 5: afhakerframe 54
4.2 Fluïditeit van frames 56
4.3 Verdiepende analyse 58
4.3.1 Ruimte voor nieuwsmijders 58
4.3.2 Ruimte voor experts 60
4.3.3 Terugkerende termen 63
4.4 Vergelijkende analyse 67
4.4.1 Ontwikkelingen door de jaren heen 67
4.4.2 Vergelijking per genre 71
4.4.3 Vergelijking per medium 72

5. Conclusie en discussie 74
5.1 Conclusie 74
5.2 Discussie 76

Bibliografie 82

Bijlage 1: Corpuslijst 86
Bijlage 2: Framematrix 89
Bijlage 3: Subframematrix 90

1. Inleiding

In zijn boek *Het land moet bestuurd worden* schrijft auteur Wim Voermans over het Nederlandse polderen: het proces van langdurig praten, onderhandelen en afstemmen totdat er bijna volledige overeenstemming is bereikt (Voermans, 2021). De Nederlandse politiek kent men niet anders dan als verschillende grote en kleine fracties die met elkaar samenwerken. Dit heeft ervoor gezorgd dat in de Nederlandse geschiedenis politieke beslissingen bijna nooit een kwestie van 'de-helft-plus-één' zijn geweest (Bessems, 2024). Polderen duurt vaak lang, maar levert oplossingen met een breed draagvlak. Dit proces weerspiegelt de manier waarop een rechtsstaat functioneert: met ruimte voor dialoog, het respecteren van verschillende standpunten en het zoeken naar een oplossing die door een meerderheid wordt ondersteund. Er wordt gezocht naar een balans tussen rechten en plichten, op een manier die voor iedereen werkbaar is (Rechtsstaat, Nederlandse Grondwet, z.d.).

Het poldermodel werkt alleen goed als historie, context en cultuur worden meegewogen, en als zowel politici als burgers goed op de hoogte zijn over wat er in de wereld om hen heen gebeurt. Toegang tot eerlijke en betrouwbare informatie stelt burgers in staat om mee te denken over beleidskwesties, deze geïnformeerd af te wegen en uiteindelijk bewust hun stem uit te brengen, waardoor hun idealen vertegenwoordigd kunnen worden in het openbaar bestuur. Op die manier krijgt iedereen in ons polderland een stem die telt. Onderzoek laat zien dat als burgers niet zijn geïnformeerd, de maatschappelijke participatie van burgers in het geding komt (Gentzkow et al., 2011). Mensen die regelmatig nationaal nieuws volgen, zijn namelijk niet alleen beter geïnformeerd over het politieke landschap en beleidskwesties, maar nemen ook actiever deel aan het democratische proces. Ze kennen vaker de standpunten van politieke partijen, zijn beter op de hoogte van verkiezingen en zijn sneller geneigd om te stemmen, om publieke debatten te volgen en om deel te nemen aan maatschappelijke en politieke initiatieven (Peterson, 2020).

Wanneer mensen zich deels of geheel afkeren van de nieuwsvoorziening, bijvoorbeeld uit onvrede, wantrouwen of gevoelens van mentale overbelasting, wordt het voor deze mensen lastig om goed geïnformeerde keuzes te maken. Dit is geen nieuwe gedachte: nieuwsconsumptie wordt al sinds jaar en dag gezien als een belangrijk onderdeel van 'goed burgerschap'. In de vorige eeuw schreven Delli Carpini en Keeter (1996, p. 8) dat het van groot belang is om op de hoogte te zijn van politieke informatie, want "political information is to democratic politics what money is to economics: it is the currency of citizenship." Om goed deel te nemen aan de samenleving en de democratie, zo stelden Carpini en Keeter, moet een burger goed geïnformeerd zijn over de politiek.

In een tijdperk waarin het medialandschap voortdurend uitbreidt en waarin nieuwsconsumptiepatronen steeds diverser worden, zou het, in theorie, simpel moeten zijn om aan het

ideaal van de volledig geïnformeerde inwoner te voldoen. In realiteit werkt het moderne medialandschap deze idealen eerder tegen, dan dat het deze bevordert. Onder andere algoritmen op sociale platformen zorgen ervoor dat consumenten media op een andere manier gebruiken (Van Aelst et al., 2017, p. 14). Ook is de COVID-19-crisis van grote invloed geweest op de mediaconsumptiepatronen van burgers (De Bruin et al., 2021). Daarnaast zijn de huidige veranderingen op geopolitiek vlak niet te negeren: nieuws wordt negatiever en het tempo waarin nieuwsberichten worden gepubliceerd neemt toe. De opmars van mis- en desinformatie zorgt er bovendien voor dat kritisch kijken naar de eigen nieuwsconsumptie niet makkelijker wordt gemaakt. Het is daarom des te belangrijker dat mensen niet alleen toegang hebben tot nieuws en informatie, maar ook de mediawijsheid en vaardigheden ontwikkelen om informatie kritisch te beoordelen.

Het fenomeen ‘nieuwsmijding’ zet in de afgelopen jaren vraagtekens bij hoe geïnformeerd burgerschap wordt begrepen en wat het precies inhoudt. De trend heeft verstrekkende gevolgen: niet alleen voor individuele kenniswerving en toegang tot informatie, maar ook voor de strategieën van nieuwsorganisaties die hun publiek proberen te bereiken: de opkomst van nieuwsmijding dwingt hen na te denken over hun doelgroep en relevantie, maar ook over de inhoud en verspreiding van hun journalistieke product in een steeds complexer medialandschap.

Daarbij werpt nieuwsmijding belangrijke vragen op over hoe nieuwsmijders en het fenomeen ‘nieuwsmijding’ worden gepositioneerd binnen het publieke discours en welke impact dit heeft op het vertrouwen van deze groepen in de journalistiek. Wanneer mensen het nieuws mijden, doen zij dat vaak vanwege de negativiteit of overvloed van nieuws (De Bruin et al., 2024, p. 1413). Daarnaast voelen nieuwsconsumenten zich soms niet goed vertegenwoordigd door de media, of ze vertrouwen de betrouwbaarheid van de berichtgeving niet (De Bruin et al., 2024, p. 1410). Het komt ook voor dat mijders het nieuws subjectief vinden, of ze voelen een oppervlakkigheid in het nieuwsaanbod, waardoor ze de journalistiek en media niet langer vertrouwen (Andersen, Toff & Ytre-Arne, 2024, p. 1376).

Er is in de laatste tien tot vijftien jaar veel onderzoek gedaan naar wat nieuwsmijding is, waarom mensen het nieuws mijden, en wat de gevolgen daarvan zijn. Journalisten probeerden in de eerste jaren te begrijpen wat nieuwsmijding is en hoe dit nieuwe fenomeen moest worden gedefinieerd. Daarna is onderzoek gedaan naar actieve en passieve nieuwsmijding, onder andere door Newman et al. (2021) en Skovsgaard en Andersen (2020), naar de verschillen tussen selectieve nieuwsmijding en volledige nieuwsmijding door De Bruin et al. (2024) en het niet volgen van nieuws en de invloed op het geïnformeerd burgerschap en de democratie dor onder andere Gentzkow et al. (2011). Ook brengt het Reuters Institute sinds 2012 jaarlijks een rapport uit over nieuwsmijding wereldwijd. Het

onderwerp is relevanter geworden sinds de opkomst van digitale media, sociale media en de toenemende gevoelens van wantrouwen tegenover de media en de politiek.

Wat daarbij opvalt, is dat het discours over nieuwsmijding in de media zelf nauwelijks is onderzocht. Er is wel uitgebreid gekeken naar nieuwsmijding vanuit het perspectief van de mijders zelf, maar hoe de media zelf over deze groep spreken, blijft onderbelicht (Andersen, Toff & Ytre-Arne, 2024, p. 1376). Dit is opmerkelijk, aangezien nieuwsmijding vaak juist voortkomt uit een gebrek aan vertrouwen in de media. Hoe journalisten nieuwsmijding framen, zegt veel over hoe journalisten zichzelf, hun rol en hun relatie met het publiek zien. Het kan daarnaast inzicht geven in hoe journalisten deze maatschappelijke trend interpreteren. Het is tot slot interessant om te onderzoeken, omdat framing niet alleen invloed heeft op hoe het publiek over nieuwsmijding denkt, maar ook beleidsmakers, politici en journalisten zelf. Hoe journalisten nieuwsmijding en nieuwsmijders presenteren en over hen spreken, zou dus mogelijk een grote rol spelen in het versterken of doorbreken van die vertrouwensbreuk.

In deze scriptie wordt de rol van media onderzocht met betrekking tot hun berichtgeving over nieuwsmijding. De onderzoeksvraag is:

Op welke manier framen Nederlandse geschreven media het fenomeen ‘nieuwsmijding’ en de bijbehorende ‘nieuwsmijders’?

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden, is een kwalitatieve inhoudsanalyse uitgevoerd. Het doel van de analyse was om dominante frames in de berichtgeving te ontdekken aan de hand van een inhoudsanalyse van Nederlandse geschreven nieuwsberichtgeving.

Deze scriptie is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt een theoretisch kader geschetst, waarin belangrijke concepten, termen en definities worden besproken. Allereerst is ingegaan op de definitie en vormen van nieuwsmijding. Daarna worden verschillende gradaties van nieuwsmijders besproken en worden de verschillende redenen om nieuws te mijden behandeld. In hoofdstuk 3 wordt vervolgens de gebruikte methode in dit onderzoek, namelijk de kwalitatieve inhoudsanalyse besproken. Hierbij wordt aandacht besteed aan de onderzoeksopzet, de operationalisering en de selectie van onderzoekseenheden. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de analyse besproken, waarbij vijf dominante frame en bijpassende subframes uiteen worden gezet aan de hand van voorbeelden uit het corpus. De conclusie is te vinden in hoofdstuk 5, met achtereenvolgens de conclusie van dit onderzoek en een kritische discussie over de onderzoeksresultaten, waarbij de beperkingen en implicaties van de resultaten worden geëvalueerd. Tot slot worden aanbevelingen gedaan voor mogelijk vervolgonderzoek.

2. Theoretisch kader

Nieuwsmijding gaat over het al dan niet bewust vermijden van nieuws en is in Nederland een groeiend fenomeen. In dit hoofdstuk is een theoretisch kader geschetst waarin verschillende relevante concepten en perspectieven worden besproken. Allereerst wordt ingegaan op de definitie en vormen van nieuwsmijding (2.1), waarbij verschillend typen nieuwsmijders zijn gedefinieerd en gekarakteriseerd. Aan de hand van dit onderscheid wordt aandacht besteed aan de verschillen tussen actieve en passieve nieuwsmijding. Ook zijn de drijfveren en motivaties van nieuwsmijders behandeld, met vervolgens een uiteenzetting van de positieve en negatieve aspecten van nieuwsmijding (2.2). Daarna wordt het concept van framing toegelicht, waarbij aandacht is besteed aan de rol van media in het vormgeven van percepties over nieuwsconsumptie (2.3). Tot slot wordt in de synthese (2.4) de belangrijkste theorie verzameld en wordt een brug geslagen naar het methodehoofdstuk.

2.1 Vormen en gradaties van nieuwsmijding

Nieuwsmijding verwijst naar een fenomeen waarbij individuen bewust, dan wel onbewust nieuws vermijden, ondanks de groeiende beschikbaarheid ervan (De Bruin et al. 2024). Dit kan verschillende vormen en gradaties aannemen, variërend van het volledig afzien van nieuwsconsumptie tot het selectief vermijden van bepaalde onderwerpen of nieuwsbronnen.

Vanuit het journalistieke werkveld komen meerdere definities van nieuwsmijding naar voren, zoals ‘het selectief omgaan met nieuwsconsumptie’, nieuwsmijding als ‘*copingmechanisme’* of een ‘trend waarbij bepaalde groepen in de samenleving zich afkeren van nieuwsmedia’. In wetenschappelijk onderzoek worden ook verschillende definities van nieuwsmijding gehanteerd. Trilling en Schoenbach (2012) noemen nieuwsmijders bijvoorbeeld ‘*news-overview avoiders*’, omdat slechts een kleine groep burgers het nieuws geheel mijdt. Het grootste deel van de Nederlandse mijders bestaat uit personen die *‘general-interest news sources’* vermijden, en zich in plaats daarvan liever bezighouden met informatie over één of enkele onderwerpen waar zij op persoonlijk vlak in geïnteresseerd zijn. Toff et al. (2023) maken onderscheid tussen *‘people who avoid news selectively or occasionally’* en *‘consistent news avoiders’*: mensen die zeggen minder dan eens per maand, of nooit, het nieuws te volgen.

Uiteindelijk komen deze definities in grote lijnen op hetzelfde neer, maar kent de ‘nieuwsmijder’ tegelijkertijd variatie, vooral vanwege verschillende gradaties en motieven. Hierdoor kan nieuwsmijding op verschillende manieren geïnterpreteerd worden, zowel in de journalistieke praktijk als in de wetenschappelijke wereld, wat het onderzoek naar dit fenomeen bemoeilijkt (Skovsgaard &

Andersen, 2020). In dit onderzoek staat de framing van nieuwsmijding in het algemeen centraal. Daarom is in dit onderzoek nieuwsmijding gedefinieerd als het mijden van nieuws, in *alle* gradaties en vanwege *alle* motieven. Dat houdt in dat zowel tijdelijke mijding als constante mijding als 'nieuwsmijding' geldt, en dan zowel tijdelijke mijders als constante mijders als 'nieuwsmijders' gelden. Deze keuze is gemaakt, omdat er nog weinig onderzoek naar nieuwsmijding aan de hand van een inhoudsanalyse bestaat. Door het hanteren van deze definitie was het uiteindelijk mogelijk om een zo compleet en universeel mogelijke conclusie te formuleren, en zo antwoord te geven op de onderzoeksvraag.

Vanwege de vele gradaties in nieuwsmijding en de motieven van nieuwsmijders, is het echter wel belangrijk om het fenomeen nieuwsmijding en de bijbehorende nieuwsmijders tot in detail te ontleden. Alleen op die manier kon een volledig begrip over nieuwsmijding worden gevormd. Newman et al. (2021) onderscheiden twee hoofdtypen nieuwsmijding: actieve en passieve nieuwsmijding. Skovsgaard en Andersen (2020) onderscheiden aan de hand van hun eigen literatuurstudie vergelijkbare hoofdtypen: intentionele en niet-intentionele nieuwsmijding.

2.1.1 Actieve nieuwsmijding

Actieve nieuwsmijding treedt op wanneer mensen er bewust voor kiezen om geen nieuws te consumeren, bijvoorbeeld omdat ze er verdrietig van worden. Omdat het mijden van nieuws in deze context bewust wordt gedaan, spreken we hierbij van actieve nieuwsmijding.

Andere belangrijke motieven die naar voren komen voor actieve nieuwsmijding zijn stress en gevoelens van machteloosheid of wantrouwen tegenover de media en journalistieke objectiviteit. Hetzelfde geldt voor de term 'intentionele nieuwsmijding', die Skovsgaard en Andersen (2020) hanteren. Dit houdt in, vergelijkbaar met actieve nieuwsmijding, dat mensen bewust stoppen met het consumeren van nieuws, omdat ze het als te negatief ervaren en het gevoel hebben de controle over hun gemoedstand en omgeving te verliezen, er wantrouwen tegen hebben, omdat ze twijfelen aan de eerlijkheid, onpartijdigheid of intenties van journalisten en organisaties, of zich overweldigd voelen door de hoeveelheid informatie.

Informatie-*overload*, *news-overload* of nieuwsvermoeidheid, betreft een meer recent vaker voorkomende situatie waarin individuen zich overweldigd voelen door de enorme hoeveelheid nieuws die zij dagelijks tegenkomen. Deze voor consumenten te grote omvang van nieuws kan hun vermogen om informatie te verwerken verminderen, wat leidt tot overbelasting, stress en vermoeidheid (Park, 2019; Lee, Lindsey & Kim, 2017). Overbelaste gebruikers verlaten mogelijk het nieuws niet helemaal, maar richten zich in plaats daarvan op sociale filtering, waarbij gebruikers vertrouwen op

hun netwerk (vrienden of online algoritmische aanbevelingen), waardoor de last van zelfstandig nieuws vinden en begrijpen wordt verminderd. Vooral via sociale media, waar nieuws vaak gepresenteerd wordt in een context van persoonlijke meningen en emoties kunnen mensen zich sneller overweldigd voelen (Van Aelst et al., 2017, p. 14).

2.1.2 Passieve nieuwsmijding

Passieve nieuwsmijding vindt volgens Newman et al. (2021) plaats wanneer individuen niet expliciet besluiten om nieuws te vermijden, maar er simpelweg minder mee in aanraking komen door veranderende mediagewoonten. Niet-intentionele nieuwsmijding vindt volgens Skovsgaard en Andersen (2020) plaats wanneer mensen geen expliciete afkeer van nieuws hebben, maar door veranderingen in de mediastructuur minder vaak met nieuws in aanraking komen. Dit is met name zichtbaar bij individuen met een voorkeur voor entertainment, die als gevolg van een bredere mediakeuze vaker ‘leuk’ nieuws opzoeken, dan ‘moeilijk’ nieuws.

Daarbij spelen digitale platformen en sociale media een steeds grotere rol in de manier waarop mensen nieuws consumeren en vermijden. Door algoritmes krijgen gebruikers vooral content te zien die aansluit bij hun interesses, wat kan leiden tot een verminderde blootstelling aan traditioneel nieuws en aan een minder brede selectie van nieuwsonderwerpen.

2.1.3 Drijfveren van nieuwsmijders

Nieuwsmijders worden in wetenschappelijke literatuur veelal bestudeerd als een enkele groep met bepaalde sociaal-demografische eigenschappen. Doordat nieuwsmijders als één groep worden gezien, worden in deze studies de verschillen en complexiteit van deze groep over het hoofd gezien (De Bruin et al., 2024, p. 1407).

Waar eerder onderzoek voornamelijk focust op het categoriseren van verschillende vormen van nieuwsmijding, stellen De Bruin et al. (2024) dat nieuwsmijders niet als een homogene groep moet worden gezien, maar als verschillende mensen met uiteenlopende achtergronden en persoonlijke drijfveren voor mijding, wat leidt tot verschillende implicaties.

Het onderzoek van De Bruin et al. (2024) volgt de *‘Uses and Gratifications Theory’*, waarbij ervan wordt uitgegaan dat gedrag voortkomt uit een combinatie van sociale en psychologische factoren en specifieke behoeftes, houdingen en motieven. De theorie richt zich op waarom en hoe mensen media gebruiken om aan deze behoeften te voldoen (Chua, Goh & Lee, 2012, p. 14). Volgens deze theorie kiezen consumenten bewust en doelgericht voor bepaalde media om specifieke gratificaties te

verkrijgen. Volgens De Bruin et al. (2024) bepaalt dit de basis voor het begrijpen van nieuwsmijding door een individueel-gerichte benadering en geeft het inzicht in de persoonlijke behoeften en motivaties achter het bewust vermijden van nieuws, vooral in het digitale tijdperk met een overvloed aan nieuwsbronnen, waarin persoonlijke invloed steeds centraler wordt gesteld.

De Bruin et al. (2024) identificeren aan de hand de *Uses and Gratifications Theory* zeven profielen en gradaties van nieuwsmijders en nieuwsmijding. De bevindingen tonen aan dat de motivatie achter nieuwsmijding sterk kan variëren.

Avoider profile	**Motive**	**Value in life**	**Personality**	**Demographics (significantly differs)**	**News avoidance (% consistently)**	**News use (significantly)**
Interested occasional	n/a	Relations	Calm		0.3%	
Emotive occasional	Negative emotions	Self-development/ Relations	Dreamer, cultural	Younger, Higher educated, politically left	1.5%	-Television, -print
Critical occasional	Quality of news	Relations	A-Cultural	Lower educated, politically right	0.0%	
Status-driven occasional	n/a	Status-driven	Calm	Younger, lower educated	1.1%	
Skeptical frequent	Indifference, Negative emotions, Quality of news	Self-development	Critical	Younger	29.0%	-Online, +alternative, -television, -print
News outsider	Indifference, too difficult	n/a	Introvert, Dreamer	Younger, female, lower educated	6.1%	-Online, +alternative, -television, -print
Convinced frequent	Indifference, negative emotions, quality of news, too difficult	Status-driven	Critical	Younger, lower educated	23.9%	-Online, +alternative, -television, -print

Tabel 1: De zeven *news avoider profiles*, overgenomen uit De Bruin et al. (2024, p. 1416)

De zeven profielen uit tabel 1 worden hieronder besproken:

1. ***Interested occasional*** **(geïnteresseerde gelegenheidsmijder)**
   Deze groep nieuwsmijders heeft een grote waardering voor journalistiek en nieuws, maar kiest er soms bewust voor om het nieuws tijdelijk te vermijden, bijvoorbeeld tijdens vakanties of in het weekend. Ze hechten veel waarde aan de relaties binnen hun sociale kring, zoals met familie en vrienden. Daarnaast hebben deze nieuwsmijders een rustige persoonlijkheid en een

kalme aard en gebruiken ze relatief vaak traditionele nieuwsbronnen, zoals (kwaliteits)kranten, televisieprogramma's en online nieuwsmedia. Deze groep nieuwsmijders is doorgaans iets ouder dan gemiddeld (gemiddeld 54 jaar) en is hoger opgeleid.

2. ***Emotive occasional*** **(emotioneel gedreven gelegenheidsmijder)**
   Deze nieuwsmijders mijden het nieuws vooral, omdat het hen somber stemt. Ze ervaren negatieve emoties bij het volgen van nieuwsberichten: nieuws maakt hen verdrietig en chagrijnig. Voor deze groep mijders is zelfontplooiing belangrijk. Daarnaast hebben ze vaak een dromerige, zachte en kunstzinnige aard. Dit profiel bestaat voornamelijk uit jongere, hoger opgeleide vrouwen, met vaak een linkse politieke voorkeur. Wanneer deze mijders het nieuws vermijden, is dat met name nieuws afkomstig van traditionele media.

3. ***Critical occasional*** **(kritisch ingestelde gelegenheidsmijder)**
   Deze nieuwsmijders geven aan het nieuws soms links te laten liggen, omdat ze het van slechte kwaliteit vinden. Ze hebben weinig interesse in kunst en cultuur, maar hechten wel veel belang aan hun sociale kring. Deze mijder mijdt af en toe het nieuws. Ze zijn gemiddeld wat ouder (rond de 56 jaar), politiek vaak rechts en gebruiken meestal traditionele nieuwsmedia, ondanks hun terugkerende wantrouwen.

4. ***Status-driven occasional*** **(statusgerichte gelegenheidsmijder)**
   Deze groep nieuwsmijders vermijdt het nieuws niet om specifieke inhoudelijke redenen, maar valt op door een sterkte behoefte aan waardering en erkenning van anderen. Het hebben van 'status' is voor deze personen van grote waarde in het leven. Ze denken niet bewust na over hun nieuwsconsumptie, maar geven wel aan soms af te haken. Deze nieuwsmijders zijn jonger dan gemiddeld, goed opgeleid en hebben een kalme persoonlijkheid. Ze hebben daarnaast een realistische kijk op de wereld. Ze maken vooral gebruik van traditionele media.

5. ***Skeptical frequent*** **(sceptische frequente nieuwsmijder)**
   Deze personen hebben over het algemeen een negatieve houding ten opzichte van nieuws: ze vinden het onbelangrijk, te negatief en van lage kwaliteit. Ze hebben een kritische aard en hechten waarde aan persoonlijke groei. Het merendeel van deze mijders is man en vaak hoogopgeleid. Deze groep mijders is daarnaast de jongste groep uit het onderzoek van De Bruin. Sceptische nieuwsmijders mijden het nieuws het meest consequent van alle groepen (29% geeft aan altijd het nieuws te mijden) en maakt het minst gebruik van traditionele media. Deze groep geeft aan vaker alternatieve bronnen te gebruiken voor hun nieuwsconsumptie.

6. ***News outsider*** **(nieuwsbuitenstaander)**
   Voor deze groep nieuwsmijders speelt nieuws nauwelijks een rol in het dagelijks leven. Ze vinden nieuws oninteressant en zijn er onverschillig over. Ook vinden ze nieuws vaak te moeilijk en voelen zich er dus weinig mee verbonden. Deze nieuwsmijders zijn vaak jong, lager opgeleid en vaak vrouw (meer dan 60%). Ze hebben een dromerige en introverte persoonlijkheid en zullen voor informatie vaker op zoek gaan binnen alternatieve bronnen en kanalen.

7. ***Convinced frequent*** **(overtuigde frequente nieuwsmijder)**
   Deze mensen mijden nieuws om alle denkbare redenen: ze vinden nieuws saai, negatief, slecht van kwaliteit en moeilijk te begrijpen. Deze mijders zijn statusgericht, kritisch ingesteld, vaak man en lager opgeleid. Deze personen neigen daarnaast naar de rechtste hoek van het politieke veld. Deze mijders hebben een uitgesproken negatief beeld van journalistiek en zoeken hun informatie vrijwel uitsluitend via alternatieve media.

De Bruin et al. concluderen aan de hand van de verschillende profielen dat niet alleen de inhoud van het nieuws, maar ook de manier van presenteren en de bredere sociale druk factoren zijn die kunnen leiden tot het ontwijken van nieuws. Nieuwsmijding houdt daarmee direct verband met de manier waarop nieuws gepresenteerd wordt en een bredere maatschappelijke context.

2.2 Positieve en negatieve aspecten van nieuwsmijding

In wetenschappelijke literatuur wordt nieuwsmijding over het algemeen als onwenselijk gepositioneerd. Het vermijden van nieuws wordt voornamelijk gezien als een probleem voor de democratie. Nieuwsberichtgeving hangt namelijk samen met veel belangrijke maatschappelijke onderdelen van de samenleving, waaronder stemopkomst in verkiezingen (Gentzkow et al., 2011) en kennis over politiek. Onderzoek heeft daarbij aangetoond dat het volgen van nationaal nieuws een sterke indicator is voor de politieke interesse in een land.

Anderzijds heeft het vermijden van nieuws ook zeker positieve implicaties, zoals voor de mentale gesteldheid van individuen. Onderzoek suggereert dat nieuwsvermijding meer is dan enkel een gebrek aan vertrouwen of politieke belangstelling (Palmer, Toff & Nielsen, 2020). Integendeel: nieuws vermijden kan een bewuste keuze zijn die leidt tot meer focus op andere aspecten van het leven, wat positieve implicaties heeft voor zowel de persoonlijke als sociale ontwikkeling. Op selectieve wijze nieuwsmijden wordt ook in verband gebracht met het volgen van specifieke interesses, wat bijdraagt aan een diepere, meer gerichte betrokkenheid. Hierbij geven mensen aan juist veel nieuws te lezen, maar slechts over een kleiner aantal onderwerpen (Andersen, Toff & Ytre-Arne, 2024, p. 1371).

De gerichte benadering van nieuwsselectie kan ook bijdragen aan een hogere betrokkenheid bij maatschappelijke en culturele kwesties. Wanneer mensen geen behoefte voelen om voortdurend nieuws te consumeren, besteden ze hun tijd aan andere activiteiten die hun meer voldoening geven, zoals deelname aan sociale of culturele initiatieven (Ohme et al., 2023, p. 55). Dit leidt tot een verhoogde maatschappelijke betrokkenheid, wat gunstig is voor de samenleving als geheel.

Er zijn zelfs denkers die stellen dat een radicale vermindering van nieuwsconsumptie de sleutel is tot een goed en kalmer leven. Schrijver en nieuwsmijder Rolf Dobelli argumenteert in zijn boek *Stop Reading the News: A Manifesto for a Happier, Calmer and Wiser Life*, dat het stoppen met het lezen van nieuws essentieel is voor het ontwikkelen van een gelukkig leven (Dobelli, 2021). Volgens Dobelli kunnen we ons bevrijden van de constante stroom van informatie die vaak irrelevant of schadelijk is, en ons beter richten op wat echt belangrijk voor ons is, zoals persoonlijke groei en sociale relaties.

Toff et al. (2023) zetten in hun onderzoek de positieve en negatieve aspecten van nieuwsmijding tegenover elkaar. Ze erkennen dat er veel te zeggen is voor de kritiek op de nieuwsmedia, ook vanuit de journalistieke wereld, en geven aan dat er voldoende goede redenen zijn om nieuwsgebruik soms te beperken of aan te vullen met alternatieve bronnen. Toch, menen de onderzoekers, zijn argumenten bedoeld voor mensen die wel al in een bepaalde mate betrokken zijn bij het nieuws en de politiek, en niet voor mensen die het nieuws langdurig en bewust vermijden. Ze noemen het langdurig vermijden van nieuws niet alleen slecht voor nieuwsmijders zelf, maar ook voor de samenleving als geheel. Personen die meer nieuws volgen, doen immers actiever mee in de politiek en, zo stellen ze, politici houden op hun manier ook rekening met deze groep in bestuurlijke beslissingen. Datzelfde geldt voor nieuwsmedia zelf: in de drukke en commerciële ‘nieuwsmarkt’, richten media hun aandacht vooral op mensen die het nieuws al volgen. Wie het nieuws vermijdt, wordt dus minder goed bediend door de media, omdat deze groep commercieel weinig oplevert. Dit draagt mogelijk bij aan een groeiende nieuwskloof, waarbij een deel van de bevolking totaal afgesloten is van betrouwbare informatie, terwijl het andere deel extreem goed geïnformeerd is.

Tot slot wordt in literatuur over nieuwsmijding aandacht geschonken aan de belevingswereld van mijders, met specifieke aandacht voor de tegenwoordig veelvoorkomende *paywalls* achter nieuwsproducten. Het voortbestaan van veel nieuwsmedia is afhankelijk van de bereidheid van mensen om niet alleen nieuws te consumeren, maar ook te betalen voor toegang tot dit nieuws. Dit blijkt sommige nieuwsconsumenten in het verkeerde keelgat te schieten (Palmer, Toff & Nielsen, 2020, p. 1987).

Het is dus mogelijk te stellen dat de manier waarop nieuwsmedia functioneren en berichten, deels de basis vormt voor het fenomeen nieuwsmijding. Sensatiegerichte berichtgeving, een overweldigende hoeveelheid nieuws en een focus op negatieve gebeurtenissen dragen mogelijk bij aan bewuste nieuwsmijding. Dit maakt het des te relevanter om te onderzoeken hoe nieuwsmijding wordt geframed in de Nederlandse media en welke discoursen daarbij een rol spelen. Door te analyseren hoe nieuwsmedia over dit onderwerp berichten, kan inzicht worden verkregen in de manier waarop zij hun eigen rol en verantwoordelijkheid beschouwen binnen de veranderende patronen van nieuwsconsumptie in Nederland.

2.3 Framing

De berichtgeving van nieuws is, ondanks de journalistieke norm om zo objectief mogelijk verslag te doen, zelden volledig neutraal. Journalisten selecteren de inhoud van hun journalistieke producten bijvoorbeeld aan de hand van hun gekozen invalshoek of de nieuwswaardigheid van het onderwerp. Op die manier kan een kwestie of fenomeen, afhankelijk van de insteek van het verhaal, op verschillende manieren aangevlogen worden. Dat is ook het geval bij het fenomeen van nieuwsmijding. De berichtgeving over nieuwsmijding en de bijbehorende nieuwsmijders kan op een gedegen manier worden onderzocht aan de hand van het concept ‘framing’.

Framing, ook wel *framing bias*, framing-theorie of het framing-effect genoemd, is een concept binnen *journalism studies* en communicatiewetenschap dat verwijst naar de manier waarop media bepaalde onderdelen van de realiteit belichten en contextualiseren, om deze vervolgens aan het publiek te presenteren (Entman, 1993, p.392). Het concept van framing houdt in dat bepaalde kwesties of gebeurtenissen een bepaalde betekenis krijgen, doordat zij een bepaald ‘frame’ of een invalshoek opgelegd krijgen (Van Gorp, 2007, p. 13). Gamson en Modigliani (1989) beschrijven dat framing bestaat uit ‘*interpretative frame packages’* die als geheel een betekenis aan een gebeurtenis, probleem of kwestie voorschrijven. In de kern van dit *package* ligt een centraal idee: een frame. Alle onderdelen binnen het *frame package* dragen op hun beurt bij aan het centrale frame. Frames worden dus gebruikt om een betekenisvolle structuur aan de wereld te geven: het zijn hulpmiddelen die mensen gebruiken om een betekenis te geven aan de werkelijkheid om hen heen, om fenomenen of situaties te definiëren, om oorzaken van die fenomenen of situaties in kaart te brengen en om daar ten slotte oplossingen voor te geven (Van Gorp, 2007, p. 13).

‘Framing’ wordt in het Nederlands vaak vertaald naar beeldvorming, wat grotendeels dezelfde definitie volgt, maar tegelijkertijd niet volledig synoniem is. Framing is namelijk specifieker dan beeldvorming; het verwijst naar *de manier waarop* informatie wordt gepresenteerd om een bepaalde interpretatie of reactie op te roepen. Men zou daarmee kunnen zeggen dat de ontvanger van informatie

een ‘frame’ wordt ‘opgelegd’. Het gaat hierbij dus niet zozeer om *wat* er wordt gezegd, maar over *hoe* het wordt gezegd (Althoff, 2018). Uiteindelijk bepaalt de framing in media-inhoud de beeldvorming van het publiek en heeft het consequenties op zowel individueel als maatschappelijk niveau. Op individueel niveau kan het gebeuren dat de houding van een individu tegenover een kwestie verandert, aan de hand van blootstelling aan een bepaalde framing in berichtgeving. Op maatschappelijk niveau dragen frames bij aan het vormen van maatschappelijke processen en collectieve gedragingen (De Vreese, 2005, p. 52). Het woord ‘framing’ refereert dus specifiek aan de bewuste keuzes die worden gemaakt in de manier waarop beeldvorming wordt gecreëerd en legt daarmee de nadruk op actieve sturing.

2.3.1 Primaire en niet-primaire frames

Een van de eerste moderne betekenissen van framing is toe te schrijven aan het werk van Erving Goffman. In zijn werk *Frame Analysis* (1974, p. 21) conceptualiseert Goffman een ‘frame’ als “one that is seen as rendering what would otherwise be a meaningless aspect of the scene into something that is meaningful.” Hij stelt dat wanneer iemand een gebeurtenis ervaart, die persoon deze niet zomaar als een losse gebeurtenis waarneemt, maar meteen plaatst binnen een bepaald kader of interpretatieschema dat betekenis geeft aan de gebeurtenis. Een gebeurtenis heeft op zichzelf immers geen betekenis; die wordt pas gevormd wanneer de gebeurtenis is geïnterpreteerd door een persoon. Goffman noemt dit soort frames *primaire frames*: fundamentele structuren waarmee mensen de wereld interpreteren. Ze geven betekenis aan een situatie zonder dat men zich ervan bewust hoeft te zijn dat er een interpretatie plaatsvindt. Goffman noemt ze primair, omdat ze worden gezien als direct en vanzelfsprekend: ze verwijzen niet naar een eerdere interpretatie, maar worden ervaren als een natuurlijke manier om de realiteit te begrijpen. Bij primaire frames ligt de aandacht op de manier waarop iets wordt gezegd: het gaat hierbij voornamelijk om de presentatie van informatie, bijvoorbeeld door taalgebruik.

In de media zien we primaire framing terug in bijvoorbeeld verslaggeving van natuurrampen. Wanneer een nieuwsbericht meldt dat een orkaan een land heeft getroffen en veel schade heeft veroorzaakt, wordt dit op natuurlijke wijze als ramp geïnterpreteerd: de lezer van het bericht ziet schade en gewonden en geeft hier de betekenis ‘ramp’ aan. Deze primaire framing is ook zichtbaar in politiek conflicten, waarbij tijdens een politiek debat enkel één ‘winnaar’ uit de ‘race’ kan komen. Dit wordt als een logische manier gezien om politiek te benaderen. De gebeurtenissen op zichzelf zijn niet direct ‘betekenisvol’. Het is het toegepaste frame dat bepaalt hoe mensen de situatie begrijpen en hoe ze erop reageren.

Goffman benadrukt daarbij dat zonder deze interpretatiekaders de wereld chaotisch en betekenisloos zou zijn. Frames helpen ons om orde aan te brengen in wat we zien en ervaren. Ze structureren onze perceptie en bepalen welke aspecten van een situatie we opmerken en hoe we die interpreteren.

Tegenover primaire frames stelt Goffman *niet-primaire frames*. Frames zijn niet primair als het een herinterpretatie van een primaire betekenis betreft. Dit betekent dat de oorspronkelijke betekenis van een situatie wordt aangepast, verdraaid of in een ander licht wordt geplaatst. Goffman noemt dit ook wel *transformaties* van frames. Het verschil tussen primaire frames en transformaties wordt zichtbaar wanneer de eerdergenoemde orkaan niet als natuurramp wordt beschouwd, maar als economische ramp voor het land. Een nieuwsbericht kan hierbij de originele focus vervangen voor een nadruk op de economische impact. Ook in een politiek debat kan de aandacht worden verlegd: iets wat van origine wordt geïnterpreteerd als wedstrijd met een winnaar en een verliezer, kan door media worden getransformeerd tot mediashow, waarbij de nadruk ligt op charisma, entertainment en presentatie, in plaats van op inhoudelijke argumentatie. Beide voorbeelden laten zien hoe een gebeurtenis die in eerste instantie een 'natuurlijke' betekenis lijkt te hebben, kan worden geherinterpreteerd via een ander frame.

Frames vallen dus niet uit de lucht; het zijn zorgvuldig doordachte en overwogen keuzes die vormgeven aan de publieke opinie. 'De media' als invloedrijke hoeksteen van onze samenleving heeft een grote invloed op het heersende discours en de onderwerpen die op dit moment leven in de maatschappij. Door bepaalde gebeurtenissen en maatschappelijke problemen op een bepaalde manier te framen en daarbij op nauwkeurige wijze informatie te filteren, hebben mediaorganisaties veel invloed op de relatie tussen media en publieke opinie (De Vreese, 2005, p. 52). Framing kan hierdoor enigszins manipulatief lijken, maar wordt niet altijd volledig bewust gebruikt door de verspreider van het frame; soms wordt framing ook onbewust gestuurd door de persoonlijke en interne belevingswereld (Van Gorp, 2010).

Frames krijgen vorm door middel van achtereenvolgende processen. De eerste stap betreft *frame-building*, dat verwijst naar het proces waarin frames worden gecreëerd door nieuwsorganisaties, journalisten, elites en sociale bewegingen (De Vreese, 2005). Dit gebeurt door bepaalde aspecten van een gebeurtenis of situatie te selecteren en deze prominenter aanwezig te maken, zodat het publiek een specifieke interpretatie opgelegd krijgt. Dit wordt beïnvloed door zowel interne factoren, zoals de werkwijzen van journalisten, als externe factoren, zoals maatschappelijke normen. De methode van frame-building komt overeen met Goffmans primaire frames, waarbij een situatie of gebeurtenis wordt gekaderd op een manier die de situatie voor het publiek betekenisvol maakt. In dit proces wordt de basisstructuur van de interpretatie gecreëerd die het publiek helpt om de situatie te begrijpen en erop te reageren.

Frame-setting, daarentegen, gaat over de interactie tussen de frames die in frame-building zijn gecreëerd en de bestaande kennis en houdingen van het publiek (De Vreese, 2005). Frame-setting betreft daarmee de tweede stap in het proces: het gaat erom hoe het publiek de frames die in de fase van frame-building zijn gemaakt interpreteert en hoe deze interpretatie hun houding en gedragingen beïnvloedt. Dit is vergelijkbaar met Goffmans concept van transformaties van frames, waarbij de oorspronkelijke betekenis van een situatie wordt herzien of aangepast door het publiek, afhankelijk van hun eigen ervaring en context. In dit proces kan het initiële primaire frame de primaire interpretatie veranderen en een andere betekenis krijgen, afhankelijk van hoe het publiek de gepresenteerde informatie interpreteert en toepast in hun eigen persoonlijke leven.

2.3.2 Analyse van framing

Twintig jaar na Goffman definieert Robert Entman (1993, p. 52) framing als: "to frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation for the item described." In deze definitie van framing worden vier functies van framing genoemd, namelijk (1) dat met framing bepaalde aspecten bewust worden uitvergroot om een bepaald probleem te schetsen, (2) om dit probleem oorzaken toe te schrijven, (3) om een specifieke oplossing of normatieve beoordeling te suggereren, en/of (4) om gevolgen van het probleem te benadrukken.

Aan de hand van deze functies is het mogelijk om te kijken naar hoe media nieuwsmijding framen. Dit omvat de vraag of er überhaupt probleemdefinities worden genoemd, en welke dit zijn, wat de oorzaken van dit probleem zijn, welk oordeel hierover wordt gegeven en welke oplossingen of aanbevelingen voor het probleem in de inhoud naar voren worden gebracht (Entman, 1993, p. 52). Een frame kan een situatie ook als niet-problematisch definiëren en daardoor juist als doel hebben om het aanduiden van verantwoordelijkheden uit de weg te gaan. Toch wordt de situatie ook in dat geval als 'probleem' gedefinieerd (Van Gorp, 2006).

Gamson & Modigliani (1989) menen dat de boodschap die een bepaald frame bepaalt, zich in een tekst uit via allerlei mogelijke *framing devices*, zoals beschrijvingen, stereotyperingen en metaforen, maar ook door specifieke woordkeuzes. Alle devices die aan dezelfde grondgedachte bijdragen, vormen een geheel – een package – met in de kern het centrale frame. Dit package bestaat vervolgens uit *reasoning devices*, die ieder verwijzen naar de vier functies van framing volgens Entman (1993, p. 52).

Volgens Van Gorp (2006, p. 250) is het doel van onderzoek naar framing het "reconstrueren van de meest dominante frames aan de hand van framing devices en eventueel de reasoning devices die werkelijk een aanwijsbaar onderdeel van de tekst uitmaken". Deze devices en mogelijk andere elementen uit de structuur van de tekst worden in een framinganalyse gerelateerd aan de overkoepelende boodschap die het frame bepaalt. Vaak zijn de devices direct uit de tekst te herleiden, maar soms betreffen ze impliciete beweringen. Het is daarom waardevol om in een framinganalyse niet alleen te kijken naar de lexicale onderdelen die framing in een tekst bepalen, maar ook naar de omliggende en contextuele onderdelen, zoals de algemene stijl en het genre van het artikel.

Verder stelt Entman (1993, p. 52) dat framing in het nieuws geïdentificeerd kan worden aan de hand van "the presence or absence of certain keywords, stock phrases, stereotyped images, sources of information and sentences that provide thematically reinforcing clusters of facts or judgments." Tankard (2001, p. 101) onderscheidt uiteindelijk de meest complete lijst met elementen van nieuwsberichten waar framing in naar voren kan komen. Deze analyse-eenheden zijn bruikbaar om berichtgeving te ontleden en te begrijpen in welke onderdelen van het bericht framing voor kan komen:

1. *Headlines*: koppen
2. *Subheads:* onderkoppen
3. *Photos:* gebruikt beeldmateriaal, zoals illustraties, en/of foto's
4. *Photo captions:* bijschriften bij het gebruikte beeldmateriaal en/of foto's
5. *Leads:* de lead, namelijk het eerste stukje tekst onder de kop of onderkop
6. *Source selection:* de selectie van bronnen
7. *Quotes selection*: de selectie van citaten
8. *Pull quotes:* citaatuittreksels die meestal zwevend door de tekst worden verdeeld
9. *Logos:* logo's
10. *Statistics and charts:* statistieken, cijfers, data en visuele grafieken
11. *Concluding statements and paragraphs:* concluderende uitspraken en alinea's

Zowel Goffman als Entman stellen vast dat het bij framing gaat over de actieve sturing naar, en het actief beïnvloeden van een bepaalde belevingswereld. Beide onderzoekers stellen dat frames helpen om een gebeurtenis of situatie een betekenis te geven aan iets wat anders betekenisloos zou zijn. Entman noemt daarbij dat framing draait om het selecteren van bepaalde aspecten van een waargenomen gebeurtenis en deze *salient* – opvallend of nadrukkelijk – te maken in communicatie, zodat een bepaalde interpretatie van een situatie ontstaat. Waar Goffman de sociale aspecten van framing benadert en de nadruk legt op individuen en hun alledaagse interacties, richt Entman zich meer op de bredere sociale en politieke context van framing, vooral in publieke en algemene discours, media en cultuur (1993, p. 52).

De gedachte dat framing niet alleen gaat over *hoe* iets wordt gezegd, maar ook over *wat* er wordt gezegd, bijvoorbeeld welke aspecten worden benadrukt en welke worden weggelaten, werd expliciet uitgewerkt door George Lakoff in zijn werk over framing, met name in zijn boek *Moral Politics: How Liberales and Conservatives Think* (1996; 2016). In zijn werk legt hij uit dat framing niet alleen draait om de expliciete presentatie van informatie, maar ook om de context van het bericht, zoals de selectie van specifieke thema's en perspectieven die invloed hebben op hoe mensen onderwerpen begrijpen.

Tegenwoordig wordt framing algemeen begrepen als een communicatietechniek in het medialandschap waarbij zowel *hoe* iets wordt gezegd, bijvoorbeeld het taalgebruik en de toon, als *wat* wordt gezegd, zoals de selectie en weglating van bepaalde informatie, centraal staan. Daarnaast zijn ook cognitieve en sociale aspecten belangrijk: framing beïnvloedt niet alleen hoe mensen informatie verwerken, maar ook hoe zij deze koppelen aan hun bestaande overtuigingen en identiteit.

2.3.3 Generieke en onderwerpspecifieke frames

Een belangrijk onderdeel binnen framingtheorie is het onderscheid tussen generieke framing *(generic framing)* en onderwerpspecifieke framing *(issue-specific framing).* Het is belangrijk om deze uit elkaar te houden omdat ze verschillende effecten hebben op hoe het publiek nieuws interpreteert en daarop reageert.

Issue-specific frames zijn frames die specifiek gericht zijn op één onderwerp of gebeurtenis. Ze worden vaak gebruikt om een specifieke gebeurtenis of kwestie in de media te kaderen. *Generic frames* betreffen een grotere ontwikkeling of een fenomeen en houden vaak verband met grotere, algemene thema's, geschiedenis en culturele context (De Vreese, 2003, p. 28). Ze worden gebruikt om bredere, meer universele concepten te communiceren. Hierdoor zijn generieke frames op grotere schaal toepasbaar (De Vreese, 2005, p. 56).

Iyengar (1991) introduceerde een vergelijkbaar onderscheid tussen twee vormen van framing: *episodische* en *thematische framing*. Episodische framing richt zich op individuele casussen of gebeurtenissen. Dit type framing benadrukt, in tegenstelling tot issue-specific framing, doorgaans de persoonlijke verantwoordelijkheid van de betrokkenen. Thematische framing legt de nadruk op bredere, systemische kwesties en richt zich op de onderliggende oorzaken en structurele invloeden. Het biedt een ruimer maatschappelijk perspectief, waarbij de focus ligt op het collectief, in plaats van het individu. Thematische framing benadrukt, net als met generieke framing, de invloed van bredere maatschappelijke ontwikkelingen en politieke structuren op het vormen van gebeurtenissen.

Binnen generieke framing, identificeren Semetko en Valkenburg (2000) vijf belangrijke *generic news frames* die vaak worden gebruikt in de berichtgeving over verschillende onderwerpen, gebaseerd op eerder onderzoek van Neuman et al. (1992):

- *'Conflict' framing:* benadrukt conflict tussen individuen, groepen, instellingen of landen;
- *'Human interest' framing:* brengt een menselijk gezicht, het verhaal van een individu, of een emotioneel perspectief in de presentatie van een gebeurtenis, kwestie of probleem;
- *'Attribution of responsibility' framing:* presenteert een kwestie of probleem op een manier die verantwoordelijkheid voor het veroorzaken of oplossen toewijst aan de overheid of een individu of groep;
- *'Morality' framing:* interpreteert een gebeurtenis of kwestie in de context van religieuze beginselen of morele voorschriften, en;
- *'Economic consequences' framing:* presenteert een gebeurtenis, probleem of kwestie in termen van de economische gevolgen die het zal hebben voor een individu, groep, instelling, regio of land.

De geïdentificeerde frames door Semetko en Valkenburg (2000) zijn breed toepasbaar en kunnen worden ingezet voor een verscheidenheid aan kwesties; in de context van issue-specific frames en generic frames, worden de vijf frames van Semetko en Valkenburg dus ingedeeld als generieke framing.

2.3.4 Deductief en inductief onderzoek

Eerder onderzoek naar frames in het nieuws heeft weinig gemeenschappelijke basis. Veel studies gebruiken eigen definities die passen bij hun onderzoek. Hierdoor is er weinig overeenstemming over hoe frames in het nieuws zijn te herkennen (De Vreese, 2005). Wel zijn er verschillende manieren vastgesteld om op zoek te gaan naar frames in het nieuws.

Een benadering van een analyse naar framing in de journalistieke context is een *deductieve* framinganalyse, waarbij vooraf aan het onderzoek een vaste set frames, afgeleid uit eerder onderzoek, worden gedefinieerd. Een andere benadering betreft een *inductieve* analyse, waarbij vooraf geen frames worden opgesteld. In deze werkwijze wordt via een *bottom-up* methode gewerkt, waarbij frames gedurende het analyseproces direct vanuit het materiaal worden geëxtraheerd. Hierbij wordt geen vooraf opgesteld codeboek gehanteerd (Koetsenruijter & Van Hout, 2018).

Een inductieve framinganalyse levert een overzicht op van *interpretatieve frame packages* (Van Gorp & Vercruysse, 2012, p. 1275), die helpen begrijpen hoe bepaalde onderwerpen worden gepresenteerd

en geïnterpreteerd. Een *frame package* bestaat, zoals al eerder genoemd, uit drie onderdelen: het *core frame*, de *framing devices* en de *reasoning devices*:

1. Het *core frame* is de achterliggende, vaak impliciete culturele betekenis die het frame als geheel bepaalt.
2. De *framing devices* zijn identificeerbare elementen in een boodschap, zoals specifieke woordkeuzes, slogans of beelden, die het frame ondersteunen. Hierbij horen bijvoorbeeld ook emotioneel taalgebruik en metaforen.
3. De *reasoning devices* leggen tot slot causale verbanden en geven een logische structuur aan het frame, zoals de oorzaken van het besproken fenomeen en de maatschappelijke gevolgen.

Samen zorgen deze *packages* ervoor dat een bepaald perspectief op een onderwerp wordt versterkt, waardoor een frame wordt gecreëerd. Deze inductieve methode, uitgewerkt door Van Gorp (2007) is de vorm van framinganalyse die in dit onderzoek wordt gehanteerd. Dit wordt verder toegelicht in hoofdstuk 3.

De kracht van framing in de media blijkt niet alleen uit de theoretische modellen, maar ook uit de praktijk, waar framing invloed heeft op de manier waarop maatschappelijke fenomenen worden gepresenteerd en vervolgens worden geïnterpreteerd door het publiek. Tegenwoordig heeft framing zich ontwikkeld tot een centraal concept in niet alleen de wetenschappelijke wereld, maar ook de journalistieke praktijk. Aan de hand van framingtechnieken beïnvloeden journalisten en mediamakers hoe burgers maatschappelijke fenomenen waarnemen en begrijpen, zowel in hun eigen land als op internationale schaal. Ze maken, bewust of onbewust, keuzes in wat zij benadrukken, weglaten of op een bepaalde manier inkaderen, waardoor nieuwsberichten specifieke interpretaties oproepen bij de consument. Deze keuzes, klein of groot, beïnvloeden niet alleen hoe mensen een gebeurtenis of kwestie begrijpen, maar hebben ook invloed op de bredere maatschappelijke perceptie en daarbij behorende discussies. Framing heeft daarmee de potentie om de manier waarop mensen realiteiten waarnemen, significant te beïnvloeden.

2.4 Synthese

De literatuurstudie in hoofdstuk 2 heeft aangetoond dat nieuwsmijding een veelzijdig en gelaagd verschijnsel is, dat tot uiting komt in uiteenlopende vormen en met verschillende gradaties. Er is sprake van zowel actieve als passieve nieuwsmijding, waarbij persoonlijke motieven, mediagewoonten en sociale en culturele factoren allemaal een rol spelen. Het is dus duidelijk dat nieuwsmijders niet als een homogene groepen moeten worden behandeld, maar dat iedere nieuwsmijder specifieke drijfveren heeft voor het mijdingsgedrag, zoals vermoeidheid door een

overvloed aan informatie, gevoelens van wantrouwen tegenover de media of het beschermen van de mentale gemoedstoestand.

Het wordt daarmee duidelijk dat nieuwsmijding niet los te zien is van de manier waarop nieuws wordt gepresenteerd. De journalistieke keuzes in toon, onderwerpselectie en manier van presenteren hebben een directe invloed op de mate waarin mensen zich tot het nieuws aangetrokken voelen, of het nieuws juist vermijden. Dit benadrukt de noodzaak om niet alleen het gedrag en de motivaties van nieuwsmijders te onderzoeken, maar ook hoe dit mijdingsgedrag wordt geïnterpreteerd en weergeven in de media zelf.

Dit onderzoek gaat over hoe nieuwsmijding wordt geframed in de brede zin. Daarom is de keuze gemaakt om nieuwsmijding te beschrijven als het bewust of onbewust vermijden van nieuws, in alle gradaties en vanwege alle motieven. Dit is in lijn met de bevindingen van De Bruin et al (2024), die beschrijven dat de daadwerkelijke groep nieuwsmijders in Nederland erg beperkt is. De meeste nieuwsmijders geven aan op selectieve wijze nieuws te mijden, of nieuws soms tijdelijk te mijden. Dat betekent dat de meeste nieuwsmijders in Nederland het nieuws niet compleet vermijden, maar bewust selecteren aan de hand van persoonlijke criteria. Door ruime definities van nieuwmijding en nieuwsmijders te hanteren kon een zo universeel en compleet mogelijk antwoord worden gegeven op de onderzoeksvraag.

De wijze waarop media nieuwsmijding en de bijbehorende nieuwsmijders framen is van invloed op hoe het publiek dit fenomeen begrijpt en waardeert. Framingtheorie vormt in dit kader een geschikt analyse-apparaat. In het kader van deze scriptie wordt framing als volgt gedefinieerd: framing is het proces waarbij bepaalde aspecten van een gebeurtenis, situatie of onderwerp worden geselecteerd en benadrukt (of worden weggelaten) (Entman, 1993; Lakoff, 1996) om een specifieke en gestuurde betekenis aan die gebeurtenis te geven (Goffman, 1974), wat invloed heeft op hoe mensen informatie interpreteren en hun soms zelfs een interpretatie oplegt. Dit is uiteindelijk van invloed op de percepties en gedragingen van mensen (De Vreese, 2005). De brede benadering is gekozen, omdat er nog weinig inhoudsanalyse is gedaan naar dit onderwerp.

In het volgende hoofdstuk is aangegeven hoe de kwalitatieve inhoudsanalyse precies is uitgevoerd en hoe de definities van nieuwsmijding, nieuwsmijders en framing zijn toegepast. Daarbij is aandacht besteed aan de inductieve benadering, de vaststelling van het corpus aan de hand van afgebakende selectiecriteria en de stappen die zijn gevolgd om tot betrouwbare en valide resultaten te komen.

3. Methodologie

Het doel van dit onderzoek is om antwoord te geven op de vraag hoe nieuwsmijding en de bijbehorende nieuwsmijders worden geframed binnen het Nederlandse medialandschap. Om deze vraag te beantwoorden, is een kwalitatieve inhoudsanalyse uitgevoerd. Ten eerste wordt in dit hoofdstuk behandeld waarom is gekozen voor een kwalitatieve inhoudsanalyse als onderzoeksmethode (3.1) met een inductieve werkwijze (3.2). Daarna wordt aandacht besteed aan de onderzoeksopzet (3.3), met vervolgens de operationalisering (3.4) en het stappenplan van de data-analyse (3.5). Vervolgens wordt de selectieprocedure van het vastgestelde corpus (3.6) behandeld. Tot slot wordt besproken hoe de analyse zo betrouwbaar en valide mogelijk is uitgevoerd (3.7).

3.1 Kwalitatieve inhoudsanalyse

Om antwoord te geven op de centrale onderzoeksvraag wordt deze op een kwalitatieve manier benaderd, namelijk door middel van een kwalitatieve inhoudsanalyse van Nederlandse geschreven berichtgeving. Deze inhoudsanalyse richt zich specifiek op onderzoek naar framing. Daarom staat in dit onderzoek specifiek de methode van framinganalyse centraal. De analyse is gedaan aan de hand van een inductieve werkwijze, waarbij patronen en terugkerende frames uit het materiaal zelf worden afgeleid.

In tegenstelling tot andere wetenschappelijke kwalitatieve onderzoeksmethoden, zoals het afnemen van interviews of dataverzameling door middel van enquêtes, bestaat het waarnemingsobject bij de kwalitatieve inhoudsanalyse niet uit mensen, maar uit de producten die mensen produceren. Voorbeelden hiervan zijn brieven, kranten, televisie-items, internetnieuws en tijdschriften. Hierbij staan van oudsher teksten centraal. Tegenwoordig fungeren niet alleen geschreven teksten als onderzoeksobject voor een inhoudsanalyse, maar ook foto's, video- en audiofragmenten (Koetsenruijter & Van Hout, 2018, p. 132). Deze mediaproducten, zowel de geschreven producten als van audiovisuele aard, zijn concrete, waarneembare en afgebakende eenheden die zich goed lenen voor een framinganalyse, waarin onderzocht wordt welke frames in deze mediaproducten voorkomen, hoe deze worden opgebouwd en welke betekenis ze impliciet of expliciet overbrengen.

Door specifieke kenmerken in de mediaproducten waar te nemen, uit te lichten en te identificeren, zijn uitspraken over het verschijnsel 'nieuwsmijding' en de bijbehorende nieuwsmijders geïnterpreteerd. Aan de hand van deze interpretaties zijn uiteindelijk specifieke frames gevormd. Uiteindelijk is aan de hand van deze frames antwoord gegeven op de centrale onderzoeksvraag (Pleijter, 2006, p. 9).

Bij een inhoudsanalyse worden de mediaproducten gezien als natuurlijk materiaal (Wester, 2021, p. 8). In tegenstelling tot interviews, focusgroepen of enquêtes, waarbij vragen en antwoorden gedeeltelijk of geheel gestuurd worden door de vraagstelling van onderzoeker, is de berichtgeving in dit corpus gecreëerd door journalisten in de context van de actualiteit en professionele afwegingen van dat moment (Wester, 2021, p. 8). Er wordt bij deze inhoudsanalyse dus achteraf gekeken naar berichtgeving. Op die manier kan inzicht verkregen worden in de journalistieke keuzes die een journalist heeft gemaakt en hoe deze keuzes invloed hebben gehad op de framing van het artikel.

3.2 Inductieve werkwijze

Een kwalitatieve inhoudsanalyse kan op verschillende manieren benaderd worden, namelijk via een deductieve of een inductieve werkwijze. Mediaproducten kunnen door een deductieve bril bekeken worden, waarbij wordt geanalyseerd welke frames overeenkomen met bestaande frames en theorie over nieuwsmijding en nieuwsmijders. Dit wordt ook wel een *top-down* werkwijze genoemd. Bij een inductieve werkwijze wordt juist *bottom-up* gewerkt, waarbij tijdens de analyse geen bestaande of vooraf opgestelde frames worden gehanteerd (Koetsenruijter & Van Hout, 2018). De frames worden op deze manier geïdentificeerd vanuit de onderzoekseenheden zelf. Bij een inductieve werkwijze wordt daarbij ruimte gemaakt voor onverwachte frames of nieuwe narratieven die naar voren komen vanuit de mediaberichtgeving. Bij een deductieve werkwijze zouden deze onderbelicht blijven.

Omdat framing draait om de manier waarop een bepaald onderwerp wordt gepresenteerd en geïnterpreteerd door het publiek, vroeg de onderzoeksvraag van deze scriptie om een onderzoeksmethode die ruimte biedt voor context, nuance en inzicht vanuit verschillende perspectieven. Omdat het fenomeen ‘nieuwmijding’ binnen deze framinganalyse een afgebakend onderwerp was, werd gezocht naar onderwerpspecifieke frames, en niet naar generieke frames, zoals behandeld in paragraaf 2.3.3. Het doel van deze scriptie is dan ook om specifieke frames te ontdekken die media gebruiken wanneer wordt geschreven over het fenomeen nieuwsmijding en de bijbehorende nieuwsmijders. Een kwalitatieve inhoudsanalyse met een inductieve benadering is hiervoor de aangewezen methode.

Ondanks dat er binnen dit onderzoek inductief wordt gekeken naar het materiaal, is het belangrijk dat er wel gestructureerd gewerkt wordt, maar dus zonder een vooraf opgesteld kader (Mortelmans et al., 2013). Uiteindelijk wordt tijdens de analyse teruggekoppeld naar de bestaande theorie in hoofdstuk 2, maar de specifieke frames zijn uit de data naar voren gekomen. Daardoor kan deze inhoudsanalyse ook een geleide analyse (Koetsenruijter & Van Hout, 2018) of interpretatieve inhoudsanalyse (Pleijter, 2006, p. 133) worden genoemd: de inzichten die uit de data naar voren komen zijn leidend,

maar het verzamelde theoretisch kader stuurt de analyse gedeeltelijk. De kern blijft daarbij dus een inductieve analyse, met een *bottom-up* analysestructuur.

De methode van de kwalitatieve inhoudsanalyse maakt het mogelijk om een volledig beeld te krijgen van hoe nieuwsmijding wordt geframed in de media. Deze methode biedt in het kader van deze scriptie daarnaast de kans om diepgravende inzichten te verkrijgen in hoe journalisten, en daarmee 'de media', het onderwerp positioneren in de bredere context, welke taal, metaforen, beeldvorming en argumentatie voor hun keuzes daarin gebruikt worden en welke terugkerende en dominante frames, patronen en invalshoeken te ontdekken zijn. Door te kiezen voor een onderzoeksmethode die exploratief van aard is, ontstaat er ruimte om te werken vanuit een open benadering. Deze benadering biedt de mogelijkheid om nieuwe inzichten te ontdekken die afwijken van eerder onderzoek en daarmee bij te dragen aan een diepgaand begrip van de wijze waarop nieuwsmijding en de bijbehorende nieuwsmijders in de Nederlandse geschreven media worden geframed.

3.3 Onderzoeksopzet

Pleijter (2006, p. 133) verzamelde uit verschillende onderzoeken en studies een coherente selectie aan uitgangspunten voor het uitwerken van een onderzoeksplan. Deze uitgangspunten vormen de onderzoekstappen en fases voor de kwalitatieve inhoudsanalyse van deze scriptie. De stappen bieden een logische structuur en houvast in de vordering van het onderzoek. In elke nieuwe fase biedt zich een nieuw probleem aan, dat aan de hand van de onderzoekstappen op een gestructureerde en controleerbare manier kan worden opgelost (Pleijter, 2006, p. 135).

Een kwalitatieve inhoudsanalyse kan als cyclisch getypeerd worden, wat betekent dat bepaalde stappen in het onderzoek verschillende malen herhaald en vergeleken worden (Koetsenruijter & Van Hout, 2018, p. 313). Dit wordt ook wel een iteratief proces genoemd: het corpus staat niet vanaf het begin volledig vast, maar er blijft ruimte om extra onderzoekseenheden toe te voegen wanneer bepaalde thema's, frames of patronen daarom vragen. Door nieuwe fragmenten constant te vergelijken met eerder gecodeerde fragmenten worden patronen vroegtijdig zichtbaar. De methode van constante vergelijking betekent niet dat elke fase exact dezelfde cyclus volgt (Pleijter, 2006, p. 135). Wel draagt dit proces bij aan de betrouwbaarheid van de analyse en helpt het om steeds scherper te krijgen welke frames en interpretaties de berichtgeving domineren.

Hieronder worden de fases van het analyseproces die zijn gevolgd in dit onderzoek kort uitgelegd:

1. **De voorbereidingsfase**
   In de voorbereidingsfase werden het onderwerp en het doel van de scriptie afgebakend aan de hand van een theoretisch kader. Dit kader vormde de basis van het onderzoek. Hieruit werd in de volgende fase bepaald welke theorie over het onderwerp al bestaat, en waar het mogelijk aangevuld moest worden. De voorbereidingsfase betreft in deze scriptie hoofdstuk 2.

2. **De verkenningsfase**
   In de verkenningsfase werd de beschikbare theorie geordend en bestudeerd. Aan de hand van dit materiaal is een onderzoeksvraag gevormd. Ook werden in deze fase de onderzoekseenheden, oftewel het corpus geselecteerd. De selectiecriteria voor deze onderzoekseenheden waren van tevoren gedefinieerd, waardoor op systematische wijze verzameld en geanalyseerd kon worden. De eerste twee fases betreffen in deze scriptie hoofdstuk 2 en hoofdstuk 3.

3. **De ontwikkelingsfase**
   De ontwikkelingsfase draaide om het ontwerpen van een analyse-instrument, waarmee in de volgende fase de onderzoekseenheden zijn geanalyseerd. Deze fase wordt in deze scriptie in hoofdstuk 3 behandeld.

4. **De toepassingsfase**
   De toepassingsfase betrof de daadwerkelijke kwalitatieve inhoudsanalyse, aan de hand van het analyse-instrument uit de vorige fase. De frames die in het materiaal geïdentificeerd zijn, werden in deze fase gestructureerd georganiseerd. De toepassingsfase bood daarnaast ruimte voor vernieuwende inzichten, zoals het een kwalitatieve analyse met inductieve benadering bekwaamt.

5. **De integratiefase**
   Tijdens de integratiefase zijn conclusies getrokken aan de hand van de georganiseerde frames. Hierbij zijn de bevindingen open en vervolgens axiaal gecodeerd volgens een iteratief proces, waarbij constant werd geanalyseerd en geïnterpreteerd aan de hand van de onderzoeksvraag. In deze fase kwamen patronen en dominante frames naar voren. De toepassingsfase en de integratiefase zijn in deze scriptie verwerkt tot één hoofdstuk, namelijk hoofdstuk 4: onderzoeksresultaten.

6. **De rapportagefase**
   In de fase van rapportage werd een conclusie geformuleerd, waarin aandacht is besteed aan de resultaten. Deze is samengevoegd met de discussie en te vinden in hoofdstuk 5.

Door deze stappen van de onderzoeksopzet systematisch te doorlopen is de onderzoeksopzet zo betrouwbaar mogelijk gebleven en is uiteindelijk een betrouwbare en valide conclusies getrokken. De stappen die Van Gorp (2007) hanteert zijn: (1) het verzamelen van teksten, (2) het open coderen, (3) het axiale coderen, (4) het selectieve coderen en (5) de geschiktheidstoets. Het coderen van data gebeurt dus via drie parallel lopende coderingstrategieën, namelijk ten eerste de open codering, daarna het axiale coderingproces en ten slotte het selectieve coderen. De resultaten van deze kwalitatieve inhoudsanalyse zijn samengevat in een typologie van frames: een aantal verschillende framebundels. (Van Gorp, 2007, 15). Deze bundels laten zien op welke verschillende manieren nieuwsmijding en nieuwsmijders worden geframed, welke normatieve oordelen daarbij doorklinken, en hoe mediaorganisaties nieuwsmijders positioneren binnen de bredere context en discussies over nieuwsconsumptie, mediagebruik en burgerschap.

3.4 Operationalisering

Om de framing van nieuwsmijding te onderzoeken en te analyseren, was het noodzakelijk om een duidelijk analysemodel te volgen. Het doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen in hoe nieuwsmedia het fenomeen nieuwsmijding en de bijbehorende nieuwsmijders framen. Hiervoor is het analysemodel van Van Gorp (2007) toegepast. Van Gorp stelt dat een frame gezien kan worden als een bundel van verschillende onderdelen: een frame package. Een frame package bestaat uit drie componenten, namelijk het centrale frame, *framing devices* en *reasoning devices.*

Het centrale frame verwijst hierbij naar de kernboodschap of invalshoek van waaruit het onderwerp, in dit geval nieuwsmijding en de bijbehorende nieuwsmijders, wordt benaderd. De framing devices zijn de tekstuele en visuele middelen die in de berichtgeving worden ingezet, zoals woordkeuze, metaforen en argumenten, die bijdragen aan het centrale frame. Reasoning devices vormen de onderliggende gedachtegang van het frame en geven structuur door impliciete antwoorden te geven op de volgende vragen: (1) Wat is het centrale probleem? (2) Wat is hiervoor de oplossing? (3) Wie draagt daarvoor de verantwoordelijkheid? En (4) welk moreel oordeel wordt hierbij gegeven? Zonder dat deze reasoning devices expliciet terugkomen in de tekst, maken ze duidelijk hoe de lezer het bericht zou moeten interpreteren. Daarbij moet in acht worden genomen dat het onderzochte materiaal altijd in een culturele, sociale of historische context is geplaatst, waar ook uitspraken over kunnen worden gedaan (Pleijter, 2006).

3.5 Data-analyse

De analyse betrof een thematische analyse, met als doel om terugkerende framing in de berichtgeving te ontdekken. De fase van het verzamelen en ordenen van onderzoekseenheden heeft geresulteerd in een concreet bestand en corpus waarop de analyse kon worden toegepast (Pleijter, 2006, p. 40). Vervolgens bepaalde het coderingsproces de structuur binnen deze losse gegevens. De verzamelde codes vormden op die manier de bouwstenen voor het identificeren van de bredere thema's en de uiteindelijke dominante frames. De analyseprocedure van kwalitatief onderzoek houdt zich niet aan strakke regels en manieren van werken; de onderzoeker is juist vrij om te interpreteren en beredeneren. Daarom werd dit proces ondersteund door een codeboek, dat diende ter consistentie en transparantie van de analyse (Pleijter, 2006, p. 41).

Het analyseproces bestond uit verschillende stappen:

1. **Open coderen**
   De eerste stap in het coderingsproces bestond uit het open coderen van de tekstuele elementen uit de onderzoekseenheden binnen het vastgestelde corpus. De teksten zijn hierbij systematisch doorgelezen en georganiseerd. Daarna zijn open codes aan tekstdelen en passages toegewezen die relevant zijn voor de manier waarop nieuwsmijding wordt beschreven. Hierbij werd de eerste relevante informatie uit de teksten geïdentificeerd en gelabeld. Deze codes betreffen labels met beschrijvingen en formuleringen die rechtstreeks uit de data komen.

   Tijdens het open coderen werd aandacht besteed aan kernwoorden, zinnen en zinsdelen, maar veel vaker hele alinea's en passages. Het open coderen van kernwoorden betekent dat binnen een tekstfragment een woord of woordgroep, een omschrijving of een duidelijk sturende metafoor naar voren kwam, die de gehele passage samenvat. Bijvoorbeeld:

   > Lieve help! Red ons! (De Volkskrant, 6 januari 2020)

   In dit fragment wordt een emotionele uitroep gedaan, die gevoelens van paniek, urgentie en hulpeloosheid uitdrukt. Als woordgroep vat dit fragment een gevoel van crisis of afhankelijkheid samen vanuit de journalist, waardoor dit fragment tijdens het proces van open coderen werd gecodeerd als 'alarm slaan'.

Het open coderen van een zin hield in dat in bepaalde onderzoekseenheden gehele (kern)zinnen naar voren kwamen die goed aansluiten bij de hoofdlijn en insteek van het verhaal, bijvoorbeeld:

> Machteloosheid is maar een gevoel. (De Volkskrant, 13 december 2018)

In deze passage wordt een uitspraak die het veelvuldig terugkomende gevoel van machteloosheid bij nieuwsmijders door de journalist bagatelliseert. Dit kan bijvoorbeeld geïnterpreteerd worden als een poging om rationaliteit te benadrukken, tegenover emotionele reacties. De journalist die dit artikel geschreven heeft, geeft als belangrijkste onderdeel van haar betoog aan dat nieuwsmijders niet enkel op gevoel moeten leven. Deze kernzin geeft daarmee de gehele insteek van het verhaal duidelijk weer. Dit fragment is tijdens het open coderen gecodeerd als ‘afhaken op gevoel’.

Ingewikkelder werd het, wanneer in een enkele zin duidelijk sarcasme en ironie naar voren kwamen, zoals:

> Tenslotte komen we dan nog bij die andere manier om met slecht nieuws om te gaan: het negeren. Journaal overslaan. Krant opzeggen. (AD, 11 november 2023)

In dit fragment gebruikt de auteur een opvallende stijl waarin meteen twee korte, concrete voorbeelden worden gegeven: ‘Journaal overslaan. Krant opzeggen.’ Het lijkt op het eerste gezicht alsof de journalist op serieuze toon advies geeft aan nieuwsmijders, maar in de context van het artikel blijkt toch een onderliggende toon de overhand te hebben, alsof de schrijver een patroon schetst dat herkenbaar is, maar ook iets zegt over de gemakzucht van de nieuwsconsument. Dit fragment is dan ook niet gecodeerd als ‘zelfzorg’, maar als ‘privilege’.

Naast kernwoorden en -zinnen was het in de meeste gevallen het meest relevant om een hele alinea of passage te coderen, om de volledige lading en nuance van het artikel te vangen, bijvoorbeeld:

> (a) Een andere methode **tegen dat oudtestamentische 'we gaan met z'n allen naar de ratsmodee'-gevoel**, fakenieuws en politieke propaganda/volksverlakkerij is de website One World in Data, ook van de Oxford Universiteit of de website Gapminder. Zwartgallig over de armoede in de wereld, in paniek over CO2-uitstoot of geschokt over het aantal doden in oorlogen? Raadpleeg

dan deze websites en stel vast dat het met de wereld echt veel beter gaat dan u denkt. (De Limburger, 2 mei 2020)

(b) Harris vertelt over mensen uit gemarginaliseerde groepen, die zich soms ook terugtrekken. **Alleen doen zij dat niet om gedichten over mieren te schrijven, maar om op krachten te komen, zodat ze daarna juist weer de energie hebben om door te gaan**, en zelfs te vechten voor een betere wereld. Het simpelweg sluiten van je ogen is alleen een optie als je weet dat deze leeuw jou niet zal opvreten. Voor wie mogelijk op het menu staat, is de leeuw niet slechts een metafoor. **Wil je overleven, dan moeten je ogen open zijn.** (De Volkskrant, 13 december 2018)

Deze alinea's hebben beide een eigen overkoepelend thema. Het eerste fragment (a) bevat een contrast tussen een overdreven somber wereldbeeld en een rationele tegenreactie, door bijvoorbeeld het raadplegen van betrouwbare en feitelijke bronnen. Deze verschuiving van pessimisme naar (ogenschijnlijk) optimisme is essentieel voor het onderliggende frame, en werd in de analyse alleen duidelijk wanneer de gehele alinea, inclusief individuele woorden en algemene toon en stijl van het stuk, in de analyse werd meegenomen.

Ook in het tweede fragment (b) moest de alinea in zijn geheel worden geanalyseerd, omdat de kernboodschap van het artikel pas duidelijk wordt in de samenhang tussen de zinnen. De tekst beschrijft hoe mensen uit gemarginaliseerde groepen zich soms terugtrekken, niet vanuit een luxepositie, maar uit noodzaak om weerbaar te blijven. De metafoor van de leeuw benadrukt dat wegkijken geen optie is voor wie direct gevaar loopt. Hier worden voor de lezer gevoelens van privilege duidelijk. Pas door de volledige context mee te nemen in de analyse, werd duidelijk dat het hier niet slechts gaat om persoonlijke coping, maar dat de journalist een bredere maatschappelijke ongelijkheid duidelijk probeert te maken.

2. Axiaal coderen

Na de open codering was de volgende stap om de verzamelde open codes te vervoegen naar axiale codes. In deze stap werden de open codes gegroepeerd en gerelateerd aan bredere categorieën door open codes die binnen hetzelfde thema vielen samen te voegen en een overkoepelende term te geven. Hierbij is gekeken naar terugkerende thema's of bewoordingen, patronen en geïnventariseerd of al een eerste set frames zichtbaar werd. In deze stap werd ook in kaart gebracht welke frames al meerdere keren waren herhaald en hoe verschillende frames zich tot elkaar verhielden.

3. **Selectief coderen**

   In de laatste fase van het coderen werd op basis van de axiale codes een aantal overkoepelende frames vastgesteld die de kern vormen van hoe nieuwsmijding wordt gepresenteerd in de media. Hierbij werd ook naar de onderliggende normatieve lading van deze frames, zoals positief en erkennend, negatief kritisch of neutraal gekeken. Selectief coderen zorgt voor een goed georganiseerde dataset, die op betrouwbare wijze geïnterpreteerd kan worden om uiteindelijk duidelijke conclusies uit te formuleren. In de laatste fase van het selectief coderen werd uiteindelijk een verzadigingsmoment vastgesteld (Koetsenruijter & Van Hout, 2018).

4. **Verdiepende analyse**

   Anders dan gebruikelijk was het in dit onderzoek van belang om naast de inhoud van de teksten aandacht de besteden aan de context waarin de berichtgeving plaatsvindt en de aard van het bericht. Het was bijvoorbeeld belangrijk om duidelijk onderscheid te blijven maken tussen verschillende genres (zoals nieuwsartikel en opiniestuk) en verschillende media (zoals kranten met verschillende signatuur). Ook is gekeken naar impliciete onderdelen uit de berichtgeving, zoals de insteek van het artikel en hoeveel ruimte de journalist geeft aan zowel nieuwsmijders als professionele experts. Deze verdiepende analyse helpt om de specifieke framing beter te begrijpen en te interpreteren. De resultaten van de verdiepende analyse zijn te vinden in paragraaf 4.3.

5. **Resultaten**

   Na het doorlopen van deze stappen zijn de gevonden frames uiteengezet in de resultaten om te achterhalen hoe mediaorganisaties nieuwsmijding framen in hun berichtgeving. Hierbij lag de focus niet alleen op welke frames domineren, maar ook op de manier waarop nieuwsmijding wordt gepositioneerd binnen het bredere context en discours over nieuwsconsumptie.

   Verder biedt de verdiepende analyse aanvullende inzichten, bijvoorbeeld of deze frames verschillen per mediumtype, zoals traditionele kranten en online berichtgeving, per genre, zoals het verschil tussen een nieuwsbericht en een opiniestuk, of afhankelijk zijn van het doel van het stuk.

Door alle stappen in het analyeproces van Van Gorp te doorlopen, zijn onderliggende frame-structuren blootgelegd en is systematisch inzicht verkregen in de wijze waarop nieuwsmijding en nieuwsmijders worden gepresenteerd binnen het corpus.

3.6 Selectie van onderzoekseenheden

3.6.1 Steekproefmethode

Om de kwalitatieve inhoudsanalyse te kunnen uitvoeren, is geïnventariseerd welk materiaal geschikt is voor de uitvoering van het onderzoek. Het draait hierbij om zowel de relevantie als de beschikbaarheid van de producten. Door de selectie van onderzoekseenheden werd een corpus samengesteld. Dit corpus vormde de dataset die als basis voor de framinganalyse diende. De selectie van onderzoekseenheden voor het corpus is gedaan aan de hand van een steekproefkader (Pleijter, 2006, p. 144).

Dit onderzoek gaat over welke framing het bredere Nederlandse geschreven medialandschap gebruikt om het fenomeen nieuwsmijding en de bijbehorende nieuwsmijders te duiden, wat betekent dat, in theorie, *alle* Nederlandse geschreven mediaproducten waarin over nieuwsmijding wordt gesproken, relevant waren voor dit onderzoek. Omdat in de verkenningsfase duidelijk werd dat er slechts een beperkt aantal eenheden te vinden is dat gaan over nieuwsmijding, werd in deze fase van het onderzoek een allesomvattende selectie als uitgangspunt genomen. Dat betekende dat *alle* Nederlandse geschreven media-eenheden als relevant voor deze inhoudsanalyse werden beschouwd (Pleijter, 2006, p. 161). Het is na deze verkenningsfase wel nodig gebleken om de relevante media-eenheden verder te filteren en uiteindelijk te selecteren aan de hand van verschillende selectiecriteria. Deze worden verder toegelicht in paragraaf 3.6.2.

Uiteindelijk is gebleken dat een allesomvattende selectie voldoende materiaal opleverde om een redelijk universele conclusie te kunnen trekken. Om het medialandschap breed en verkennend te houden, is gebruikgemaakt van *purposeful sampling,* waarbij onderzoekseenheden bewust zijn geselecteerd, omdat ze bijdragen aan het verbreden van nieuwe inzichten, of bijvoorbeeld omdat er een ander perspectief nodig is binnen de bestaande materie (Coyne, 1997). Dit is vooral gedaan in de vorm van extra opiniestukken, die niet geschreven zijn door een professionele journalist, maar door betrokkenen die wel met het thema nieuwsmijding te maken hebben, maar hier niet in gespecialiseerd zijn. De gerichte selectiekeuze van *purposeful sampling* heeft bijgedragen aan een meer diepgaande en complete analyse en is voortgezet tot het saturatiemoment is bereikt: het punt waarop nieuwe onderzoekseenheden geen wezenlijk nieuwe inzichten meer opleverden en de gevonden frames en patronen voldoende stabiel bleken. Op dat moment werd de dataset verzadigd genoemd en werd de definitieve analyse afgerond.

3.6.2 Selectiecriteria

Om de relevantie van materiaal aan te tonen en te bepalen, worden brede selectiecriteria gehanteerd. De selectie van onderzoekseenheden is gebaseerd op thematische relevantie: de berichtgeving behandelt expliciet of impliciet het verschijnsel van 'nieuwsmijding', 'nieuwsvermoeidheid', 'emotionele belasting door nieuwsconsumptie' of de 'zoektocht naar positieve of alternatieve vormen van nieuws'. Mediaberichtgeving werd dus als relevant beschouwd wanneer ze expliciet de term 'nieuwsmijding' bevatten, maar ook wanneer ze verwante begrippen en omschrijvingen hanteren, waarin het fenomeen van nieuwsmijding indirect wordt beschreven, zoals 'het niet lezen van nieuws', 'nieuws (ver)mijden', 'nieuws negeren', 'nieuwsmoeheid' of 'desinteresse in nieuws'. Bij het zoeken naar relevante onderzoekseenheden zijn deze gerichte trefwoorden en zoekcombinaties gebruikt om zowel expliciete als impliciete verwijzingen naar nieuwsmijding te detecteren. De brede benadering kon voorkomen dat belangrijke inzichten over het onderwerp buiten beschouwing bleven. In het selectieproces is ook gezocht naar relevante termen gecombineerd met contextuele termen, zoals 'mediagebruik', 'nieuwsconsumptie' en 'informatie zoeken'. Door deze methode is een zo compleet mogelijk overzicht van relevante publicaties geselecteerd.

Tijdens deze selectieprocedure zijn ook Engelse begrippen, zoals *'news avoidance', 'news-overload'* en *'news fatigue'* meegenomen, maar ook anglicismen die in veel gebruikt worden in Nederlandse berichtgeving, zoals '*doomscrolling'* en 'nieuws*junk*'. Engels is een dominante taal in zowel wetenschappelijke literatuur als journalistiek materiaal. Journalistieke producties in de Engelse taal worden wereldwijd gelezen. Het opnemen van Engelse termen vergroot de kans om relevante nieuwsinhoud te vinden. Wel is er bewust voor gekozen om geen andere talen dan Nederlands en Engels mee te nemen in de selectie van onderzoekseenheden. Dit besluit is genomen op basis van praktische en methodologische overwegingen: enerzijds maakt het opnemen van meer talen het zoekproces ingewikkeld, omdat taal nauw luistert als het gaat om interpretatie en het identificeren van nuances. Anderzijds ligt de focus van deze scriptie op Nederland, waarbij Engelse leenwoorden en media-inhoud dienen ter ondersteuning. Door deze keuze blijft het onderzoek praktisch en gericht op de meest relevante bronnen.

Daarnaast zijn artikelen uitsluitend toegevoegd aan het corpus, wanneer nieuwsmijding (of nieuwsmijders) daadwerkelijk een centraal thema vormt of een duidelijke rol speelt binnen het bredere onderwerp van het artikel, zoals 'emotionele belasting door nieuwsconsumptie', 'mediawijsheid', 'misinformatie' of de algehele digitale samenleving. Artikelen waarin nieuwsmijding slechts terloops wordt genoemd, zonder verdere inhoudelijke verdieping, zijn niet meegenomen in de analyse.

3.6.3 Selectieprocedure

Voor het vinden van relevante artikelen en media-items is een combinatie van zoekmethoden toegepast. Eerst werd gezocht via reguliere zoekmachines, zoals Google, om een eerste indruk te krijgen van hoe het onderwerp leeft in de publieke sfeer. Vanuit deze brede verkenning is dieper ingegaan op specifieke bronnen. Op deze manier kon een specifieke bron worden gescand om bij andere relevante artikelen terecht te komen. In dit proces is ook doorgeklikt naar verwante artikelen op websites van de betreffende bron. In sommige artikelen werden ook expliciet naar gerelateerde artikelen verwezen door middel van een *hyperlink*. In een enkel geval werd op deze manier een artikel aangetroffen dat niet langer meer online bestaat; in dat geval kon het artikel niet worden geïncludeerd.

Daarnaast is gezocht via het specifieke nieuwsarchief en de database Nexis Uni, die toegang biedt tot een breed scala aan gedrukte en digitale nieuwsartikelen, waardoor ook niet vrij toegankelijke en gearchiveerde berichtgeving kon worden geïncludeerd. Hierdoor werd het corpus verrijkt en kon een historisch perspectief meegenomen worden in de analyse.

Nexis Uni is voor dit onderzoek een belangrijke database, omdat sommige online nieuwsberichten van langere tijd geleden niet langer online te vinden zijn. Omdat Nexis Uni ver teruggaat in de tijd, zijn deze artikelen via de database in de meeste gevallen wel terug te vinden. Zo zijn de eerste nieuwsartikelen over nieuwsmijding terug te herleiden naar 2013, enkel via de database van Nexis Uni. Het was voor dit onderzoek van belang om een goed beeld te krijgen van de framing van nieuwsmijding en nieuwsmijders door de jaren heen. Op die manier kon in beeld worden gebracht wanneer het fenomeen voor het eerst werd besproken in de Nederlandse geschreven media, en hoe dit door de tijd heen is veranderd. Het was daarnaast van belang om inzicht te krijgen in de veranderingen rond de COVID-19-pandemie.

Omdat de nieuwsconsumptie in de COVID-19-pandemie aanzienlijk is veranderd, zowel in de mate van nieuws lezen als de keuze van de bron voor nieuws (De Bruin et al., 2021, p. 1294), was dit een bijzondere fase om mee te nemen in de analyse. In het begin van de pandemie groeide de nieuwsconsumptie van Nederlandse burgers sterk. Daarna nam de nieuwsconsumptie juist weer in grote mate af, terwijl het aantal nieuwsmijders enkel groeide. Deze bijzondere jaren zijn daarom onmisbaar in dit onderzoek.

Bij dubbele publicaties, bijvoorbeeld wanneer een artikel in zowel de fysieke krant als een online variant was verschenen, is steeds gekozen voor de onlineversie. Deze keuze is gemaakt, omdat online versies soms recenter geüpdatet zijn, meer ruimte bieden aan aanvullende informatie of correcties, en daarmee een vollediger beeld geven van het frame dat door de journalist wordt uitgedragen.

Tot slot is bij het samenstellen van het corpus rekening gehouden met de herkomst van publicaties. Grote mediabedrijven, zoals DPG Media, publiceren vaak identieke of vrijwel identieke artikelen in meerdere titels onder hun naam, zoals in het Algemeen Dagblad, Trouw of de Volkskrant. In dergelijke gevallen is slechts één versie van het artikel opgenomen in het corpus. Gezien de omvang en opzet van het onderzoek is ervoor gekozen om dubbele vermeldingen niet verder te analyseren.

3.6.4 Vaststelling corpus

De selectie van het corpus is gebaseerd op thematische relevantie, wat betekent dat de teksten binnen het corpus expliciet of impliciet het verschijnsel van nieuwsmijding en de bijbehorende nieuwsmijders wordt genoemd. Er is gestreefd naar een variatie in perspectieven, toon en invalshoeken, en een evenwichtige representatie van bronnen met verschillende journalistieke signaturen en achterliggende ideologieën. Aan de hand van de selectiecriteria beschreven in paragraaf 3.6.2, is tijdens de selectieprocedure een corpus ontstaan van 53 Nederlandstalige mediapublicaties van uiteenlopende aard, zoals nieuwsartikelen, achtergrondverhalen en opiniebijdragen, gepubliceerd tussen 2013 en 2025. De geselecteerde artikelen zijn afkomstig van lokale, regionale en landelijke dagbladen (NRC, de Telegraaf, Het Parool, de Volkskrant, Trouw, Algemeen Dagblad, Nederlands Dagblad, Reformatorisch Dagblad, De Limburger, De Gelderlander, Leidsch Dagblad en Leeuwarder Courant) als publieke en commerciële omroepen (EenVandaag, NPO, BNNVARA en RTL Nieuws), online nieuwsplatforms (NU.nl, NOS.nl en BN De Stem) en enkele weekbladen die actuele nieuwsonderwerpen behandelen (EW Magazine en De Groene Amsterdammer). Iedere bron heeft een, tot op zekere hoogte, verschillende doelgroep, lezersgroep en positionering binnen de Nederlandse informatiemaatschappij. Door deze selectie van bronnen te handhaven, is het fenomeen ‘nieuwsmijders’ en de bijbehorende nieuwsmijders in het Nederlandse geschreven medialandschap zo breed mogelijk aangevlogen. Enkel op deze manier konden universele conclusies worden getrokken en kon een antwoord worden gegeven op de onderzoeksvraag.

In dit onderzoek is ervoor gekozen om uitsluitend de tekstuele elementen van de artikelen binnen het corpus te analyseren. Tijdens de verkennende fase is vastgesteld dat visuele elementen, zoals foto’s of illustraties, in het merendeel van de artikelen weinig aanvullende betekenis boden ten opzichte van de geschreven inhoud. In gevallen waarin beeldmateriaal wél een duidelijke lading of extra dimensie toevoegde, bleek deze steeds in lijn te zijn met de dominante framing in de tekst. Om de focus en methodologische consistentie van het onderzoek te behouden en de haalbaarheid van het onderzoek te waarborgen, zijn de visuele aspecten buiten beschouwing gelaten. Hetzelfde geldt voor niet-tekstuele bronnen, zoals radioprogramma’s of podcasts.

Ook zijn gesprekken tijdens talkshows, dames- of herenbladen en andere lifestylemedia niet opgenomen in het corpus. De focus ligt tijdens dit onderzoek op journalistieke berichtgeving, omdat dit type media doorgaans explicieter omgaat met maatschappelijke thema's, zoals nieuwsmijding, dan andere typen media. Talkshows bevatten vaak spontane gesprekken en meningen van gasten, die soms weinig kennis hebben over het onderwerp, wat het lastiger maakt om deze eenheden op een consistente manier te analyseren. Dames- en herenbladen en andere lifestylemedia richten zich meestal op persoonlijke verhalen of entertainmentnieuws en hebben minder vaak als doel om nieuws of maatschappelijke ontwikkelingen inhoudelijk te duiden. Omdat de toon, vorm en functie van deze media sterk verschillen van reguliere nieuwsmedia, sluiten ze minder goed aan bij de onderzoeksvraag. Door deze afbakening blijft het corpus inhoudelijk helder, en richt de analyse zich op hoe 'traditionele' journalistieke bronnen nieuwsmijding beschrijven en framen. De corpusselectie is te vinden in bijlage 1.

In het geval van interviews zijn zowel de uitspraken van de geïnterviewden als de omliggende context, zoals koppen, inleidende teksten, tussenkoppen en journalistieke duiding, in de analyse betrokken. De manier waarop de journalist het verhaal structureert en inkleurt, speelt immers een belangrijke rol bij het tot stand brengen van frames.

3.7 Betrouwbaarheid en validiteit

Een frame is een abstracte variabele die binnen de kwalitatieve inhoudsanalyse soms moeilijk identificeerbaar wordt genoemd, waardoor het coderingsproces ingewikkelder is dan bij andere onderzoeksmethoden (Matthes & Kohring, 2008, p. 258). Dit maakt het lastig om volledig neutraal en objectief te blijven tijdens de analysefase (Van Gorp, 2010, p. 503). Het was daarom voor dit onderzoek belangrijk om tijdens de integratiefase constant te controleren of het onderzoek nog wel volgens plan verloopt. Het draaide hierbij om het "verifiëren van de geldigheid van de uitspraken" (Pleijter, 2006, p. 170), omdat aan het einde universele conclusies moesten worden getrokken. Het was daarmee dus van groot belang om de betrouwbaarheid en validiteit van de analyse volgens een gedocumenteerde procedure te verantwoorden.

Toch was het in de eerste fase van het onderzoek noodzakelijk om tussen de regels door te lezen. In de daaropvolgende fase moesten wél specifieke procedures worden gevolgd, om de subjectiviteit in de identificatie van frames te minimaliseren en een acceptabel niveau van betrouwbaarheid te bereiken (Van Gorp, 2010, p. 103). Maar zelfs wanneer de analyse volgens een systeem verloopt, zal een minimale waarde van subjectiviteit onvermijdelijk zijn (Van Gorp, 2010, p. 90).

3.7.1 Betrouwbaarheid

Om de betrouwbaarheid van het onderzoek te waarborgen, was het belangrijk om tijdens het gehele onderzoeksproces een hoge mate van consistentie te verzekeren, vooral bij het analyseren van de onderzoekseenheden. Dit betekende dat elke onderzoekseenheid op dezelfde manier moest worden behandeld volgens een duidelijk stappenplan. Door deze gestructureerde aanpak werd de kans op onderzoeksbias verkleind en bleef de methode gedurende het proces betrouwbaar en herhaalbaar.

Voor de analyse wordt gebruikgemaakt van een enkele codeur. In onderzoeken waarin interviews worden geanalyseerd, wordt vaak gewerkt met meerdere codeurs. Dit verhoogt de betrouwbaarheid van het onderzoek. Bij een framinganalyse ligt dit anders: deze vorm van onderzoek is inductief en holistisch. De onderzoeker zoekt hierbij naar betekenissen in de volledige tekst, wat analytisch en creatief denkvermogen vereist. Het is daarom essentieel voor de onderzoeker om rechtstreeks contact te hebben met het materiaal. Het analysewerk kan daardoor niet goed uitbesteed worden aan meerdere personen (Van Gorp, 2006, p. 251). Hoewel één codeur in dit geval als voldoende betrouwbaar kan worden beschouwd, brengt het gebruik van slechts één codeur dus wel risico's met zich mee wat betreft de betrouwbaarheid van de analyse. Een enkele codeur kan leiden tot subjectiviteit en interpretatieverschillen, wat de betrouwbaarheid van de resultaten kan beïnvloeden.

3.7.2 Validiteit

Naast betrouwbaarheid was ook de validiteit van dit onderzoek een belangrijk aandachtspunt. Een strategie om de validiteit van een onderzoek te versterken is datatriangulatie, wat bedoeld is om de bevindingen op een onafhankelijke manier te controleren (Pleijter, 2006, p. 170). In dit onderzoek is triangulatie voor het vinden van onderzoekseenheden via verschillende dataverzamelingsmethoden van belang geweest. Bovendien is het belangrijk om verschillende genres te onderzoeken, zoals nieuwsberichten en opiniestukken, zodat een volledig beeld van het fenomeen ontstaat.

Daarnaast hielp het toepassen van theoretical checks om onderzoeksbias verder te verminderen, wat inhield dat de bevindingen werden vergeleken met het eerder vastgestelde theoretische kader uit hoofdstuk 2. Dit sluit aan bij het iteratieve karakter van het onderzoek en de methode van constante vergelijking. Door deze aanpak werd de validiteit van de conclusies verder versterkt en is gezorgd voor een solide wetenschappelijke onderbouwing. Beide bovengenoemde aspecten versterken de *interne validiteit* van het onderzoek.

Om onderzoeksbias verder te minimaliseren was het daarnaast noodzakelijk om te werken met een breed en representatief corpus. Dit heeft voorkomen dat slechts één perspectief of stem werd belicht,

wat de generaliseerbaarheid van de bevindingen vergroot. Dit wordt ook wel de *externe validiteit* genoemd.

Het is tot slot belangrijk om te benadrukken dat nieuwsmijding niet op zichzelf staat als een op zichzelf staande, losse gedraging, maar samenhangt met de bredere belevingswereld en perspectieven die mensen hebben op media, nieuwsconsumptie en de maatschappij (De Bruin et al., 2024). Hoewel kwalitatief onderzoek geschikt is voor het verkennen van die sociale werkelijkheid zonder vooraf opgestelde kadering, richt dit onderzoek zich nadrukkelijk niet op het individu – noch de journalist, noch de nieuwsmijder.

In plaats daarvan stond de nieuwsberichtgeving vanuit ‘de media’ als systeem centraal. Daarbij wordt erkend dat mediaberichtgeving doorgaans door een individuele auteur wordt geschreven, maar dat dit niet altijd journalisten zijn in de traditionele zin van het woord. In het geval van columns, bijvoorbeeld, zijn auteurs soms afkomstig uit andere sectoren en schrijven zij vanuit hun eigen expertise of betrokkenheid bij het onderwerp ‘nieuwsmijding’. Dit betekent dat niet iedere auteur van een artikel over nieuwsmijding, automatisch als journalist kan worden beschouwd.

Desondanks blijkt uit de journalistieke praktijk dat een geschreven journalistiek product, ongeacht wie het geschreven heeft, altijd onder redactioneel toezicht staat en wordt nagekeken door een professionele journalistieke eindredactie. Het was om die reden te omslachtig en niet goed haalbaar om per artikel nauwkeurig te achterhalen wie de oorspronkelijke auteur was. Om verwarring te voorkomen, is in deze scriptie voor alle journalisten, auteurs, redacties en eindredacteuren de noemer ‘journalist’ gehanteerd.

4. Resultaten

Tijdens de data-analyse zijn vijf dominante frames geïdentificeerd, namelijk het slachtofferframe, het zelfbeschermerframe, het autonome-nieuwsconsumentframe, het immorele-burgerframe en het afhakerframe. Deze zijn in dit hoofdstuk uitgewerkt (4.1). Daarna wordt aandacht besteed aan de fluïditeit van de gevonden frames (4.2), waarbij mogelijke overlapping van de dominante frames en subframes wordt besproken. Aan de hand van een verdiepende analyse (4.3) zijn enkele opvallende resultaten aan het licht gekomen, die in dit hoofdstuk worden toegelicht. Tot slot wordt door middel van een vergelijkende analyse de verschillen tussen media en genres geïdentificeerd (4.4).

4.1 Vijf nieuwsmijderframes

Bij ieder frame zijn enkele subframes duidelijk geworden. De vijf gevonden frames en bijbehorende subframes kunnen worden beschouwd als ideaaltypen: analytische constructies die een vereenvoudigde weergave bieden van de werkelijkheid. Dit betekent dat de vijf dominante frames niet altijd volledig van toepassing zullen zijn op elke situatie. In de praktijk kunnen deze frames overlappen, slechts deels van toepassing zijn of elkaar juist aanvullen. De frames zijn dan ook niet strikt van elkaar gescheiden, maar liggen in elkaars verlengde en vormen samen een dynamisch geheel van interpretatiekaders. Deze fluïditeit wordt in paragraaf 4.2 verder besproken.

Met dominante frames wordt bedoeld dat deze frames het vaakst voorkwamen in de onderzoekseenheden. De eerste drie frames suggereren een empathische houding van journalisten ten opzichte van nieuwsmijding en de bijbehorende nieuwsmijders. De laatste twee frames suggereren juist een afkeurende houding.

In de volgende paragrafen worden de frames toegelicht met behulp van directe citaten uit de onderzoekseenheden. Naast de frames en subframes zijn tijdens het analyseproces enkele andere onderdelen opgevallen. Deze worden verder besproken in de verdiepende analyse in paragraaf 4.3.

4.1.1 Frame 1: slachtofferframe

Het eerste dominante frame dat naar voren komt uit de framinganalyse van Nederlandse geschreven media, is het frame van de nieuwsmijder als ‘slachtoffer van de media’. Binnen dit frame wordt nieuwsmijding gepresenteerd als een legitieme, begrijpelijke en vaak noodzakelijke reactie op een nieuwsomgeving die als overweldigend wordt ervaren. De nieuwsmijder verschijnt hier niet als onverschillige burger, maar als een mentaal en emotioneel overbelast individu dat zich

noodgedwongen moet terugtrekken om zichzelf te beschermen. Voorbeelden waarin dit frame duidelijk naar voren komt zijn:

> (a) 'Nieuwsmijders', een groep bestaande uit vooral jongeren die 'nieuwsmoe' en depressief zijn door **de bak ellende die ze dagelijks over zich heen gestort krijgen**, krijgen toch nog íets mee van alle bagger, doordat deze in verdunde vorm voorgeschoteld wordt op platform De Marker. Snel, simpel en behapbaar, anders trekt men het niet meer. (NRC, 1 januari 2025)

> (b) Door **catastrofale ontwikkelingen die het eigen handelingskader overstijgen** voelen burgers zich **hopeloos, en machteloos**. Om nog te zwijgen over 'doomscrolling' op sociale media. Dat is de neiging om eindeloos slecht nieuws te consumeren, zelfs als het bedroevend, ontmoedigend en deprimerend is. (NRC, 12 april 2024)

In deze passages ligt de nadruk op machteloosheid, psychische uitputting en overprikkeling, waardoor de persoon in kwestie een weerloze rol toegespeeld krijgt tegenover het door hen ervaren overweldigende nieuwsaanbod. De consument krijgt een passieve rol toegewezen, omdat het nieuws, de bak ellende en 'bagger' die ze dagelijks over zich heen gestort krijgen, hen lijkt te 'overkomen'. Het nieuws wordt in dit frame als actieve dader of tegenstander neergezet.

Onder dit dominante frame vallen drie terugkerende subframes die elkaar in toon en inhoud versterken en die elk een iets andere invulling geven aan het slachtofferschap. Het eerste subframe betreft het **overbelaste-betrokkeneframe**, waarin de nieuwsmijder wordt geportretteerd als iemand die juist té betrokken is geweest en daardoor het nieuws is gaan mijden. Door intensief nieuwsvolgen, te veel gevoelens van empathie en een hoge mate van maatschappelijke betrokkenheid is het nieuws te zwaar gaan wegen, waardoor nieuwsmijding de enige oplossing lijkt te zijn. Dat komt bijvoorbeeld terug in de volgende voorbeelden:

> (a) "Het is niet zo dat ik het niet volg omdat ik er niks mee kan en omdat het niet bij mij gebeurt. **Het is juist andersom**: ik kan niks dus het is frustrerend en deprimerend dat dit allemaal gebeurt. Je gunt het gewoon niemand." (EenVandaag, 22 oktober 2023)

> (b) Dat vermijdingsgedrag wordt wel verbonden met een zeker maatschappelijk fatalisme of een gebrek aan empathie, maar **je kunt evenzeer stellen dat een nieuwsmijder juist te veel empathie heeft**. Of precies genoeg, afgaande op de weinig opbeurende staat van de wereld waarvan in dat nieuws verslag wordt gedaan. (NRC, 24 januari 2025)

> (c) Wie is gestopt met het volgen van oorlogsnieuws uit Gaza en Oekraïne, hoeft niet onverschillig te zijn voor het lijden daar. **Juist empathie kan mensen laten wegkijken, omdat het pijn en machteloosheid veroorzaakt**. (De Groene Amsterdammer, 17 januari 2024)

Het tweede subframe betreft het **overprikkeld-individuframe** dat gaat over de nieuwsmijder als overprikkelde burger, die nieuwsconsumptie plaatst in het domein van stress, overspanning, angst en paniek, waardoor de consument onbewust, acuut en intuïtief handelt. Dit is vergelijkbaar met een *'fight or flight'*-reactie. Constant piekeren is hier een voorbeeld van:

> Het eist een mentale tol, het volgen van al die wereldproblematiek. Bijna twee jaar lang domineerde corona de nieuwscyclus, om daarna – **zonder tempoverlies** – het stokje door te geven aan de oorlog in Oekraïne. Liveblogs melden raketinslagen, push-notificaties spreken van nucleaire dreiging. **Op de achtergrond smeulen** die andere crises door: klimaat, stikstof, woningnood. **Er zijn geen adempauzes**. (NRC, 1 mei 2022)

Het derde subframe behandelt het **cognitieve-overbelastingframe**, waarin de nieuwsmijder als cognitief overbelast individu naar voren komt. Binnen dit frame wordt het nieuwsaanbod als zó omvangrijk en complex wordt gepresenteerd, met een overdaad aan berichten, cijfers, rampspoed en verschillende meningen, dat de consument het simpelweg niet meer kan overzien en verwerken.

Nieuws wordt in dit subframe gezien als cognitieve last, een constante mentale druk. Nieuwsmijding wordt in deze context voorgesteld als een automatische, bijna onvermijdelijke uitweg uit cognitieve overbelasting. Voorbeelden waarin dit subframe duidelijk naar voren komt zijn:

> (a) Het feit dat je overal met nieuws geconfronteerd wordt, vind ik eigenlijk helemaal geen prettige ontwikkeling. We zijn veranderd in **een maatschappij waarin je 24/7 informatie op je afgevuurd krijgt.** Het doel van de journalistiek is om voor mensen te selecteren wat belangrijk is om te weten. Als je van de wc tot het tankstation nieuws tot je krijgt, **wordt het één grote waas en verdwijnt het onderscheid in wat belangrijk is en wat niet.**" (NRC, 16 juni 2023)

> (b) **Ze zien bijvoorbeeld de bomen door het bos niet meer**, vinden het nieuws moeilijk te begrijpen of het staat te ver van ze af. (EO, 24 juni 2024)

In alle bovenstaande passages worden de media en 'het nieuws' als actief probleem gepositioneerd, waarbij de nieuwsmijder als onschuldige en machteloze burger wordt gesteld. Dit frame geeft de

nieuwsmijder erkenning voor hun gevoelens en de overbelasting die zij ervaren. De nieuwsmijder is in dit beeld niet onwetend, maar juist te veel betrokken, te veel belast, en daarmee gedwongen af te haken.

De artikelen waarin dit frame voorkomt, zijn vaak interviews of achtergrondverhalen waarin nieuwsmijders ook een rol hebben. Daar is rekening mee gehouden in het analyseproces, door directe uitspraken van nieuwsmijders gescheiden te houden van de tekst van de journalist. In sommige interviews worden nieuwsmijders veelvuldig aan het woord gelaten om hun mening te delen. Hier wordt verder op in gegaan in paragraaf 4.3.1.

4.1.2 Frame 2: zelfbeschermerframe

Het tweede dominante frame dat naar voren komt uit de framinganalyse van Nederlandse geschreven media, is het frame van de nieuwsmijder als 'zelfbeschermer'. Binnen dit frame wordt nieuwsmijding gepresenteerd als een noodzakelijke vorm van mentale of fysieke *self care*. Nieuwsmijding biedt in deze context bescherming tegen overprikkeling en overbelasting en verschuift de focus van passieve machteloosheid naar actieve bescherming. Waar in het eerste dominante frame de nieuwsconsument wordt gepresenteerd als slachtoffer van een overweldigende mediaomgeving, staat in dit dominante frame het vermogen van het individu centraal om zelf grenzen te stellen en op die manier te zorgen voor hun eigen welzijn.

In tegenstelling tot het slachtofferframe, dat vooral de nadruk legt op kwetsbaarheid en overbelasting, legt het zelfbeschermerframe de nadruk op individuele controle, veerkracht en herstel. Het handelen van de nieuwsmijder wordt neergezet als rationeel en reflectief: men kiest ervoor om afstand te nemen, omdat dat beter is voor de eigen balans. Een voorbeeld waarin dit frame duidelijk naar voren komt is:

> Hoe meer je aan negatieve dingen denkt, hoe groter de kans dat je depressief wordt of andere mentale klachten krijgt. Steeds meer mensen mijden het nieuws, **om te voorkomen dat ze er somber van worden.** Anderen blijven lezen, maar worden er flink door getroffen. (NRC, 13 maart 2025)

In deze passage suggereert de journalist dat mensen bewust kiezen om nieuws te vermijden om hun mentale welzijn te beschermen. Het gaat hier dus niet om onverschilligheid of desinteresse, maar om een proactieve keuze om mentaal gezond te blijven. Dit is kenmerkend voor het zelfbeschermerframe. Door naast de nieuwsmijders ook te verwijzen naar mensen die 'blijven lezen, maar er flink door getroffen worden', ontstaat er een contrast: mensen die zich beschermen versus mensen die kwetsbaar

blijven. Impliciet wordt de keuze voor nieuwsmijding hiermee ook gepresenteerd als de preventieve route. De nieuwsvolger wordt daarnaast impliciet bekritiseerd door de nieuwsmijder.

Onder dit tweede dominante frame vallen drie subframes. Het eerste subframe is het **gezondheidsframe**, waarin de nieuwsmijder als gezondheidswaarborger wordt gepositioneerd. Hierbij heerst het idee dat nieuws de algemene gezondheid schaadt, zowel vanwege een te groot, als te negatief nieuwsaanbod. De morele basis bestaat uit idealen van een holistische gezondheid, *wellness* en een emotionele reactie vanuit klachten van *burn-out* en depressie. In de artikelen geven sommige nieuwsmijders zelfs aan angstklachten te hebben ontwikkeld vanwege de overdaad aan (negatief) nieuws. Een voorbeeld van dit subframe hieronder te lezen:

> Wie empathie heeft met de slachtoffers heeft daar letterlijk pijn om: de emotionele reactie op pijn **zit in hetzelfde hersendeel** dat wordt geactiveerd bij het zien en horen van het leed van anderen. (De Groene Amsterdammer, 17 januari 2024)

In sommige fragmenten wordt de overprikkeling waarmee nieuwsmijders te maken hebben dus zelfs medisch beargumenteerd:

> Toch heeft dat terugtrekken in je eigen wereld voordelen. Je zou het kunnen zien als goed voor jezelf zorgen. **Schokkend nieuws overprikkelt het angstcentrum in de hersenen**, legde een psycholoog uit in het NRC. (De Volkskrant, 13 december 2018)

Het tweede subframe betreft het **mentale-zelfbeschermerframe**, dat de nieuwsmijder positioneert als beschermer van de eigen mentale gesteldheid, waarbij het idee heerst dat nieuws de gemoedstoestand aantast. De kern bij dit subframe is het nieuwsaanbod dat te negatief is; niet de overdaad aan nieuwsberichten. In de volgende voorbeelden is te zien hoe dit subframe zoal terugkomt binnen het corpus:

> (a) De constante blootstelling aan deze en andere ellendige ontwikkelingen is funest voor onze gezondheid. Nieuws leidt tot stress en angst, omdat het ons lichaam in permanente staat van vecht-of-vlucht gevangenhoudt. **Het verband tussen nieuwsconsumptie en depressie is inmiddels ook vastgesteld**. (NRC, 12 april 2024)
>
> (b) Medicijn tegen de **junkfood** voor de geest. (EenVandaag, 12 april 2024)

In fragment (b) wordt nieuwsmijden gezien als medicijn voor de mentale gemoedstoestand en tegen de overdaad aan (negatief nieuws), dat met junkfood bedoeld wordt.

Het derde subframe, het **veerkrachtframe**, zet de nieuwsmijder neer als veerkrachtig individu. In dit subframe wordt de nieuwsmijder niet neergezet als volledig overweldigd slachtoffer, maar ook niet als een autonome, afstandelijke actor. In plaats daarvan verschijnt de nieuwsconsument als een bewust en veerkrachtig individu, dat bewust probeert te balanceren tussen betrokkenheid en zelfbescherming.

Het mijden van nieuws is daarbij een bewuste keuze, maar geen gemakkelijke. Er is binnen dit subframe namelijk sprake van mentale of emotionele uitputting, maar ook van wilskracht en inspanning om 'bij te blijven'. De nieuwsmijder voelt de maatschappelijke druk en verwachtingen van buitenaf, en daarnaast mogelijk ook een schuldgevoel over het afstand nemen van het nieuws. Het gaat in dit subframe om mensen die zichzelf discipline aanleren, zoeken naar balans of gebruikmaken van strategieën zoals 'nieuwsdiëten', een tijdsbestek instellen waarin ze wél het nieuws mogen volgen van zichzelf, of nieuws op maat volgen.

Dit subframe kent een andere morele lading dan ideeën van pure 'autonomie'; het gaat hier niet om 'ik bepaal zelf wat ik lees', maar eerder om: 'ik wil wel, maar ik red het niet helemaal, dus ik zoek naar een manier om overeind te blijven'. De nieuwsmijder probeert, soms met vallen en opstaan, om betrokken te blijven, zonder eraan onderdoor te gaan.

Voorbeelden van dit subframe komen terug in de volgende fragmenten:

> (a) Maar hoe verleidelijk de propositie van Dobelli en andere nieuwsmijders ook is, het lukt mij simpelweg niet om nieuws volledig uit te bannen. **Omdat ik het onverstandig vind. Nieuwsmijden druist immers in tegen onze natuur.** De neiging om gevaren te signaleren tijdens crises is ingebakken in ons mens-zijn. […] Het is alleen de vraag hoe wij als betrokken burgers kunnen omgaan met de eindeloze toestroom van ellendig nieuws in de wereld, zonder te verdrinken in fatalisme. (NRC, 12 april 2024)

> (b) Het klinkt misschien logisch om die gevoelens te onderdrukken, maar dat werkt juist niet. Je gaat er dan vaak alleen maar meer over nadenken. **Maar hoe moet je er dan wél mee omgaan?** (NRC, 13 maart 2025)

In de passages die binnen het zelfbeschermerframe vallen, staat niet zozeer de machteloosheid centraal, zoals bij het slachtofferframe, maar juist het individuele handelen dat volgt op dezelfde overbelasting die in het slachtofferframe gevoeld wordt. In het zelfbeschermerframe wordt de nieuwsmijder namelijk niet enkel als slachtoffer neergezet, maar als een burger die actief verantwoordelijkheid neemt voor diens eigen mentale welzijn. Het nieuws wordt nog steeds gezien als belastend of verstikkend, maar de nadruk verschuift van machteloosheid naar zelfzorg. Ook worden

binnen dit dominante frame de eerste aankondigingen duidelijk van het houden van de regie. Nieuwsmijding verschijnt in dit frame als een legitieme en soms noodzakelijke strategie om grenzen te bewaken.

De artikelen waarin dit frame voorkomt zijn, net zoals bij het eerste frame, vaak interviews of achtergrondverhalen waarin nieuwsmijders zelf ook een rol spelen. Deze journalistieke genres lenen zich goed voor het uitlichten van individuele perspectieven, waardoor het frame van nieuwsmijding als zelfzorg overtuigend neergezet kan worden door de journalist (met onderbouwing van de nieuwsmijder). Hier wordt verder aandacht aan besteed in de vergelijking van genres binnen de verdiepende analyse in paragraaf 4.4.2.

4.1.3 Frame 3: autonome-nieuwsconsumentframe

Het derde dominante frame dat uit de framinganalyse naar voren komt, is dat van de nieuwsmijder als autonome nieuwsconsument. Dit frame verschilt in toon en morele lading fundamenteel van de eerder besproken frames over slachtofferschap en zelfbescherming. Waar de twee dominante frames de nadruk leggen op overbelasting, machteloosheid en kwetsbaarheid, draait dit frame juist om bewuste mijding, autonomie en keuzevrijheid.

Nieuwsmijding wordt binnen het autonome-nieuwsconsumentframe niet geframed als een reactie op zwakte of mentale druk, maar als een actieve, weloverwogen beslissing die volgens nieuwsmijders past binnen het moderne mediagebruik. Binnen dit frame worden nieuwsmijders gepositioneerd als kritische, zelfdenkende individuen die hun eigen consumptiepatronen doorzien, en vervolgens aanpassen aan persoonlijke voorkeuren. Ze bepalen zelf hoeveel en welk nieuws ze volgen, welke bronnen ze vertrouwen en op welke momenten ze zich informeren. Nieuwsmijding wordt op deze manier ge-*reframed* van probleem naar moderne levensstijlkeuze, vergelijkbaar met bewust eten of duurzaam consumeren. Het mijdingsgedrag wordt in de artikelen gelegitimeerd en erkend, en in sommige gevallen zelfs gepresenteerd als gezond verstand in een wereld vol ruis. Vaak is in artikelen ook kritiek op de nieuwsvolger of ‘nieuwsjunk’, mensen die (extreem) veel nieuws consumeren, te identificeren, zoals in het volgende voorbeeld:

> Dat is de doemscroller wel, het tegenovergestelde van de nieuwsmijder. De doemscroller is min of meer **dwangmatig** voortdurend op zoek naar slecht nieuws. (De Telegraaf, 4 februari 2024)

Onder dit dominante frame vallen vijf subframes die alle op elkaar aansluiten, maar in de kern fundamenteel van elkaar verschillen. Het eerste subframe is het **bewuste-nieuwsconsumentframe**.

Hierin wordt nieuwsconsumptie gepresenteerd als iets waarover controle kan en moet worden uitgeoefend. De nieuwsconsument is niet passief, maar selecteert bewust op basis van inhoud, relevantie of emotionele impact. Artikelen die dit frame hanteren, benadrukken vaak dat mensen zich richten op 'positief nieuws' of bepaalde nieuwsbronnen mijden. Er is regelmatig sprake van een licht normatieve toon: het beperken van nieuws wordt als een verstandige, bijna moreel betere keuze gepresenteerd. Een voorbeeld hiervan is hieronder te lezen:

> Ik ben zeer zeker niet afgestompt of immuun voor het nieuws. Integendeel, ik ben mij terdege bewust van alle ellende die in Oekraïne en Gaza wordt veroorzaakt en dat raakt mij [...] **Maar voor mijn eigen mentale welzijn doe ik er goed aan niet al het nieuws tot mij te nemen. Dat is dus allesbehalve afgestompt of immuun.** (NRC, 24 oktober 2025)

De nieuwsmijder als bewuste nieuwsconsument komt in dit frame ook sterk naar voren, omdat deze autonome consumenten hun mediagedrag niet beperken tot nieuws alleen: ze reflecteren ook kritisch op sociale media en entertainmentnieuws. De bewuste consumenten zijn zich bewust van de invloed van algoritmes, *'doomscrolling'* en de constante beschikbaarheid van digitale prikkels. In deze context is nieuwsmijding geen losstaand gedrag, maar onderdeel van een consistente levensstijlkeuze waarin bewust omgaan met digitale content centraal staat. Dit is te zien in het volgende voorbeeld:

> En dan kwam er ook nog automatisch **non-nieuws** mee, zoals over de familie Hazes, ja. Ik vroeg mezelf af waarom ik dit deed. Beroepshalve hoefde het niet, want ik was – en ben – geen nieuwsverslaggever. (Telegraaf, 4 februari 2024)

Het tweede subframe is het **zelfregieframe** dat de nieuwsmijder behandelt als consument die de regie zelf in handen heeft en wil houden. Binnen dit subframe wordt de nadruk gelegd op autonomie, individuele vrijheid en het stellen van persoonlijke grenzen. De nieuwsconsument neemt actief de regie over diens mediagedrag en stelt eigen regels op. De nadruk ligt op 'ik'-formuleringen: 'ik kies ervoor om…', 'ik bepaal zelf wanneer ik…'. Hiermee wordt nieuwsmijding gepositioneerd binnen een discours van individuele keuzevrijheid. Het mijdingsgedrag neigt op die manier naar liberaal gedachtegoed. Het subframe van de consument met zelfregie appelleert aan het idee van zelfdiscipline en persoonlijke verantwoordelijkheid: de mens is verantwoordelijk voor zijn eigen welzijn en gedrag, en mag daarom zelf bepalen wat hij of zij wel of niet volgt. Binnen het subframe heerst daarom een grote mate van zelfcontrole, ook te zien in onderstaande voorbeeld:

> Eén ding dat in ieder geval niet vaak gebeurt en niet per se helpt: helemaal stoppen. **Controle uitoefenen** over het nieuws dat je binnenkrijgt, dat lijkt nieuwsmijders vaak wél te helpen. (NRC, 13 maart 2025)

Het derde subframe betreft het **begrensde-verantwoordelijkheidframe** en gaat over de nieuwsmijder als iemand die zich bewust is van diens begrensde verantwoordelijkheid. In dit subframe klinkt het besef door dat de individuele burger slechts beperkte invloed heeft op grote wereldproblemen. Nieuwsmijding wordt gelegitimeerd met het argument dat 'het toch niets uitmaakt' of dat je geen verschil kunt maken door nieuws te blijven volgen. Deze redenering gaat vaak gepaard met een gevoel van opluchting: het loslaten van morele druk voelt als bevrijdend en geeft ruimte voor rust. In een enkel geval wordt in de artikelen teruggegrepen op zelfbevestigende bronnen en literatuur, zoals de theorie over 'de cirkel van invloed':

> Veel van de somberheid die ontstaat door slecht nieuws komt voort uit een gevoel dat je geen controle hebt over de narigheid in de wereld, zeggen de experts. Er wordt wel gesproken over **de 'cirkel van invloed'**, ooit bedacht door Stephen Covey – je hebt een cirkel van zaken waar je je betrokken bij voelt, en daarin een kleinere cirkel van **dingen waar je daadwerkelijk zelf iets kan doen**. Tussen die twee zit een spanningsveld, waar we vaak lastig mee om kunnen gaan. (NRC, 13 maart 2025)

Het vierde subframe is het **selectieve-betrokkeneframe**, waarbij de nieuwsmijder zich afvraagt wat 'maatschappelijke betrokkenheid' daadwerkelijk betekent. Burgerschap wordt hier gedefinieerd als kritisch en bewust kiezen wat je tot je neemt, niet als het 'slaafs' volgen van alle nieuwsontwikkelingen op dagelijkse basis. Deze nieuwsmijders vragen zich bijvoorbeeld af waarom een Rotterdammer op de hoogte moet zijn van een ongeluk in Leeuwarden: is dat nou daadwerkelijk maatschappelijk betrokken zijn?

> **Wat moet een Rotterdammer met een auto-ongeluk in Leeuwarden?** Nieuws geeft de hele dag door prikkels en die brengen verdriet, verontwaardiging of woede met zich mee. De één kan dat hanteren, de ander haakt af. (De Telegraaf, 4 februari 2024)

Binnen dit subframe wordt nieuwsmijding dus gecombineerd met een herdefinitie van wat het betekent om maatschappelijk betrokken te zijn. De nieuwsmijder presenteert zich niet als wereldvreemd, maar juist als iemand die diep, maar gericht, betrokken is. Vaak klinkt in het artikel een ondertoon door van verzet tegen de morele norm dat je als burger van alles op de hoogte moet zijn, en dat je 'alles moet weten'. Typische uitspraken in dit frame zijn bijvoorbeeld: "Ik leef echt niet onder een steen", of "Het belangrijkste krijg ik toch wel mee".

Het eerder genoemde begrensde-verantwoordelijkheidframe benadrukt dat mensen afhaken, omdat ze voor hun gevoel 'toch geen invloed kunnen uitoefenen', en daarmee dus zeer bewust kiezen voor rust en mentale ontlasting. Het selectieve-betrokkeneframe daarentegen, stelt dat mensen nog steeds

maatschappelijk betrokken zijn, maar bewust kiezen wát ze volgen, waardoor ze hun betrokkenheid zelf herdefiniëren, in plaats van dat ze volledig afstand nemen van het nieuws.

Het vijfde en laatste subframe is het **normaliseringframe**, dat gaat over het normaliseren van nieuwsmijding als normaal en gezond gedrag. Nieuwsmijders krijgen op deze manier een gevoel van erkenning vanuit de media: de negatieve gevoelens over het nieuws en de nieuwsconsumptie worden in volledigheid erkend en worden neergezet als feitelijk legitiem, en daarmee reden voor mijding.

Dit subframe komt terug in artikelen waarin nieuwsmijding simpelweg wordt gepresenteerd als normaal, gezond en herkenbaar gedrag. De nadruk ligt op de herkenbaarheid en alledaagsheid van nieuwsmoeheid. De kernboodschap is: je bent niet de enige, het is menselijk en: het is oké om te mijden. Dit frame draagt bij aan het destigmatiseren van nieuwsmijding:

> Met deze feiten in je achterhoofd kun je de zogenaamde nieuwsmijders **onmogelijk in het ongelijk stellen.** Dat zijn burgers die de afgelopen jaren ervoor gekozen hebben om uit zelfzorg geen nieuws meer te volgen. (NRC, 12 april 2024)

Door deze combinatie van subframes ontstaat een beeld van de nieuwsmijder als iemand die niet lijdt, maar stuurt; niet iemand die zich terugtrekt uit angst, maar iemand die vooruitdenkt vanuit principes. De morele onderlaag van dit kernframe verschilt daarmee fundamenteel van de eerste twee: het gaat hier niet over beschermen of overleven, maar over zelfbeschikking en keuzevrijheid in een overprikkelde samenleving.

4.1.4 Frame 4: immorele-burgerframe

In het vierde dominante frame wordt de nieuwsmijder voor het eerst op kritische wijze neergezet. Het immorele-burgerframe presenteert nieuwsmijding namelijk niet slechts als een neutrale gedragskeuze, maar als een moreel falen en een bedreiging voor goed burgerschap en democratische betrokkenheid, vergelijkbaar met wetenschappelijke literatuur over het onderwerp nieuwsmijding. Binnen dit dominante frame wordt de nieuwsmijder gezien als iemand die tekortschiet in diens maatschappelijke verantwoordelijkheid om geïnformeerd te zijn. Het niet volgen van het nieuws wordt neergezet als gedrag dat, of zelfs een daad die, de democratie ondermijnt, zoals in de volgende voorbeelden:

> (a) Bevriezen **is niet goed voor de democratie**. (NOS, 16 januari 2023)

(b) Dat is zorgelijk, zegt Amma Asante, de voorzitter van het Commissariaat voor de Media, want hoe kun je keuzes maken of je **democratische rechten** uitoefenen als je niet goed bent geïnformeerd? (Trouw, 17 juni 2024)

Onder dit dominante frame vallen vier subframes. Het eerste subframe is het **probleemframe**, waarin de nieuwsmijder wordt neergezet als probleemkwestie en iemand die niet het verantwoordelijkheidsgevoel heeft dat van burgers mag worden verwacht. Nieuwsconsumptie wordt in dit subframe beschouwd als een essentiële burgerplicht.

In dit subframe wordt gesteld dat geïnformeerd zijn over maatschappelijke ontwikkelingen cruciaal is voor het functioneren van de democratie. Wanneer mensen ervoor kiezen het nieuws te mijden, worden zij in dit licht gezien als schuldig aan het verzwakken van het democratische proces. Dit subframe legt een morele plicht op de nieuwsmijder, die hierdoor als dader en verantwoordelijke wordt bestempeld. Meestal geeft de journalist expliciet aan dat nieuwsmijding een probleem is, zoals in onderstaande voorbeelden:

(a) Nieuwsmijding is een **probleem**. (Nederlands Dagblad, 13 december 2024)

(b) Het is wat zwaar om dit alles Nederlandse nieuwsmijders aan te smeren die zichzelf psychologisch willen beschermen. Maar inzicht in het **probleem** is belangrijk, want nieuwsmijders vormen een behoorlijk grote groep. (De Groene Amsterdammer, 17 januari 2024)

Het tweede subframe betreft het **zorgplichtframe**, dat een bepaalde zorgplicht benadrukt die mensen hebben tegenover hun medeburgers. Het zich informeren over wat er in de samenleving speelt, is niet alleen een individuele verantwoordelijkheid, maar ook een sociale plicht. Door op de hoogte te blijven, tonen mensen solidariteit en empathie met anderen. Nieuwsmijding wordt hier gezien als nalatigheid, omdat het de verbinding tussen mensen ondermijnt. Het zicht niet informeren over belangrijke maatschappelijke gebeurtenissen tast op die manier het sociale weefsel en de gemeenschapszin aan. Vaak wordt dit subframe vanuit religieuze overwegingen gebruikt, zoals in onderstaande voorbeelden uit het Reformatorisch Dagblad en het Nederlands Dagblad, beide kranten met een christelijke signatuur:

(a) **Nieuwsmijding is weliswaar begrijpelijk, maar het is de vraag of dat een betrokken burger en een meelevend christen past.** Het leed van de ander onder ogen zien, zet immers juist aan tot barmhartigheid, naastenliefde, voorbede en meeleven. (Reformatorisch Dagblad, 18 oktober 2023)

(b) **Waarom is dat problematisch? Omdat** die nieuwsmoeheid en nieuwsmijding raken aan de betrokkenheid van mensen op de samenleving. Hoe kan de verdrukte medemens nog onze naaste zijn als die altijd buiten ons blikveld blijft? En waarom zou je nog stemmen als het politieke gebeuren zich buiten je zicht voltrekt? **Een goed functionerende samenleving en een open en vrije democratie kan niet zonder goedgeïnformeerde burgers.** (Nederlands Dagblad, 13 december 2024)

Het derde subframe is het **ondermijdingframe** en belicht hoe nieuwsmijding bijdraagt aan een bredere ondermijning van traditionele en kwaliteitsmedia. Nieuwsmijders verliezen vertrouwen in de journalistiek, omdat ze het vaak ervaren als te negatief, zonder nuance, te eenzijdig of contextloos. Deze terugtrekking leidt tot verontwaardiging en onbegrip bij journalisten, die het gevoel hebben dat hun journalistieke fundament bedreigd wordt. Het wantrouwen tegenover, en de afkeer van het nieuws versterken op die manier een vicieuze cirkel die de positie van betrouwbare media verder verzwakt.

Ook in dit frame komen vaak elementen terug van sociale media en digitale platformen, waar nieuws volgens nieuwsmijders vaak wordt 'platgeslagen'. Zij vinden dat nieuws op sociale media vooral bestaat uit *clickbait.* Ook wordt gewezen op de commerciële waarde van het nieuws. In een enkel artikel wordt erop gewezen dat de nieuwsmijder niet wil betalen voor nieuws, maar het gaat in de meeste artikelen over de concurrentiemarkt binnen het journalistieke werkveld:

(a) De nieuwsmarkt is een **concurrentiemarkt**: de grootste dip in de Oekraïne-berichten viel samen met het begin van de Gaza-oorlog. Deze week viel het lezers op dat de inauguratie van de nieuwe president van de Verenigde Staten de verslaggeving wel erg domineerde. (NRC, 24 januari 2025)

(b) Er is sprake van een **gevecht om de aandacht van de consument**, en bedrijven weten dat nieuws daarin een belangrijke functie kan hebben. Mensen zijn van nature nieuwsgierig. (NRC, 16 juni 2025)

Tot slot waarschuwt het laatste subframe, het **waarschuwingframe**, dat nieuwsmijding gevaarlijke gevolgen kan hebben voor de samenleving. Het wordt gezien als een alarmsignaal dat urgentie en directe aandacht vereist. De afstand van nieuwsmijders tot het nieuws en tot de realiteit van de wereld en maatschappij is reden tot grote zorg, omdat het de democratische betrokkenheid onder druk zet. Dit subframe roept daarom op tot actie en bewustwording, waarbij zowel burgers als journalisten worden aangespoord om verantwoordelijkheid te nemen, om zo het vertrouwen en de betrokkenheid van de burger te herstellen.

De alarmerende toon wordt bijvoorbeeld duidelijk in onderstaand fragment, waarin de journalist een direct beroep doet op de lezer:

> Maar trap hier niet in. (De Volkskrant, 6 januari 2020)

Het dominante immorele-burgerframeframe maakt duidelijk dat nieuwsmijding volgens de media geen onschuldige keuze is, maar een probleem dat invloed heeft op de hele samenleving. Als mensen zich niet meer willen informeren over wat er speelt, raakt de democratie verzwakt. Een sterke democratie heeft mensen nodig die weten wat er gebeurt en die actief meedoen in het gesprek over onderwerpen de spelen. Wie het nieuws vermijdt, loopt het risico minder goed mee te kunnen praten, en op die manier minder invloed te hebben, bijvoorbeeld op politieke processen die de hele samenleving aangaan.

4.1.5 Frame 5: afhakerframe

Binnen het laatste dominante frame worden nieuwsmijders neergezet als mensen die afhaken. Deze mensen stellen zich onverschillig, verwend of onwetend op tegenover het nieuws en haken op die manier bewust en zonder te veel moeite af. Het vermijden van nieuws wordt gezien als een bewuste keuze van degenen die het zich kunnen veroorloven zich af te sluiten van wat er in de wereld gebeurt. Dit maakt nieuwsmijding een luxeprobleem, waarbij het gebrek aan betrokkenheid vooral voorkomt bij mensen die beschermd zijn tegen de directe gevolgen van maatschappelijke kwesties en problemen.

Dit dominante frame brengt een sterke normativiteit met zich mee, die nog niet in een eerder behandeld frame naar voren is gekomen: nieuwsmijders worden neergezet als gemakzuchtig, egoïstisch of onwetend, en worden daardoor gezien als afstandelijk en niet betrokken bij de echte wereld. Het afhakerframe betreft dus een sterk kritische benadering vanuit journalisten: veel artikelen binnen deze framing worden duidelijk geschreven vanuit frustratie, zoals te zien is in onderstaande voorbeelden:

> (a) En zelfs de aperte nieuwsmijder had zulke informatie vast graag gekregen, bijvoorbeeld voordat hij of zij een Airbnb zou huren in een Londense flat. Want je kunt je wel afsluiten voor het nieuws, je kunt je krantenabonnement opzeggen, maar dat betekent toch dat je het aan anderen overlaat om je te waarschuwen tegen sommige praktijken - wat een vorm van **parasitisme** is. (Trouw, 2 juli 2017)

(b) ‘Ik ben een rustiger en blijer mens’, citeerde de Volkskrant een tevreden nieuwsmijder. **Dat mag, maar is het ook echt nodig?** (De Volkskrant, 24 februari 2017)

Onder het dominante afhakerframe vallen drie subframes. Binnen het eerste subframe, het **gemakzuchtframe**, wordt nieuwsmijding toegeschreven aan luiheid en desinteresse. Mensen zouden het nieuws mijden omdat het hen te veel moeite kost om bij te blijven, of omdat ze simpelweg niet willen worden geconfronteerd met de problemen om zich heen. Dit frame speelt in op het verantwoordelijkheidsgevoel van de burger: nieuwsmijders worden neergezet als passief en onverschillig. Het beeld ontstaat dat nieuwsmijden niet alleen een gebrek aan informatie is, maar ook een morele tekortkoming, voortkomend uit gemakzucht. Dan positioneert de auteur de nieuwsmijder als te gevoelig: machteloosheid en verdriet zijn maar gevoelens:

Machteloosheid is maar een gevoel. Dit jaar hebben mensen zich succesvol verzet tegen de afschaffing van de dividendbelasting, de uitzetting van twee Armeense tieners, het voorstel om mensen met een beperking minder dan minimumloon te betalen. Piet is steeds vaker niet zwart. **Waarom zou je denken dat je niets kunt doen?** (De Volkskrant, 13 december 2018)

Het tweede subframe is het **onwetendheidframe**, dat benadrukt dat nieuwsmijders simpelweg niet weten wat er speelt. Dit gebrek aan kennis leidt ertoe dat zij onwetend handelen, zonder zich bewust te zijn van de gevolgen van hun keuzes. Er heerst bij de journalist bijna ongeloof dat iemand niet op de hoogte kan zijn van belangrijke gebeurtenissen, zoals rampen of crises.

Tegelijkertijd maakt dit frame het lastig om de nieuwsmijder direct verantwoordelijk te houden, omdat de onwetendheid vaak niet bewust of opzettelijk is. Het leidt bij de journalist tot een paradoxaal gevoel van begrip en frustratie, vooral bij degenen die zich wel actief informeren en betrokken voelen. Dat komt bijvoorbeeld terug in onderstaand voorbeeld, een passage afkomstig uit een column uit het Nederlands Dagblad:

'Explosie in Den Haag?', vroeg de kapper. 'Waar heb je het over?' Het was drie dagen na die explosie. De kapper had me gevraagd hoe het ging bij de krant. 'Nou, intense dagen', antwoordde ik. 'Met die explosie in Den Haag en het nieuws uit Syrië.' Dat de dictatuur van Assad in Syrië in een razend tempo ten einde was gekomen, **was hem eveneens ontgaan. Het is moeilijk voorstelbaar dat zulke grote nieuwsgebeurtenissen helemaal langs je heen kunnen gaan.** Maar de kapper is geen uitzondering. (Nederlands Dagblad, 13 december 2024)

Het derde en laatste subframe is het **privilegeframe**, dar de nadruk legt op het feit dat nieuwsmijders dit gedrag kunnen veroorloven zonder de negatieve gevolgen te ervaren. Deze mensen bevinden zich vaak in een luxepositie waarin het nieuws hen niet direct raakt, waardoor ze zich kunnen terugtrekken zonder echte consequenties. Dit subframe kan leiden tot persoonlijke aanvallen (ad hominems), waarbij nieuwsmijders worden bestempeld als verwend, egoïstisch of ongeïnteresseerd, omdat ze niet dezelfde betrokkenheid of urgentie lijken te voelen als anderen. Deze ideeën roepen gevoelens van onrechtvaardigheid op bij anderen die wel dagelijks geconfronteerd worden met maatschappelijke problemen. Een voorbeeld is te vinden in onderstaande passage, afkomstig uit een artikel van NRC over de fluctuaties in leescijfers en het bereik van artikelen over negatieve onderwerpen:

> Toen de strijd in Libanon oplaaide, stegen ze weer. Het percentage van de Gaza-verhalen dat goed werd gelezen, bleef de meeste maanden onder de 10 steken. **Wijst dat op minder empathie met mensen in een oorlog die verder weg is?** Speelt een rol dat er minder maatschappelijke consensus is over welke partij de meeste steun verdient? Of zien we alleen maar de gevolgen van niet-inhoudelijke factoren als de lengte van artikelen? (NRC 24 januari 2025)

4.2 Fluïditeit van frames

Zoals eerder aangegeven in paragraaf 4.1 moeten de vijf geïdentificeerde dominante frames en de daarbij behorende subframes worden gezien als ideaaltypen: theoretische en analytische categorieën die helpen om de complexiteit van framing in de realiteit te duiden. De gevonden frames zijn daarmee geen uitsluitende categorieën, zijn niet strikt afgebakend en zullen daarom zelden volledig op zichzelf staan. In de praktijk kunnen zowel dominante als subframes overlappen, slechts gedeeltelijk van toepassing zijn of elkaar aanvullen. Subframes vloeien in zekere mate in elkaar over, waardoor ze eerder moeten worden gezien als vloeiende kaders die in elkaars verlengde liggen, dan als afzonderlijke, vaste categorieën. De vijf frames die geïdentificeerd zijn in dit onderzoek, vormen samen een dynamisch en constant verschuivend geheel van interpretatiekaders, wat de complexiteit en veelzijdigheid van framing benadrukt.

Ondanks hun sterkte onderlinge gelijkenis, verschillen de subframes binnen een frame steeds op een specifiek kernpunt van elkaar. Zo lijken de drie subframes binnen het dominante slachtofferframe op het eerste gezicht gelijk: in alle gevallen is sprake van overbelasting, machteloosheid en een afwerende houding tegenover het nieuws. Toch verschillen ze op wezenlijke kernpunten van elkaar, namelijk in de emotionele basis. Het overbelaste-betrokkeneframe als subframe benadrukt emotionele betrokkenheid als oorzaak van nieuwsmijding. De nieuwsmijder handelt hierbij uit bewuste zelfbescherming. In contrast hiermee, draait het overprikkelde-individuframe om een psychologische

stressrespons: de mijder handelt vanuit een emotionele basis van bedreiging en paniek. Tot slot legt het cognitieve-overbelastingframe de nadruk op cognitieve informatieverwerking: niet de emotionele of lichamelijke reactie staat centraal, maar de intellectuele onmacht om het overvloedige en complexe nieuws nog te kunnen ordenen of begrijpen.

Het belangrijkste dominante frame om aan te kaarten is het autonome-nieuwsconsumentframe, vanwege de sterke verwantschap tussen de bijbehorende subframes. De subframes overlappen namelijk op meerdere vlakken, maar zijn desondanks toch gecategoriseerd als individuele categorieën, vooral vanwege de motivatie en onderliggende overtuigingen van de nieuwsmijder en het daaruit voortkomende nieuwsmijdende gedrag.

Het bewuste-nieuwsconsumentframe richt zich vooral op het welzijn en mentale balans van de nieuwsmijder. Binnen dit subframe maakt de nieuwsmijder selectieve keuzes vanuit gevoelens van zelfzorg, met daarbij een morele grondslag vanuit rust en de autonomie die komt kijken bij het bewustwordingsproces.

Het zelfregieframe gaat een stap verder: hier staat het actief vormgeven van het eigen gedrag centraal, met de nadruk op persoonlijke vrijheid. Nieuwsmijding is in dit subframe onderdeel van een bredere levenshouding van controle, strategie en grensbewaking. De nieuwsmijder lijkt zeer gecalculeerd om te gaan met het nieuws, is trots op het mijdingsgedrag en is individualistisch ingesteld.

Het begrensde-verantwoordelijkheidframe behandelt de nieuwsmijder ook vanuit zelfregie en een gevoel van vrijheid, maar de mijder is zich hier bewust dat wereldproblemen emotioneel zwaar kunnen wegen. Nieuwsmijding wordt daarmee niet gelegitimeerd vanuit een gevoel van trots, maar een gevoel van opluchting: het gaat hier niet om onverschilligheid, maar om het bewust loslaten van morele druk.

Binnen het selectieve-betrokkeneframe wordt deze morele druk niet losgelaten, maargeherinterpreteerd: betrokkenheid bij de wereld is geen kwestie van alles tot in detail volgen, maar van bewust filteren op relevantie en nabijheid. Deze nieuwsmijder is realistisch ingesteld en handelt vanuit een sterke morele basis, die zwaarder weegt dan de emotionele basis.

Ten slotte benadrukt het normaliseringframe dat nieuwsmijding inmiddels een herkenbare en legitieme reactie is geworden op de informatiemaatschappij. Nieuwsmijding is hierbij menselijk, gezond en begrijpelijk, zonder dat daar per se een ideologische keuze aan ten grondslag ligt. Er is dan ook niemand verantwoordelijk voor het probleem, maar ook niemand verantwoordelijk voor de

oplossing. Nieuwsmijding wordt binnen dit subframe enkel gezien als breed geaccepteerde *coping*strategie.

Elk subframe benadrukt een ander facet van het overkoepelende dominante frame en geeft op deze manier een eigen nuance weer. Deze subtiele, maar betekenisvolle verschillen maken het mogelijk om genuanceerd te analyseren hoe nieuwsmijders en nieuwsmijding worden geframed.

4.3 Verdiepende analyse

In de bovenstaande resultaten is duidelijk geworden dat vijf dominante frames met bijbehorende subframes naar voren komen uit de geanalyseerde berichtgeving. Tegelijkertijd vielen meer onderdelen op, die niet direct vallen onder een van deze dominante frames, maar toch betekenisvol zijn binnen het discours over nieuwsmijding en nieuwsmijders. Het gaat hierbij bijvoorbeeld over opvallende woordkeuzes, terugkerende trends of bredere narratieven over media en journalistiek. Vanwege de kwalitatieve aard van dit onderzoek en omdat dit onderzoek verkennend en breed is, is het van belang om deze opvallende onderdelen alsnog op te nemen in de resultaten. Deze onderdelen dragen bij aan het algemene discours over nieuwsmijding, beïnvloeden hoe nieuwsmijding hierin wordt gepositioneerd en moeten gezien worden als ondersteunende bouwstenen. Deze onderdelen zijn daarmee een aanvulling op de resultaten.

Zoals beschreven in paragraaf 2.3.2, onderscheidt Tankard (2001, p. 101) een lijst met elementen van nieuwsberichten waar framing in naar voren kan komen. In deze verdiepende analyse worden punt 6, de selectie van bronnen, en punt 7, de selectie van citaten, gebruikt om te analyseren hoe de ruimte die nieuwsmijders en experts krijgen binnen het artikel, bijdragen aan de framing binnen het stuk. Daarna wordt aandacht besteed aan frequent terugkomende termen en wat dit betekent voor nieuwsmijding binnen een bredere maatschappelijke discours.

4.3.1 Ruimte voor nieuwsmijders

Het valt ten eerste op dat nieuwsmijders opvallend vaak en uitgebreid aan het woord worden gelaten in de geanalyseerde artikelen. Met name in interviews krijgen nieuwsmijders de ruimte om hun persoonlijke motieven, gevoelens en overtuigingen te delen, vaak in de vorm van volledige citaten (*'full quote'*). Een voorbeeld hiervan is een artikel van de Evangelische Omroep, waarin een nieuwsmijder uitvoerig afweegt of nieuwsmijding wel de juiste oplossing is:

> "Ik voel een appèl in mijn lichaam, maar kan er niks mee, omdat het te ver weg is en ik onmachtig ben. Dan hoef ik dat niet steeds te voelen, daar heeft niemand iets aan. Het helpt

> niet als je je ellendig voelt door constant na te denken wat anderen overkomt en waar je nu niks aan kan doen. Daarmee bedoel ik niet te zeggen: trek je niks aan van het leed in de wereld, zo kun je ook niet gelukkig zijn. Je hoeft niet compleet het nieuws te mijden, maar hou jezelf in de gaten. Blijf jezelf afvragen: draagt dit bij aan mijn besef van wat er speelt of is dit alleen maar een kwelling waar ik niks mee kan?" (EO, 24 juni 2024)

Het geven en faciliteren van deze ruimte is een niet-neutrale journalistieke keuze. De spreekruimte beïnvloedt namelijk de toon, richting, insteek en framing van het artikel als geheel. In de artikelen waarbij de nieuwsmijder veel ruimte kreeg om diens verhaal te doen, komen vooral de eerste drie dominante frames naar voren: het slachtofferframe, het zelfbeschermerframe en het autonome-consumentframe. In de meer kritische stukken, waarin vooral de laatste twee dominante frames, het immorele-burgerframe en het afhakerframe, naar voren komen, worden geen volledige quotes van nieuwsmijders geplaatst. Zij worden soms wel aan het woord gelaten, maar daarbij neemt de journalist de regie in handen.

Daarnaast wordt in deze artikelen een bepaalde mate van nuance of context duidelijk, of een expert die de nuancerende rol op zich nam. Een voorbeeld daarvan is het artikel 'Overspoeld door het nieuws' uit het Reformatorisch Dagblad van 24 juni 2022, waarbij binnen één artikel data van het Commissariaat van de Media worden gebruikt ter ondersteuning van uitspraken over de toename van nieuwsmijding, onderzoeker De Bruin op genuanceerde wijze wordt geciteerd, een trouwe nieuwsvolger wordt geciteerd, die soms ook een nieuwspauze inlast vanwege de grote hoeveelheid nieuws over eenzelfde onderwerp, zoals Corona, en twee nieuwsmijders aan het woord gelaten over hun eigen ervaringen. Uiteindelijk houdt in dit artikel de journalist duidelijk controle.

Het is daarnaast opvallend dat, wanneer nieuwsmijders het woord krijgen, het zelden gaat over de inhoud van het nieuws zelf, maar vooral over de emotionele impact van het nieuws op de nieuwsmijder zelf, als individueel persoon. De inhoud van het nieuws wordt daarbij kort aangehaald, bijvoorbeeld de gruwelijkheden in Gaza of de oorlog in Oekraïne, maar niet uitgediept. Ook wordt niet aangegeven welke specifieke onderdelen van het nieuws zorgen voor de ervaren emotionele impact. Ook wordt in deze artikelen geen of weinig aandacht besteed aan hoe men in het algemeen moet omgaan met de negativiteit van het nieuws. De keuze om het nieuws te mijden wordt in vrijwel alle gevallen neergezet als een gevoelskwestie.

In het al eerdergenoemde artikel van de Volkskrant wordt nieuwsmijder (tevens journalist) Louis Stiller geciteerd:

> Louis Stiller in 2016: ‘Al een paar jaar worstel ik met het nieuws. Vooral met de tsunami aan slecht nieuws, die veroorzaakt een sluimerend gevoel van onbehagen en zorgen, soms zelfs stress.’ (De Volkskrant, 18 januari 2021)

Door de nieuwsmijder ruimte te geven en deze te laten spreken over persoonlijke ervaringen en gevoelens, zonder wederhoor, nuance of context, wordt de negativiteit van het nieuws in het artikel gepresenteerd als feitelijke waarheid, in plaats van een persoonlijke beleving.

De mate van ruimte die aan de nieuwsmijder wordt gegeven, is een onopvallend, bijna onzichtbaar, onderdeel van framing – maar niet minder essentieel. Juist wanneer de journalist zichzelf als terughoudend opstelt en de rol van bemiddelaar vermijdt, lijkt de journalistieke berichtgeving op het eerste gezicht neutraal. Maar juist de subtiele en impliciete beslissingen die de journalist maakt in de aanloop naar het publicatiemoment, zijn bijzonder belangrijk voor het begrijpen van hoe framing van nieuwsmijders en nieuwsmijding in de media werkt.

Uiteindelijk is in ieder geschreven artikel binnen het corpus de journalist de sturende partij. Deze bepaalt welke citaten wel of niet worden opgenomen in het stuk, hoe lang die citaten zijn, op welke plek in de tekst ze verschijnen en welke nuance en context daarbij wel, of niet, wordt geboden. Ook de aan- of afwezigheid van duiding of kritische tegenstemmen en wederhoor, bijvoorbeeld in de vorm van experts of relevante instituten, is daarmee geen neutrale presentatie, maar een keuze die het narratief mede vormt. Deze onzichtbare keuzes beïnvloeden de lezer subtiel maar krachtig: wat op het eerste gezicht een openhartig en eerlijk verhaal vanuit de nieuwsmijder lijkt, is in werkelijkheid een zorgvuldig samengestelde constructie die sturing geeft aan het publiek wat betreft de interpretatie van nieuwsmijding, en de algemene beeldvorming van dit onderwerp in de maatschappij.

Daarom moeten ogenschijnlijk technische keuzes, zoals woordkeuze, verhaalstructuur en de balans tussen bronnen, niet slechts als esthetisch gezien worden, maar erkend worden als ontzettend belangrijk om te begrijpen hoe framing invloed heeft op de interpretatie van een onderwerp en uiteindelijk de algemene beeldvorming.

4.3.2 Ruimte voor experts

Ook wanneer wél experts aan het woord komen, wordt door de journalist bepaald welke experts worden geraadpleegd, welke uitspraken worden uitgelicht en in welke toon of volgorde die in het

artikel verschijnen. De duiding van het fenomeen nieuwsmijding wordt in vrijwel alle artikelen ondersteund door wetenschappelijke of journalistieke experts, waarbij onderzoeker De Bruin een terugkerende bron is. Haar uitspraken worden niet willekeurig gekozen, maar sluiten vrijwel altijd nauw aan bij de toon en het frame van het artikel. In de meer empathische artikelen, waarin de eerste drie dominante frames voornamelijk naar voren komen, wordt De Bruin vooral aangevoerd als verdedigende partij. Dat komt bijvoorbeeld tot uiting in het volgende fragment, waarbij De Bruin aangeeft dat nieuwsmijders zich machteloos voelen:

> "**Mensen voelen zich nu overladen door het nieuws.** Die 'overload' heeft een effect", zegt Kiki de Bruin, die onderzoek doet naar nieuwsmijding voor het Journalismlab van de Hogeschool Utrecht. Mensen gaan zich dan **machteloos** voelen, zegt De Bruin. **"Ze voelen dat ze weinig aan het nieuws kunnen veranderen."** (NRC, 13 maart 2025)

Bovenstaand fragment verschilt sterk van de volgende passage uit De Groene Amsterdammer, hoewel De Bruin in beide artikelen aan het woord komt. Dat ligt vooral aan de toon, woordkeuze en insteek van het citaat, en de ruimte die de journalist geeft aan nuance en wederhoor:

> Maar niet direct: eerst is juist de nieuwshonger groot. 'Bij een heftige nieuwsgebeurtenis gaan mensen juist veel nieuws volgen, ook uit een gevoel van onveiligheid en afhankelijkheid', zegt De Bruin, 'maar hoe langer het aanhoudt, hoe meer mensen het nieuws gaan mijden.' Het onderzoek van De Bruin bevestigt de rol van empathie bij nieuwsmijders. 'Mensen zeggen vaak dat ze niet het nieuws zelf willen vermijden, maar de negativiteit in de wereld. Ze zeggen dat het hun te erg raakt, en dat het ook continu overal om hen heen is.' Dat impliceert niet desinteresse over de maatschappij. Een Amerikaans onderzoek zag juist grotere maatschappelijke betrokkenheid bij news resisters. En ook De Bruin stelde een correlatie vast tussen het vermijden van nieuws en grotere maatschappelijke betrokkenheid tijdens de coronacrisis. 'We zagen dat veel mensen na een paar maanden nieuws gingen mijden en meer gingen doen. Dat komt denk ik doordat negatief nieuws – en zeker bij de covidcrisis – een machteloos gevoel geeft. Mensen besloten: ik ga niet meer naar mijn scherm staren, maar ik ga vrijwilligerswerk doen en anderen helpen.' (De Groene Amsterdammer, 17 januari 2024)

In deze context komt juist de nuance van De Bruin sterk naar voren, en wordt zij niet alleen als expert ingezet, maar ook als brug tussen de individuele ervaring van nieuwsmijders, maatschappelijke erkenning en mogelijk kritische tegenstanders.

Ook in andere meer beschouwende artikelen komt haar genuanceerde blik aan bod, bijvoorbeeld in onderstaand fragment, waarin De Bruin onderscheid maakt tussen totale afhakers – volgens De Bruin een heel kleine groep – en bewuste mijders:

> "In onderzoeken zien we dat mensen die weinig tot geen nieuws volgen, minder politiek betrokken of geïnteresseerd zijn. Maar bij mensen die het nieuws op een bewuste manier mijden of er soms een pauze van nemen, zien we positieve effecten op bijvoorbeeld hun mentale welzijn." **Haar zorg ligt vooral bij mensen die grotendeels of totaal afhaken:** "Een deel van de mensen haakt af omdat ze geen vertrouwen meer hebben in het nieuws of het moeilijk vinden om het te volgen. Ze zien bijvoorbeeld de bomen door het bos niet meer, vinden het nieuws moeilijk te begrijpen of het staat te ver van ze af. **Dan haken ze af omdat ze geen aansluiting voelen met het nieuws, dat vind ik iets zorgelijker.**" (EO, 24 juni 2024)

In de meer kritische stukken, zoals in onderstaand fragment uit een artikel uit Trouw, wordt een uitspraak van De Bruin aangehaald over nieuwsmijding als 'een enorm privilege':

> Nieuwsmijding is begrijpelijk als een vorm van mentale zelfbescherming, maar het is ook **laakbaar**, stelt onderzoeker Kiki de Bruin op de website van het Rode Kruis: "**Het is een enorm privilege om je van het nieuws te kunnen afsluiten, terwijl veel mensen die keuze niet hebben."** (Trouw, 3 januari 2025)

Hiermee wordt het fenomeen, dankzij de bijdrage van De Bruin, niet alleen objectief beschreven, maar moreel geladen: nieuwsmijding als vorm van mentale zelfbescherming is verwerpelijk, en wie zich afkeert van nieuws, beschikt over een luxe die anderen zich niet kunnen veroorloven.

Naast De Bruin komt ook mediawetenschapper Deuze meermaals aan het woord in de geanalyseerde artikelen, met name in de kritische stukken. Het is opvallend dat Deuze veelal wordt aangedragen als expert wanneer het gaat om 'het grotere plaatje'. Hij benadrukt bijvoorbeeld dat mediageletterdheid een cruciale rol speelt in de beleving van nieuws: iets wat niet direct in verband staat met het fenomeen nieuwsmijding, maar binnen het algemene maatschappelijke perspectief wel degelijk grote raakvlakken deelt. Om als burger en mediaconsument een volledig beeld en begrip van nieuwsmijding te krijgen, is deze informatie cruciaal, zoals duidelijk wordt in onderstaande passages:

> (a) Daar komt ook nog **'mediageletterdheid'** bij kijken: als mensen beter weten hoe de media werken, en met de media kunnen omgaan, dan komt het allemaal minder heftig binnen. Dan

> weet je ook: hoe hard journalisten ook werken, het is maar een selectie van het verhaal. (EenVandaag, 22 oktober 2023)
>
> (b) Volgens mediawetenschapper Mark Deuze van de Universiteit van Amsterdam heeft een daling van interesse vaak te maken met "de manier waarop het nieuws gebracht wordt en de herkenbaarheid ervan. Maar er zijn allerlei redenen, bijvoorbeeld dat de thematiek niet aanspreekt. Jongeren willen onder andere meer aandacht voor lifestyle en klimaat." (NOS, 17 juni 2024)

De selectieve inzet van citaten in journalistieke berichtgeving, laat zien dat een expert zelden neutraal wordt opgevoerd, maar veelal functioneert als bevestiging van het dominante frame binnen het artikel. Opvallend is bovendien dat in sommige artikelen experts volledig ontbreken, of slechts zijdelings worden opgevoerd, wat de indruk wekt dat de ervaring van de nieuwsmijder in de ogen van de journalist voldoende op zichzelf staat.

4.4.3 Terugkerende termen

De journalistieke taal rondom nieuwsmijding in de geanalyseerde artikelen bevat een aantal termen die verschillende malen terugkomen. De term 'nieuwsdieet' komt regelmatig terug als alternatief voor 'nieuwsmijding', en suggereert een bewuste, gematigde omgang met nieuws in plaats van volledig afhaken.

Het volgen van een 'nieuwsdieet' neigt richting het zelfbeschermerframe, met het daaronder vallende subframe het gezondheidsframe. Specifieke woorden roepen specifieke associaties op: en 'dieet' kennen we vooral uit de gezondheidswereld. Het volgen van een dieet roept gevoelens op van controle, bewustzijn, balans en zelfzorg. Door nieuwsmijding op deze manier te framen, wordt mijding iets verstandigs of gezonds, in plaats van iets problematisch of afwijkends. Dat is belangrijk om te beseffen, want zo'n woord draagt bij aan het sociaal aanvaardbaar maken van dat gedrag. Het volgen van een 'nieuwsdieet' draagt daarmee bij aan de normalisering van bewuste nieuwsselectie als 'gezonde' keuze, zoals duidelijk wordt in onderstaande fragmenten:

> (a) Ik ben het nieuws daarom meer gaan volgen, maar heb mij wel consequent gehouden aan het nieuwsdieet dat ik sinds de aanslagen in 2015 in Parijs voor mezelf heb ingesteld. (De Volkskrant, 18 januari 2021)
>
> (b) Ik ben zelf ook even op nieuwsdieet, ik kan het aanbevelen. Kijk één tv-journaal en lees één krant. (De Telegraaf, 4 februari 2024)

Door de term ‘nieuwsdieet’ te gebruiken als synoniem voor nieuwsmijding, en daarmee afhaken te normaliseren, bepaalt in een bepaalde mate ook het verantwoordelijkheidskader van nieuwsmijding. Het volgen van een dieet gaat over de fysieke gesteldheid van een individu en impliceert controle, zelfzorg en balans. Een dieet volgen is daarmee een eigen persoonlijke afweging. Het is daarmee niet aan de media om hun berichtgeving aan te passen, maar aan het individu om een passend dieet te vinden en om diens consumptie aan te passen en te doseren.

Het begrip ‘nieuwsdieet’ gaat verder dan alleen bewust minder nieuws consumeren; het heeft ook een performatief karakter. Het is niet alleen een praktische keuze, maar ook een manier om jezelf naar buiten te presenteren als een bewuste, moderne consument die controle heeft over diens mediagebruik. Net zoals bij fysieke diëten is duidelijk dat het bij het nieuwsdieet vaak niet alleen draait om het écht verminderen van nieuwsconsumptie, maar ook om het uitdragen van een bepaalde identiteit of levensstijl. Hiermee onderscheidt men zich van de *‘nieuwsjunk’* of *‘doomscroller’*, wat van het concept ‘nieuwsmijding’ minder een probleem, en meer een geaccepteerde *lifestyle*-keuze maakt.

Ook het begrip *‘doomscrolling’*, het obsessief consumeren van, of *scrollen* door, negatief nieuws op sociale media, wordt meermaals genoemd in de onderzochte berichtgeving en dient in deze context als vorm van kritiek op excessief mediagebruik. Net als bij het ‘nieuwsdieet’, verschuift de focus bij het gebruik van de term ‘doomscrolling’ van of mensen het nieuws volgen, naar hoe ze dat doen, zoals aangegeven in de volgende passage.

> Instagram is geen vaktijdschrift, maar het is wel waar haar doelgroep zit. En waar het probleem zich afspeelt. Er is zelfs een naam voor: doomscrolling, het bijna **dwangmatig consumeren** van een stroom aan negatief nieuws. (AD, 11 november 2023)

Het gebruik van de term ‘doomscrolling’ in combinatie met ‘dwangmatige consumptie’ van het nieuws gaat gepaard met een normatieve lading, waarbij nieuwsmijders impliciet kritiek uiten op de mediaconsumptie van nieuwsvolgers. Termen als ‘doomscrollers’ of ‘nieuwsjunkies’ keren in de artikelen geregeld terug als stereotype tegenbeelden van de eigen bewuste omgang met nieuws van nieuwsmijders. De labels ‘doomscroller’ en ‘nieuwsjunkie’ suggereren een verslaving aan, of een onbeheerste consumptie van informatie. Door zich hiertegen af te zetten, positioneren nieuwsmijders zichzelf als rationeler, bewuster en meer in controle. De impliciete boodschap achter deze termen is dat veel nieuws volgen even problematisch is als geheel afhaken, of zelfs schadelijker. De kritiek is subtiel, maar duidelijk: nieuwsvolgers verliezen zichzelf in de informatiestroom, terwijl de nieuwsmijder zichzelf beschermt. Het gebruik van deze termen geeft daarmee een sterke sturing aan het artikel.

Nieuwsmijders uiten in de geanalyseerde artikelen ook expliciet kritiek op sociale media als nieuwsbron: ze wijzen op de overweldigende stroom van informatie, de oppervlakkigheid van berichtgeving, het gebrek aan context en de vervaging van grenzen tussen nieuws en entertainment. Veelal gaat de term 'doomscrolling' in artikelen gepaard met negatieve gevoelens over de continue beschikbaarheid van sociale media. Daarbij is het opvallend dat niet alleen nieuwsmijders, maar ook nieuwsvolgers en kritische experts op dezelfde manier kritiek uiten over sociale platformen. Ze zijn het erover eens dat in sociale mediaberichten nieuws veelal gedeeld wordt zonder context, zonder achtergrondinformatie en met te veel en te vaak *clickbait*-koppen.

Daarnaast is een veelgebruikte metafoor binnen het slachtofferframe de metafoor van nieuws als een overstroming of vloedgolf, bijvoorbeeld een 'tsunami aan nieuws' of een 'constante stroom aan berichten'. Deze beeldspraak suggereert dat het slachtoffer 'overspoeld' wordt en geen controle meer heeft. Deze metafoor wordt veel gebruikt binnen het slachtofferframe, vanwege de passiviteit van de nieuwsmijder: het slachtoffer lijkt bij een overstroming weerloos te zijn tegen de kracht van de hoeveelheid nieuws. Net als bij een natuurramp ligt de schuld buiten het individu, wat politieke of maatschappelijke verantwoordelijkheden kan vertroebelen.

Tot slot valt in de geanalyseerde berichtgeving een bijzondere paradox op: nieuwsmijders geven regelmatig aan dat zij, ondanks dat ze het nieuws vermijden, vertrouwen op hun omgeving om hen op de hoogte te stellen van de belangrijkste gebeurtenissen. Ze geven aan dat, als er écht iets relevants gebeurt, ze het vanzelf wel zullen horen van vrienden, familie, collega's of zelfs hun nieuwsvolgende partner:

> Haar man houdt haar inmiddels al vijf jaar op de hoogte van de cruciale nieuwsfeiten. (NRC, 28 april 2020)

Deze indirecte vorm van informatievergaring wordt gepresenteerd als vanzelfsprekend, zoals in onderstaande passage duidelijk wordt:

> Als er iets belangrijks gebeurt, **geloof ik wel** dat iemand in mijn omgeving het mij vertelt. Als ik iets wil weten, kan ik het altijd opzoeken op internet. Die situatie heeft zich nog niet voorgedaan. (De Volkskrant, 18 januari 2021)

Hoewel dit een praktische strategie lijkt, schuift het de verantwoordelijkheid voor nieuwsselectie en nieuwssignalering impliciet door naar de actieve nieuwsvolger. Het is een paradoxale tactiek, waarbij de nieuwsmijder zich onttrekt aan de dagelijkse informatiestroom, maar toch rekent op de waakzaamheid van anderen. Hierin komt een individualistisch perspectief naar voren: de keuze om

nieuws te mijden wordt bij nieuwsmijding over het algemeen gepresenteerd als een persoonlijke, autonome beslissing, terwijl binnen deze strategie de gevolgen deels worden afgewenteld op andere individuen. Dit komt ook terug in een geanalyseerd artikel uit Trouw, waarin de journalist expliciet aangeeft dat het niet goed is om nieuwsgaring aan anderen over te laten. Ze noemt het zelfs 'parasitisme', wat een vorm van 'samenwerking' is waarbij een parasiet van voordelen geniet, ten koste van de nadelen van een ander organisme:

> En zelfs de aperte nieuwsmijder had zulke informatie vast graag gekregen, bijvoorbeeld voordat hij of zij een Airbnb zou huren in een Londense flat. Want je kunt je wel afsluiten voor het nieuws, je kunt je krantenabonnement opzeggen, **maar dat betekent toch dat je het aan anderen overlaat om je te waarschuwen tegen sommige praktijken** - wat een vorm van **parasitisme** is. (Trouw, 2 juli 2017)

In een enkel, kritischer, artikel wordt aandacht besteed aan de risico's die gepaard gaan met altijd afhankelijk zijn van anderen als het gaat om belangrijke nieuwsvoorziening. In het AD wordt aandacht geschonken aan de gevaren van 'op basis van horen zeggen' geïnformeerd blijven:

> Maar ik wil wél blijven proberen alles te begrijpen en daarvoor heb ik alle – liefst professionele - nieuwsdragers nodig die ik maar kan vinden. Op basis van horen zeggen jezelf op de hoogte houden, lijkt me veel angstaanjagender. Hoewel objectiviteit in de media een mythe is, **zou ik het nog enger vinden om volledig blind te varen op de meningen van willekeurige anderen.** (AD, 27 september 2014)

Uit deze passages wordt duidelijk dat nieuwsgaring via de sociale omgeving aan de ene kant een teken is van een hoge mate van vertrouwen in de medemens; aan de andere kant roept het vragen op over wie de rol van journalistieke '*gatekeeper'* op zich neemt. In de klassieke journalistiek worden journalisten geacht als '*gatekeepers'* te functioneren: zij selecteren, duiden en structureren informatie op basis van professionele journalistieke normen en ethiek. Wanneer deze filters bewust worden omzeild, bijvoorbeeld uit wantrouwen, verschuift deze verantwoordelijkheid naar iemands sociale kring. Deze kring bestaat doorgaans uit mensen die niet journalistiek getraind zijn, en wiens eigen selecties gekleurd worden door persoonlijke belangen, emoties of beperkte kennis.

De nieuwsvolger krijgt in een dergelijk geval niet alleen de rol van het delen van het belangrijkste nieuws, maar ook van filter en duider. Het is dan ook onmogelijk voor de directe sociale kring waar nieuwsmijders op vertrouwen, om het belangrijkste nieuws objectief te delen. Deze bijkomstigheden werpen interessante vragen op over verantwoordelijkheid, solidariteit en ethiek: thema's die in het de discussie, in paragraaf 5.2 verder worden uitgediept.

4.4 Vergelijkende analyse

Omdat dit onderzoek een thematische analyse betreft, waarbij niet alleen dominante frames aan het licht zijn gekomen, maar ook aandacht is besteed aan de rol van maatschappelijke en politieke structuren, zoals uitgelegd in paragraaf 2.3.3, was het voor dit onderzoek waardevol om een vergelijkende analyse toe te voegen. In deze vergelijkende analyse zijn eerst de veranderingen in framing van nieuwsmijding en nieuwsmijders door te tijd heen geanalyseerd. Daarna is een vergelijking gemaakt tussen de framing van nieuwsmijding in verschillende journalistieke genres. Tot slot is vergeleken hoe de framing in berichtgeving verschilt tussen verschillende mediapublicaties.

4.4.1 Ontwikkelingen door de jaren heen

Sinds 2017 wordt er gemiddeld genomen in toenemende mate geschreven over het fenomeen nieuwsmijding en de bijbehorende nieuwsmijders. De eerste artikelen dateren uit 2013 en 2014, waarin voornamelijk aandacht werd gegeven aan ‘nieuwsmijding’; nieuwsmijders bestonden toen nog niet op de voorgrond. De aandacht voor het onderwerp nam sindsdien vrijwel jaarlijks toe. Pas later verplaatste de discussie over nieuwsmijding zich naar nationale platforms.

In onderstaande grafiek is de verdeling van de gevonden berichtgeving over nieuwsmijding en nieuwsmijders door de jaren heen visueel in kaart gebracht. In sommige jaren zijn helemaal geen relevante berichten gevonden. Ook is te zien dat er geen sprake is van een echte jaarlijkse toename. Toch kan worden geconcludeerd dat de berichtgeving over nieuwsmijding en nieuwsmijders, gemiddeld genomen, sterk is toegenomen sinds 2013. De verzameling van onderzoekseenheden is gestopt eind mei 2025. Hierdoor vallen er onder dit jaar nog weinig artikelen, maar dit zal waarschijnlijk nog toenemen in de resterende maanden. Hierdoor is toch van een gemiddelde groei te spreken.

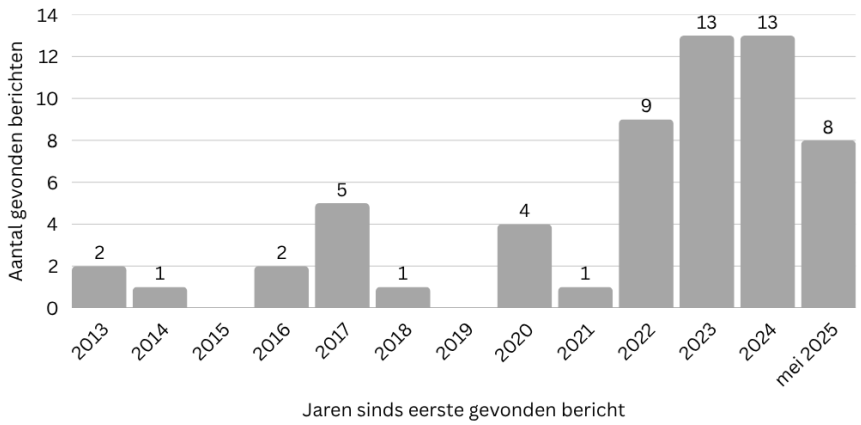

Grafiek 1: verdeling van berichtgeving over nieuwsmijding en nieuwsmijders door de jaren heen

De eerste artikelen over nieuwsmijding waren luchtig van toon. Het actief volgen van het nieuws werd als norm gezien en werd als vanzelfsprekend beschouwd; wie dat niet deed, werd met onbegrip of lichte spot benaderd, zoals zichtbaar wordt in onderstaande fragmenten:

> (a) Het moment leende zich niet voor de tegenspraak die ik voelde opborrelen, maar zijn opmerking bleef me bezighouden. De wereld buitensluiten? Alleen al vakmatig zit ik aan het andere eind van het spectrum. Terugkomend van vakantie pluizen wij zelfs de stapel oude kranten nog uit - **hoe gering de nieuwsoogst ook is in komkommertijd**. (AD, 27 september 2014)

> (b) Het fijne aan Comedy Central vind ik dat ik dan even niets moet. Het is een uur glimlachen, grinniken of schateren. Maar daarna komt het toch weer opzetten, de **nieuwshonger**. Dus dan zap ik, samen met 1,8 miljoen anderen, naar Nederland 1 voor het journaal van acht uur. (Leidsch Dagblad, 16 maart 2013)

Van nieuwsmijders was in die jaren nog nauwelijks sprake. Juist het overgrote merendeel van de Nederlandse burgers was nieuwsvolger, zo werd duidelijk gemaakt in de regionale krant De Gelderlander:

> **Een redelijk unieke beslissing.** Slechts 9 procent van de Nederlanders is actief 'nieuwsmijder', zegt Damian Trilling die onlangs promoveerde op dat onderwerp aan de Universiteit van Amsterdam. Hij ondervroeg 2.000 mensen van wie dus iets minder dan 200 aangaven het nieuws te mijden **én daarentegen meer van entertainment te houden.** (De Gelderlander, 3 augustus 2013)

Toch kwamen in 2013 en 2014 ook al de eerste scherpe noten naar voren: niet zozeer op een kritische of afkeurende wijze, maar vanuit oprechte interesse. Media lijken in deze jaren op zoek te zijn naar de betekenis van nieuwsmijding en vragen zich af waar de motivatie van nieuwsmijders vandaan komt. Wel gaat deze oprechte interesse, zoals eerder genoemd, gepaard met lichte spot, bijvoorbeeld in onderstaande passage:

> Wijnberg noemt een reeks voorbeelden, waaronder natuurrampen, ongelukken, brandhaarden, oorlogen, moorden, martelingen, massaontslagen en bezuinigingen. **Als we de krant en het Journaal mogen geloven, staat de wereld elke dag weer in brand.** Daarom is 80 procent van de Nederlanders 'tevreden tot zeer tevreden' over het eigen leven, terwijl datzelfde percentage 'somber tot zeer somber' is over de maatschappij als geheel. (De Gelderlander, 3 augustus 2013)

In 2017 werden de eerste alarmerende artikelen gepubliceerd. Er ontstond daarnaast ruimte voor de eerste wetenschappelijke en praktijkonderzoeken. De eerste alarmerende signalen wezen op een breder maatschappelijk patroon als het gaat om het volgen van nieuws, nieuwsvermoeidheid en de opkomst van sociale media:

> Maar zo rooskleurig is het beeld toch niet. **Want een aanzienlijk deel besteedt minder dan vijf minuten aan het nieuws**, zij het soms meerdere keren per dag, en een ander deel slaat dagenlang het nieuws over. Op een gemiddelde dag maakt slechts 61 procent echt tijd om het nieuws te volgen. En 39 procent dus niet, vooral mensen onder de 35 jaar. […] **En het omslagpunt nadert of is zelfs al gepasseerd, zeker onder twintigers en dertigers. In 2013 waren kranten voor hen nog even belangrijk als nieuwssites en -apps. Maar intussen haken ze af bij de krant en raadplegen ze veel vaker apps op de smartphone.** (Trouw, 22 juni 2017)

Media wijzen vanaf 2017 op de nieuwe 'trend' van het nieuwsmijden; deze trend nam tussen 2020 en 2022 in grote mate toe. De coronapandemie vormde een belangrijk keerpunt in de manier waarop over nieuwsmijding werd geschreven. In plaats van enkel verbazing of kritiek, kregen nieuwsmijders de ruimte om hun gedrag toe te lichten, vaak met de nadruk op de positieve effecten van het mijden.

> 'Bij het ziekenhuis aangekomen wist ik niet wat ik zag: overal dranghekken. Binnen was het uitgestorven. De enkele arts of verpleegkundige die er rondliep droeg een maanpak. **Wat gebeurt hier? Ben ik in een kerncentrale beland? Is het oorlog?** Ik kreeg vragen op mij afgevuurd: of ik de afgelopen dagen verkouden was geweest, koorts had gehad. **Alle negatieve energie zorgde voor een knoop in mijn maag.** […] 'Eenmaal bij de arts, zei die: 'Je bent de enige patiënt die ik vandaag zie, de rest van de dag zit ik aan de telefoon.' Ik wenste hem succes. (De Volkskrant, 18 januari 2021)

In de artikelen is te merken dat media op dit moment nog steeds op zoek zijn naar hoe zij nieuwsmijding het beste kunnen duiden. Er zijn weinig genuanceerde artikelen. Enthousiaste nieuwsmijders en kritische tegenstanders worden veelal recht tegenover elkaar geplaatst, wat ervoor zorgt dat sommige artikelen een zeer empathische ondertoon hebben, passend bij de eerste drie dominante frames. Andere artikelen zijn juist zeer kritisch en alarmerend, en sluiten beter aan bij dominante frames 4 en 5, zoals onderstaande passage.

In 2022 veranderde de toon van artikelen over nieuwsmijding. De boventoon werd gevoerd door geluiden van kritiek op het algemene media-aanbod: het werd te veel en bovendien te negatief. Ook groeide de tegenstand en kritiek op sociale media: te weinig context en te veel *clickbait*-koppen. De

inval van Rusland in Oekraïne in 2022 en de aanval van Hamas in oktober 2023 markeerden momenten waarop de toon opnieuw verschoof: enerzijds werd er meer begrip getoond voor mensen die zich afkeerden van het constante geweld in het nieuws, anderzijds ontstond juist kritiek vanwege het ethische belang van maatschappelijke betrokkenheid. Voor het eerst werden kritiek, begrip en empathie, en ook advies in een enkel artikel geplaatst, zoals in het artikel *'Zoeken naar 'tegengif tegen negativiteit' in somber nieuwslandschap'* van de NOS:

> Negatieve gevoelens bij het nieuws zijn niet per se slecht, zegt Mariken van der Velden, universitair hoofddocent politieke communicatie aan de Vrije Universiteit Amsterdam. "Zonder kritisch geluid is er geen democratie. Je wil dat mensen gaan demonstreren omdat ze zich ergens over opwinden." Maar, zegt collega en hoogleraar mediapsychologie Elly Konijn, je wil ook niet dat mensen zo verdrietig worden van het nieuws dat ze helemaal afhaken. "Bevriezen is niet goed voor de democratie." (NOS, 16 januari 2023)

Met verderop in het artikel advies en tips om met de negativiteit van nieuws om te gaan:

> Om somberheid en afhaken van het nieuws te voorkomen, helpt het volgens mediapsycholoog Konijn als nieuwsconsumenten zelf op zoek gaan naar verschillende bronnen over hetzelfde onderwerp. "Elke gebeurtenis heeft verschillende perspectieven", zegt ze. "Door daarnaar te zoeken, voorkom je dat je steeds hetzelfde verhaal hoort en daarin gaat geloven, terwijl het misschien net anders ligt." […] Daarnaast is het helemaal niet zo gek om je nieuwsconsumptie iets te matigen, vindt Kiki de Bruin, die aan de Hogeschool Utrecht promoveert op nieuwsmijding. Uit een onderzoek dat zij in de coronacrisis uitvoerde, bleek dat mensen die dat deden zich beter gingen voelen. "Nieuwsmijders kiezen bewust welke informatie ze wel en niet tot zich nemen. Je kunt dan nog steeds geïnformeerd zijn." (NOS, 16 januari 2023)

Vanaf 2023 en vooral in 2024 ontstaat een genuanceerder beeld. Media besteden meer aandacht aan de onderliggende motieven van nieuwsmijders en maken vaker gebruik van experts om context te bieden. Er is aandacht voor zorgen over het stijgende aantal mensen dat het nieuws actief mijdt. Vanaf 2024 wordt steeds meer context en nuance geboden in artikelen over nieuwsmijding, met soms zelfs de vraag of nieuwsmijding daadwerkelijk een probleem is. Steeds vaker wordt nieuwsmijding namelijk gezien als een reactie op overbelasting of betrokkenheid, in plaats van desinteresse. Hierbij wordt de nieuwsmijder niet langer als actieve dader gezien, maar de media. Artikelen bevatten vaker advies over hoe om te gaan met het nieuws, voornamelijk de negativiteit ervan, en benadrukken dat het soms juist gezond kan zijn om tijdelijk afstand te nemen, zolang men in contact blijft met de samenleving.

Bij de analyse van veranderingen in de berichtgeving over nieuwsmijding en nieuwsmijders door de jaren heen is ervoor gekozen om geen harde scheidingslijn te hanteren tussen artikelen die voor of na de coronapandemie zijn gepubliceerd. Hoewel 2022 enkele randgevallen bevat waarin de overgangsfase na corona zichtbaar is, is het door de relatief beperkte omvang van het corpus zinvoller om te werken met een vloeiende tijdlijn, in plaats van strikte kalenderjaren. Er is dus niet gekeken naar harde publicatiedata, maar eerder naar de geleidelijke verschuivingen in toon en inhoud door de tijd heen. Die benadering sluit ook beter aan bij hoe maatschappelijke gebeurtenissen in de praktijk doorwerken in de media. Ontwikkelingen als de uitbraak van corona in maart 2020, de Russische inval in Oekraïne op 24 februari 2022, en de aanval van Hamas op Israël op 7 oktober 2023, zorgen niet op één vast moment, maar over langere periodes voor veranderingen in hoe er over nieuwsmijding wordt geschreven. Een flexibele benadering zorgt hierdoor voor een beter inzicht in hoe de framing zich ontwikkelt.

4.4.2 Vergelijking per genre

Uit de analyse blijkt dat het journalistieke genre van de geanalyseerde berichtgeving een belangrijke, maar geen onverwachte rol speelt in de manier waarop nieuwsmijding en nieuwsmijders worden geframed. Verreweg de meeste artikelen binnen het corpus vallen uiteen in drie verschillende genres: het nieuwsbericht, het opiniërende bericht (commentaar, column of essay) en het achtergrondverhaal, zoals langere interviews of entertainmentverhalen. Journalistieke genres hebben ieder hun eigen functie, toon en stijl.

Vooral de mate van subjectiviteit speelt een grote rol. Zo wordt in betogende genres, zoals columns, opinieartikelen en commentaren, aanzienlijk vaker gebruikgemaakt van uitgesproken framing dan in reguliere, objectieve nieuwsberichten. Deze opiniërende genres zijn bij uitstek bedoeld om een mening te delen, en het publiek van die mening te overtuigen, standpunten in te nemen of maatschappelijke kwesties te duiden. Binnen deze context is framing een belangrijk stilistisch middel, waarmee auteurs en journalisten hun boodschap kracht bijzetten. Op die manier kunnen zij hun visie op nieuwsmijding expliciet overbrengen. In deze opiniërende teksten zijn dan ook vaker scherpe oordelen en persoonlijke anekdotes en perspectieven te vinden. Ook wordt in deze teksten veel gebruikgemaakt van metaforen en stereotyperingen om de nieuwsmijder te typeren.

Daartegenover staan objectieve nieuwsberichten. Deze berichten waarborgen gebruikelijk het journalistieke ideaal van neutraliteit. In deze artikelen is feitelijke en objectieve verslaggeving leidend. In nieuwsartikelen is framing daardoor subtieler of in mindere mate aanwezig, hoewel het nooit geheel afwezig kan zijn; er is namelijk altijd een bepaalde mate van framing in een tekst te

vinden. In deze teksten komen voornamelijk onderdelen terug uit de verdiepende analyse, zoals het ruimte geven aan opinies van nieuwsmijders zelf en experts.

Ook de selectie van citaten is een belangrijke factor. Daarnaast kan de woordkeuze in de kop van een ogenschijnlijk neutraal nieuwsbericht toch een bepaald frame oproepen, zoals het gebruik van het woord 'nieuwsdieet' in de volgende kop:

> Bijna overspannen van de actualiteiten, dus op nieuwsdieet (NRC, 22 januari 2022)

Desondanks blijft de toon in nieuwsberichten overwegend informerend en feitelijk, waardoor de ruimte voor interpretatie vanuit de lezer beperkter is dan in opiniërende berichten.

Achtergrondverhalen nemen als genre een tussenpositie in. Ze onderscheiden zich door hun focus op verdieping, context en het belichten van meerdere perspectieven. Ook komen in achtergrondverhalen vaak interviews voor, in een gesprekvorm of in *full-quote*. In het achtergrondgenre is framing niet zozeer normatief, maar eerder bedoeld om de complexiteit van het onderwerp te duiden. Artikelen binnen dit genre geven bijvoorbeeld ruimte aan meerdere typen nieuwsmijders, bijvoorbeeld in de vorm van een interview, maar óók ruimte aan kritische experts. Daarnaast worden soms onderliggende maatschappelijke oorzaken genoemd, zoals de digitalisering van ons dagelijks leven en de commercialisering van sociale media.

4.4.3 Vergelijking per medium

Bij de vergelijking tussen verschillende typen media vallen enkele observaties op, al blijken de inhoudelijke verschillen in framing beperkt. De vijf dominante frames die in deze analyse zijn vastgesteld, komen naar voren in alle artikelen binnen het corpus. Elk medium is anders, dus er zijn zeker nuances in toon te onderscheiden, bijvoorbeeld omdat het ene medium mogelijk formeler schrijft dan het andere, maar deze variaties leiden niet tot opvallende of afwijkende framing.

Een mogelijke verklaring voor deze overeenkomsten ligt in de journalistieke normen en waarden die het overgrote deel van de Nederlandse journalisten aanhouden. Deze werkwijze overstijgt verschillen in media, ondanks verschillende redactionele formules en signaturen. Daarmee wordt duidelijk dat niet zozeer het type medium bepalend is voor het frame, maar eerder het journalistieke genre, zoals besproken in paragraaf 4.4.2.

Wat wel als opmerkelijk kan worden beschouwd, is dat de eerste signalen over het bestaan van het fenomeen 'nieuwsmijding' opdoken op lokaal en regionaal niveau. Dit suggereert mogelijk dat juist

deze media als vroegtijdige signaleerders hebben gefungeerd. Een mogelijke verklaring hiervoor ligt in de positie die lokale en regionale journalistiek inneemt binnen het dagelijkse leven van de consument. Lokale en regionale media staan dichter bij hun doelgroep en de leefwereld van de burger en zijn doorgaans sterker ingebed in de lokale of regionale gemeenschap. Hierdoor zijn zij in staat niet alleen sneller maatschappelijke trends, zoals nieuwsmijding, op te merken, maar deze ook te agenderen.

Deze bevinding benadrukt het belang van lokale journalistiek als ‘antenne’ voor de mediaconsumptie van individuen en benadrukt dat trends in mediaconsumptie, waaronder signalen van onvrede, nieuwsvermoeidheid en afstand nemen van het dagelijkse nieuws, van onderaf zichtbaar worden voordat deze op nationale schaal worden erkend.

5. Conclusie en discussie

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen die voortkwamen uit de kwalitatieve inhoudsanalyse samengebracht en wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvraag (5.1). Daarna wordt in dit hoofdstuk teruggeblikt op het onderzoek dat in deze masterscriptie is uitgevoerd. Vervolgens wordt aandacht besteed aan enkele beperkingen van dit onderzoek die mogelijk invloed hebben gehad op de resultaten (5.2). Aan de hand van deze beperkingen wordt tot slot geadviseerd over mogelijk vervolgonderzoek.

5.1 Conclusie

In dit onderzoek staat de volgende hoofdvraag centraal: **Op welke manier framen Nederlandse geschreven media het fenomeen 'nieuwsmijding' en de bijbehorende 'nieuwsmijders'?** Om tot een antwoord op deze vraag te komen, zijn op basis van een kwalitatieve framing- en inhoudsanalyse de dominante frames in Nederlandse geschreven media tussen 2013 en 2025 in kaart gebracht.

De belangrijkste conclusie is dat nieuwsmedia vijf frames hanteren met betrekking tot nieuwsmijding en de bijbehorende nieuwsmijders. Deze vijf frames komen direct voort uit de axiale codes en domineren het Nederlandse geschreven medialandschap. De vijf frames zijn achtereenvolgens het (1) slachtofferframe, het (2) zelfbeschermerframe, het (3) het autonome-consumentframe, het (4) immorele-burgerframe en het (5) het afhakerframe. Elk frame benadrukt een andere manier waarop nieuwsmijding en nieuwsmijders worden gepositioneerd in Nederlandse geschreven media. Elk frame benadrukt daarbij andere motieven, verantwoordelijkheden en morele oordelen rondom het mijden van nieuws.

Hieronder worden de dominante frames kort besproken:

1. Het **slachtofferframe** portretteert de nieuwsconsument als iemand die door de intensiteit of overdaad aan nieuws overweldigd wordt. Hierbij ligt de nadruk op machteloosheid en overbelasting, waarbij de media en samenleving verantwoordelijk worden gehouden voor het probleem. De oplossing ligt in zelfbescherming door het mijden van nieuws.
2. In het **zelfbeschermerframe** verschuift de nadruk naar de fysieke, maar vooral mentale gezondheid van nieuwsmijders. Mijding wordt hier niet alleen als legitiem, maar zelfs als zelfstandig en correct gedrag gepresenteerd. De emotionele basis is vooral zorg en angst en de mijder neemt bewuste verantwoordelijkheid voor het eigen welzijn.
3. Het **autonome-nieuwsconsumentframe** stelt de nieuwsconsument voor als rationeel handelende burger die actief kiest wat hij wel of niet consumeert. Nieuwsmijding is hierbij geen symptoom van overbelasting, maar een uiting van autonomie en zelfregie. In

tegenstelling tot de eerste twee frames, ontbreekt hier een harde morele veroordeling. De toon is juist neutraal, met trots en rust als dominante emoties.

4. Binnen het **immorele-burgerframe** verandert de toon van de framing aanzienlijk. Nieuwsmijding wordt in binnen dit frame neergezet als onverantwoordelijk gedrag dat de democratie en journalistiek ondermijnt. Het individu is hierbij verantwoordelijk voor het probleem én voor de oplossing, waarbij nieuwsconsumptie als vanzelfsprekende morele plicht wordt gezien. In dit frame overheersen beoordelingen van schuld, verontwaardiging en plichtsgevoel.
5. Ten slotte laat het **afhakerframe** nieuwsmijders vooral zien als gemakzuchtig, ongeïnformeerd en geprivilegieerd. Het frame suggereert dat nieuwsmijding voortkomt uit desinteresse of onwetendheid en roept op tot gedragsverandering. De emotione toon is sterk kritisch en soms zelfs verwijtend.

De vijf frames zijn uiteengezet in een framematrix in bijlage 2. In bijlage 3 is een subframematrix te vinden, waarin niet alleen de dominante kernframes worden behandeld, maar ook alle bijbehorende subframes. In beide framematrixen worden bijbehorende *reasoning devices* en *framing devices* behandeld.

Naast de vijf dominante kernframes en hun subframes kunnen enkele andere opvallende conclusies uit de analyse worden getrokken. Deze bevindingen zijn naar voren gekomen uit de verdiepende analyse en hebben niet direct betrekking op de geschreven teksten in het gebruikte corpus, maar zijn wel van grote invloed op de dominante framing in het geanalyseerde artikel. Het zijn impliciete onderdelen die het dominante frame in een analyse-eenheid op een bepaalde manier ondersteunen, zoals de context waarin het artikel zich bevindt, de toon en insteek van het artikel, de ruimte die door de journalist wordt gegeven aan nieuwsmijders of experts en de selectie van hun citaten. Daarnaast is uit de verdiepende analyse duidelijk geworden dat er door de jaren heen een ontwikkeling te zien is in hoe er over nieuwsmijding wordt geschreven: er wordt tegenwoordig niet alleen vaker over nieuwsmijding geschreven, maar ook op een andere toon dan enkele jaren geleden. In de vergelijkingen tussen verschillende media en genres van artikelen vielen enkele observaties op, maar deze zijn miniem en daarmee tot op zekere hoogte verwaarloosbaar voor de conclusie van dit onderzoek.

Al met al is in dit onderzoek duidelijk geworden dat het Nederlandse journalistieke landschap een divers beeld van de nieuwsmijder toont. In tegenstelling tot de wetenschappelijke literatuur met betrekking tot nieuwsmijding, waarin nieuwsmijding veelal wordt gezien als een probleem voor het actief burgerschap van inwoners en een gevaar voor de democratie, blijkt de journalistieke berichtgeving in de praktijk een breder palet aan frames te geven. In dit onderzoek zijn vijf dominante frames naar voren gekomen. In drie van deze frames komt zelfs naar voren dat journalisten

nieuwsmijding en de bijbehorende nieuwsmijders overwegend empathisch benaderen. In de andere twee frames worden nieuwsmijders juist vanuit een kritische hoek benaderd. Framing is daarmee dus dynamisch en contextafhankelijk. De framing van nieuwsmijding en de bijbehorende nieuwsmijders, fluctueert binnen het Nederlandse geschreven mediamedialandschap constant tussen volledige erkenning vanuit de journalistiek, tot complete frustratie en gevoelens van onrechtvaardigheid.

5.2 Discussie

Dit onderzoek heeft inzicht gegeven in de manier waarop Nederlandse geschreven media het fenomeen 'nieuwsmijding' en de bijbehorende 'nieuwsmijders' framen. Deze framing behandelt nieuwsmijding en nieuwsmijders veelal empathisch, maar kan soms ook zeer kritisch en alarmerend uit de hoek komen. Waar eerdere studies zich voornamelijk richtten op motieven achter nieuwsmijding, zoals negatief nieuws en informatieovervloed, laat deze analyse zien hoe de media zelf dit gedrag framen, en daarmee ook mede vormgeven.

Een belangrijk inzicht uit deze analyse is dat het fenomeen nieuwsmijding in de Nederlandse media niet zomaar worden afgedaan als desinteresse, maar eerder als een logische en legitieme reactie op een medialogica die gekenmerkt wordt door overdaad, negativiteit en constante urgentie. Uit de framing kwam naar voren dat veel mensen het nieuws niet mijden omdat ze het onbelangrijk vinden, maar omdat het emotioneel en mentaal te veel wordt. Niet zozeer de kwantiteit – maar juist ook de kwaliteit van de berichtgeving en manier waarop het nieuws gepresenteerd wordt, vol rampspoed, conflicten en herhaling – spelen hierin een grote rol. Daarbij werd duidelijk dat nieuwsmijding niet alleen een persoonlijke keuze is, maar ook onderdeel uitmaakt van een bredere beweging, waarin medialogica, mentale gezondheid en de zoektocht naar goed burgerschap met elkaar botsen. Dit onderzoek draagt daarom bij aan de theorievorming rondom de framing van nieuwsmijding, door te laten zien dat nieuwsmijding niet slechts een oppervlakkige gedragskeuze, maar ook als overwegend betekenisvol maatschappelijk fenomeen wordt gepositioneerd binnen het Nederlandse medialandschap.

Ook komt uit de analyse naar voren dat de framing van nieuwsmijding en nieuwsmijders in de media grote overeenkomsten toont met de *'news avoider profiles'* die onderzoeker Kiki de Bruin eerder onderscheidde in haar onderzoek naar nieuwsmijding (zie paragraaf 2.1.3). Waar De Bruin vanuit het perspectief van de nieuwsmijder kijkt naar hun motivaties om het nieuws te mijden, richt deze kwalitatieve framinganalyse zich op hoe datzelfde fenomeen door journalisten wordt vormgegeven in journalistieke berichtgeving. Uit de framinganalyse blijkt dat media regelmatig, bewust of onbewust, gebruikmaken van de profielen die De Bruin beschrijft. Journalistieke producties lijken daarmee aan te sluiten bij de bestaande typologie van nieuwsmijders, waarbij vooral bepaalde motieven voor mijding, zoals mentale overbelasting of wantrouwen, nadrukkelijk naar voren komen in de framing.

De profielen van De Bruin blijken daarmee niet alleen theoretisch relevant, maar ook zichtbaar en herkenbaar in de manier waarop journalisten nieuwsmijders framen in hun geschreven berichtgeving.

Waar het onderzoek van De Bruin theoretische kaders biedt op basis van individuele motivaties, laat deze framinganalyse zien hoe die kaders terugkomen in de representatie van nieuwsmijders in de media. Wat daarbij opvalt, is dat de framing van nieuwsmijders in zekere mate overeenkomt met de glijdende schaal die De Bruin beschrijft in haar typologie van nieuwsmijders. Ook in deze framinganalyse is sprake van een graduele verschuiving in toon en houding ten opzichte van nieuwsmijding. De eerste drie dominante frames die zijn geïdentificeerd, namelijk het (1) slachtofferframe, het (2) zelfbeschermerframe en het (3) autonome-consumentframe*,* zijn overwegend empathisch van aard: ze tonen begrip voor de motivatie van de nieuwsmijder en geven (soms veel) ruimte voor diens perspectief.

In het eerste frame staat empathie centraal en wordt nieuwsmijding vooral gezien als een begrijpelijke en zelfs gezonde keuze. In het tweede frame is die empathie nog steeds aanwezig, maar al iets minder uitgesproken, terwijl in het derde frame de toon richting meer nuance en beschouwing kantelt. De vierde en vijfde frames, het (4) immorele-burgerframe en het (5) afhakerframe*,* tonen vervolgens een duidelijke verschuiving. In het vierde frame wordt nieuwsmijding nog genuanceerd besproken, maar is er wel al sprake van bezorgdheid of twijfel over de wenselijkheid daarvan. In het vijfde en laatste frame wordt nieuwsmijding vrijwel volledig afgekeurd en neergezet als problematisch, onbegrijpelijk of zelfs schadelijk gedrag.

Deze geleidelijke overgang tussen deze vijf frames weerspiegelt de schaal van De Bruin, die nieuwsmijders niet als één type beschouwt, maar als een spectrum van zeven aansluitende typen, variërend van vakantie-mijders tot structurele afhakers. Daarnaast kunnen binnen een enkel artikel verschillende dominante frames of subframes, of kenmerken hiervan, naar voren komen, veelal vanwege de morele en journalistieke afwegingen die de journalist binnen het artikel maakt. Dit maakt duidelijk dat de vijf geïdentificeerde dominante frames theoretische ideaaltypen zijn. In de journalistieke wereld kunnen deze frames overlappen, deels van toepassing zijn of elkaar juist aanvullen. De frames en subframes die in deze analyse naar voren zijn gekomen, zijn dan ook niet strikt van elkaar gescheiden, maar liggen in elkaars verlengde op een glijdende schaal en vormen op die manier samen een dynamisch geheel van interpretatiekaders.

Toch valt op dat media ook de neiging hebben om de uitersten van dit continuüm tegenover elkaar te zetten, wat aansluit bij de journalistieke ‘medialogica’. Hierbij wordt vereist dat nieuws moet boeien voor een breed publiek en aantrekkelijk, duidelijk en relevant moet zijn, maar wat mogelijk wel kan leiden tot het uitlichten van enkel de meest opvallende of gepolariseerde gevallen. Het stille of

gematigde midden, dat in werkelijkheid de grootste groep vormt, wordt hierbij buiten beschouwing gelaten. Onderzoeker De Bruin noemde dit fenomeen eerder ook in een artikel in het Reformatorisch Dagblad van 24 juni 2022:

> Wantrouwen in de media is ook een belangrijke motivatie om anders naar het nieuws te kijken, zo blijkt uit het rapport van het Commissariaat voor de Media. Zo'n 16 procent van de nieuwsmijders mijdt het nieuws omdat ze het onbetrouwbaar of vertekenend vinden. Onderzoeker Kiki de Bruin plaatst wel een kanttekening bij deze cijfers. "**Er is een relatief kleine groep die weinig vertrouwen heeft in de media, maar zij hebben wel een luide stem en laten dus ook vaak van zich horen. Dat kan tot een vertekend beeld leiden.** In Nederland vermijden mensen eerder het nieuws om mentale redenen. In andere landen is het percentage wantrouwers juist weer veel hoger." (Reformatorisch Dagblad, 24 juni 2022)

Anderzijds is het ook precies de rol van de journalistiek om onderwerpen tegenover elkaar te plaatsen, alle invalshoeken te belichten, te duiden, af te wegen en te beschouwen. De keuze om uitersten tegenover elkaar te zetten, of om het onderwerp juist aan te vliegen vanuit een beschouwende positie, draagt daarom ook sterk bij aan de framing van een artikel, zoals al naar voren is gekomen uit de verdiepende analyse.

Wanneer wordt gekeken naar beperkingen van dit onderzoek vallen enkele onderdelen op. Ten eerste richtte de analyse zich op geschreven Nederlandse media, waardoor het beeld van nieuwsmijders binnen het moderne medialandschap mogelijk beperkt blijft. Audiovisuele en digitale media worden in toenemende mate geconsumeerd, veelal door jongeren. Deze media kennen heel andere dynamieken en vertelvormen en hebben doorgaans veel invloed op de beeldvorming van maatschappelijke onderwerpen. Op platformen als Instagram, TikTok en YouTube wordt nieuws sterk gestuurd door een gepersonaliseerde nieuwsvoorziening, waar kranten niet mee kunnen concurreren. Het is daarom mogelijk dat nieuwsmijding binnen deze vormen van media andere vormen aanneemt of anders wordt geframed dan in geschreven media, wat mogelijk van toegevoegde waarde zou kunnen zijn.

Een andere beperking van dit onderzoek is dat het onderzoek enkel is gedaan aan de hand van een inhoudsanalyse. Hoewel het een goede keuze was om dit onderzoek aan de hand van een inhoudsanalyse te analyseren, zijn enkele waardevolle aspecten onderbelicht gebleven, zoals de productieprocessen binnen redacties en de keuzes die journalisten maken in hun berichtgeving. Toekomstig onderzoek zou daarom de journalistieke kant kunnen bevragen, door te kijken naar hoe journalisten het fenomeen nieuwsmijding zelf zien ontwikkelen, en hoe bewust zij zich zijn van hun

eigen framing. Het zou daarbij interessant zijn om de resultaten van dit onderzoek en de verschillen tussen de empathische frames en kritische frames voor te leggen.

Verder zou een interessante invalshoek voor vervolgonderzoek kunnen zijn om te kijken hoe media voor elkaar als bron fungeren, waardoor mogelijk dezelfde frames in verschillende publicaties naar voren komen en zo worden versterkt. Dit zou inzicht geven in de werkwijze van grote mediaconglomeraties, zoals DPG Media, die veel verschillende publicaties onder hun hoede hebben en die vaak hetzelfde nieuws brengen, of zelfs artikelen van elkaar overnemen. Het effect van framing op het publiek wordt hierdoor vermenigvuldigd en versterkt, doordat het lijkt alsof meerdere mediapublicaties met één stem spreken (Van Gorp, 2006). In dit onderzoek zijn dubbele publicaties als één genomen, maar het zou juist ook interessant zijn om te onderzoeken hoe vaak een bepaald bericht wordt overgenomen door andere namen, en welke procedure hierachter schuilt.

Een vraag die hierbij ook naar voren komt, is of er een duidelijk verschil kan worden aangetoond in framing ‘door’ de media en framing ‘via’ de media. In dit onderzoek is aan de hand van een verdiepende analyse aandacht besteed aan de ruimte die nieuwsmijders en experts krijgen binnen een artikel. Daarbij kan gesteld worden dat, wanneer nieuwsmijders of experts aan het woord komen, dat geen framing ‘door’ de media is, maar framing door nieuwsmijders en experts, doorgegeven ‘via’ de media. In dit onderzoek is hierin geen harde scheidingslijn getrokken, wat mogelijk heeft gezorgd voor een minder betrouwbare analyse.

Vervolgonderzoek dat zowel andere mediavormen, andere landen en de beleving van journalisten zelf betrekt, kan helpen om het fenomeen nieuwsmijding volledi ger te begrijpen. De inhoudsanalyse van dit onderzoek heeft voor het eerst een duidelijk beeld gegeven over de framing van nieuwsmijding en nieuwsmijders binnen het Nederlandse geschreven medialandschap. Daarbij is veel aandacht besteed aan het zorgvuldig samenstellen van het corpus, waarbij een selectie is gemaakt die zo goed mogelijk de realiteit van de Nederlandse samenleving weerspiegelt. Vervolgonderzoek over nieuwsmijding en nieuwsmijders in verschillende vormen en op verschillende niveaus zou niet alleen een toevoeging zijn aan de theorievorming van deze onderwerpen, maar ook een betekenisvolle bijdrage leveren aan brede maatschappelijke en politieke kwesties.

Voor het journalistieke vak kent dit onderzoek enkele implicaties. Ten eerste toont de analyse aan dat de framing van nieuwsmijders en nieuwsmijding soms, mogelijk onbedoeld, bijdraagt aan het legitimeren van terugtrekking en afhaking, zonder dat er duidelijk wordt gemaakt wat er op het spel staat wanneer burgers zich afkeren van het publieke debat. In de onderzochte berichtgeving wordt duidelijk dat de frames vooral aandacht geven aan het individuele ongemak van nieuwsconsumenten, maar weinig ruimte bieden voor collectieve reflectie op het mijdingsgedrag. In plaats van handvatten

te bieden om met de realiteit van de wereld om te gaan of het belang van geïnformeerd burgerschap uit te leggen, sturen veel artikelen in hun framing onbedoeld aan op terugtrekking, voornamelijk binnen de eerste drie dominante frames. Het legitimeren van het slachtofferschap brengt daarnaast een bijzondere tegenstelling aan het licht. Wanneer we kijken naar de nieuwsmijder als slachtoffer, wordt zichtbaar hoe nieuwsmijders worden geframed als zowel slachtoffer van de overweldigende nieuwsomgeving, als bevrijder die zichzelf daar bewust van kan losmaken. Deze dubbelrol roept vragen op, want als je jezelf kunt beschermen van het nieuws door afstand te nemen, in hoeverre ben je dan nog daadwerkelijk een slachtoffer? En als je jezelf beschermt door weg te kijken of af te haken, wie draagt er dan verantwoordelijkheid voor het collectief?

Voor de gemiddelde Nederlandse burger blijven in diezelfde artikelen termen als ‘geïnformeerd burgerschap’ en ‘democratie’ abstract: ze worden in ieder van de onderzochte artikelen misschien wel aangehaald als argument tegen nieuwsmijding, maar verder niet helder gedefinieerd of geduid, waardoor het voor lezers lastig kan zijn om te begrijpen waarom het volgen van nieuws van belang is. Het fenomeen ‘nieuwsmijding’ wordt daarentegen wél zorgvuldig uitgelegd. Dit zorgt voor disbalans: het individuele ongemak wordt erkend en omarmd, terwijl collectieve verantwoordelijkheden nauwelijks worden besproken. Nieuwsmijding is daarmee een vorm van symptoombestrijding: het is een individuele oplossing voor een collectief probleem. En deze oplossing lost niet op, maar bestrijdt enkel de individuele emotie.

Ook wordt goed burgerschap in veel frames direct gerelativeerd. Zelfzorg en mentale gezondheid worden vaak als even belangrijk, zo niet belangrijker, voorgesteld dan het volgen van nieuws. Waar vroeger ‘op de hoogte zijn’ gold als een sterk democratisch ideaal, geldt nu vaak ‘mentaal gezond blijven’ als een even legitiem doel. Statistische gegevens over het groeiende aantal nieuwsmijders dienen als argument ter versterking van zowel probleemframing, als normalisering: enerzijds dienen data om aan te geven dat nieuwsmijding meetbaar en groeiend is, en daarmee ‘echt’ bestaat. Anderzijds wordt nieuwsmijding aan de hand van diezelfde cijfers genormaliseerd, want als zoveel mensen afhaken, kan nieuwsmijding immers niet als abnormaal worden beschouwd.

Tot slot lijken journalistieke media, door nieuwsmijders een prominente rol in hun berichtgeving te geven, ruimte te bieden voor kritiek op hun eigen rol als nieuwsverspreider. Daarmee rijst de vraag in hoeverre media, door een platform te geven aan stemmen die de journalistiek in twijfel trekken, mogelijk bijdragen aan het schaden en uiteindelijk ondermijnen van hun eigen vakgebied. Journalisten bieden begrip voor gedrag dat hun eigen nieuwsvoorziening onderuithaalt en verzuimen om de bredere implicaties ervan te duiden.

In een enkel artikel uit het geanalyseerde corpus wordt aandacht gegeven aan de manier waarop hoofdredacties omgaan met nieuwsmijders en hen proberen terug te winnen door nieuws begrijpelijker en positiever te maken. Op die manier proberen redacties in te spelen op de wensen van nieuwsmijders. Maar als nieuwsmedia relevant willen blijven voor nieuwsconsumenten die op het punt staan om af te haken, of om de daadwerkelijke mijders terug te winnen, zullen ze meer moeten doen dan slechts informeren op maat. Media dienen uit te leggen waarom geïnformeerd zijn van belang is, zowel voor de burger zelf, als voor het collectief. Journalisten zouden daarbij vaker expliciet moeten benoemen wat zowel de maatschappelijke waarde, als de eigen individuele waarde is van 'op de hoogte zijn' en hoe nieuws kan bijdragen aan individuele en collectieve weerbaarheid. Dat vraagt om journalistiek die niet alleen empathie toont, maar ook verantwoordelijkheid neemt voor de algemene democratische geletterdheid. De afweging over in hoeverre de onafhankelijke journalistiek in dit geval zou mogen duiden, kan bovendien als suggestie voor vervolgonderzoek dienen.

Journalisten bevinden zich in de geprivilegieerde positie dat zij rampspoed en tragedie via het nieuws ervaren en hebben daarnaast de kans om hier duiding aan te geven. Daarmee dragen journalisten een verantwoordelijkheid om het juiste te doen voor de wereld en democratie. De Nederlandse media moeten niet aanzetten tot nieuwsmijding, maar juist handvatten aanbieden om te leren omgaan met de overwegend negatieve nieuwsvoorziening.

Zonder de actieve inzet van de journalistiek, blijft nieuwsmijding een begrijpelijke, maar uiteindelijk problematische gedraging die pas op de langere termijn zichtbaar wordt. Om het Nederlandse poldermodel in stand te houden, moeten namelijk niet alleen journalisten op de hoogte zijn van de historie, context en cultuur, maar burgers ook. Juist in tijden waarin journalistiek verdacht wordt gemaakt, is het belangrijker dan ooit om samenwerking toe te juichen, zowel tussen journalisten onder elkaar, als journalist en burger. Juist daar ligt de journalistieke verantwoordelijkheid: niet alleen als nieuwsverspreider, maar ook als gids in een steeds complexer nieuwslandschap.

Bibliografie

Althoff, M. (2018). Mediaberichten, framing en hypes: Over de relatie van media en criminaliteit en de analyse hiervan. *Proces*, *97*(6), 341-352. https://doi.org/10.5553/PROCES/016500762018097006003

Andersen, K., Toff, B., & Ytre-Arne, B. (2024). Introduction: What We (Don't) Know About News Avoidance. *Journalism Studies*, *25*(12), 1367–1384. https://doi.org/10.1080/1461670X.2024.2393131

Bessems, K. (2024). *Stuurloos: Wegwijzers voor een land op drift.* Das Mag Uitgeverij B.V.

Chua, A., Goh, D., & Lee, C. (2012). Mobile content contribution and retrieval: An exploratory study using the uses and gratifications paradigm. *Information Processing & Management*, *48*(1), 13–22. https://doi.org/10.1016/j.ipm.2011.04.002

Coyne, I. (1997). Sampling in Qualitative Research. Purposeful and Theoretical Sampling; Merging or Clear Boundaries?. *Journal of advanced nursing. 26.* 623-30. http://dx.doi.org/10.1046/j.1365-2648.1997.t01-25-00999.x

De Bruin, K., De Haan, Y., Vliegenthart, R., Kruikemeier, S., & Boukes, M. (2021). News Avoidance during the Covid-19 Crisis: Understanding Information Overload. *Digital Journalism*, *9*(9), 1286–1302. https://doi.org/10.1080/21670811.2021.1957967

De Bruin, K., Vliegenthart, R., Kruikemeier, S., & de Haan, Y. (2024). Who Are They? Different Types of News Avoiders Based on Motives, Values and Personality Traits. *Journalism Studies*, *25*(12), 1404–1422. http://dx.doi.org/10.1080/1461670X.2024.2321537

De Vreese, C. (2005). News framing: Theory and typology. *Information Design Journal, 13,* 51-62. John Benjamins Publishing Company. http://dx.doi.org/10.1075/idjdd.13.1.06vre

De Vreese, C. H. (2003). *Framing Europe: television news and European integration.* Aksant Academic Publishers.

Delli Carpini, M., & Keeter, S. (1996). *What Americans know about politics and why it matters.* New Haven, CT: Yale University Press.

Dobelli, R. (2021). *Stop Reading the News: A Manifesto for a Happier, Calmer and Wiser Life*. Sceptre.

Entman, Robert. (1993). Framing: Toward Clarification of A Fractured Paradigm. The *Journal of Communication. 43.* 51-58. http://dx.doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x

Gentzkow, M., Shapiro, J. M., & Sinkinson, M. (2011). The Effect of Newspaper Entry and Exit on Electoral Politics. *The American Economic Review, 101(7),* 2980–3018. https://doi.org/10.1257/aer.101.7.2980

Goffman, E. (1974). *Frame analysis: An essay on the organization of experience.* Harvard University Press.

Iyengar, S. (1991). *Is anyone responsible? : how television frames political issues*. University of Chicago Press.

Jakob Ohme, J., Bruin, K., Haan, Y., Kruikemeier, S., Meer, T. & Vliegenthart, R. (2023). Avoiding the news to participate in society? The longitudinal relationship between news avoidance and civic engagement. *Communications, 48(4),* 551-562. https://doi.org/10.1515/commun-2021-0099

Koetsenruijter, W., & Van Hout, T. (2018). *Methoden voor Journalism Studies* (2e druk). Boom Hogeronderwijs.

Lakoff, G. (2016). *Moral politics: How Liberals and Conservatives Think*. Third Edition. University of Chicago Press.

Lee, S. K., Lindsey, N. J., & Kim, K. S. (2017). The effects of news consumption via social media and news information overload on perceptions of journalistic norms and practices. *Computers in Human Behavior*, *75*, 254–263. https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.05.007

Matthes, J & Kohring, M. (2008). The Content Analysis of Media Frames: Toward Improving Reliability and Validity. *Journal of Communication. 58.2.* https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2008.00384.x

Ministerie van Algemene Zaken (z.d.). Laatste maatregelen vervallen en Comité "Stilstaan bij corona" wordt ingesteld Maart 2022. Coronavirus Tijdlijn | Rijksoverheid.nl. Geraadpleegd op 10 april 2024, van https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-tijdlijn/maart-2022-laatste-maatregelen-vervallen

Mortelmans, D., Acco Leuven, Acco Nederland, & Acco (Academische Coöperatieve Vennootschap cvba). (2013). *Handboek Kwalitatieve Onderzoeksmethoden*. In Acco Leuven / Den Haag (Vierde, herziene druk). Uitgeverij Acco, Blijde Inkomststraat 22, 3000 Leuven, België.

Morten Skovsgaard & Kim Andersen (2020) Conceptualizing News Avoidance: Towards a Shared Understanding of Different Causes and Potential Solutions. *Journalism Studies, 21:4.* 459-476. http://dx.doi.org/10.1080/1461670X.2019.1686410

Newman, N., Fletcher, R., Schulz, A., Andi, S., Robertson, C. T., & Nielsen, R. K. (2021). *Reuters Institute digital news report 2021. Reuters Institute for the Study of Journalism.* https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2021-06/Digital_News_Report_2021_FINAL.pdf

Palmer, R., Toff, B., & Nielsen, R. K. (2020). "The Media Covers Up a Lot of Things": Watchdog Ideals Meet Folk Theories of Journalism. *Journalism Studies*, *21*(14), 1973–1989. https://doi.org/10.1080/1461670X.2020.1808516

Park, C. S. (2019). Does Too Much News on Social Media Discourage News Seeking? Mediating Role of News Efficacy Between Perceived News Overload and News Avoidance on Social Media. *Social Media + Society, 5.* 1-12. http://dx.doi.org/10.1177/2056305119872956

Peterson, M. & Godby, R. (2020). Citizen Participation in Political Markets: Extending Service-Dominant Logic to Public Policy. *Journal of Public Policy & Marketing.* 39. http://dx.doi.org/10.1177/0743915620912287

Pleijter, A. R. J. (2006). *Typen en logica van kwalitatieve inhoudsanalyse in de communicatiewetenschap.* Tandem Felix.

Rechtsstaat. (z.d.). Nederlandse Grondwet. Geraadpleegd op 10 april, van https://www.denederlandsegrondwet.nl/id/vi7hh3726wvo/rechtsstaat

Reid, J., Geleijnse, B., & Van Tol, J. [@fokke__sukke]. (2025, 10 maart). *Genoeg!!* [Cartoon]. Instagram. https://www.instagram.com/fokke__sukke/p/DHA5jM2ojI8/

Semetko, H. & Valkenburg, P. (2000). Framing European Politics: A Content Analysis of Press and Television News. *Journal of Communication. 50.* 93 - 109. http://dx.doi.org/10.1111/j.1460-2466.2000.tb02843.x

Tankard, J. W. (2001). The empirical approach to the study of media framing. In S. D. Reese, O. H. Gandy & A. E. Grant (Eds.). In Reese, S. D., Gandy, O. H., Jr., & Grant, A. E. (Reds.). *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World.* Lawrence Erlbaum Associates.

Toff, B., Palmer, R., & Nielsen, R. K. (2023). *Avoiding the News: Reluctant Audiences for Journalism*. Columbia University Press. https://www-degruyterbrill-com.ezproxy.leidenuniv.nl/document/doi/10.7312/toff20518/html

Trilling, D., & Schoenbach, K. (2012). Skipping current affairs: The non-users of online and offline news. *European Journal Of Communication*, *28*(1), 35–51. https://doi.org/10.1177/0267323112453671

Van Aelst, P., Strömbäck, J., Aalberg, T., Esser, F., De Vreese, C., Matthes, J., Hopmann, D., Salgado, S., Hubé, N., Stępińska, A., Papathanassopoulos, S., Berganza, R., Legnante, G., Reinemann, C., Sheafer, T., & Stanyer, J. (2017). Political communication in a high-choice media environment: A challenge for democracy? *Annals of the International Communication Association, 41(1),* 3–27. https://doi.org/10.1080/23808985.2017.1288551

Van Gorp, B. (2006). Een constructivistische kijk op het concept framing. In *Tijdschrift Voor Communicatiewetenschap* (Vols. 34–2006, pp. 246–247). Radboud Universiteit Nijmegen. https://core.ac.uk/download/pdf/16140726.pdf

Van Gorp, B. (2007). Het reconstrueren van frames via inductieve inhoudsanalyse: Uitgangspunten en procedures. *KWALON*, *12*(2). https://doi.org/10.5117/2007.012.002.005

Van Gorp, B. (2010). Strategies to take subjectivity out of framing analysis. *'D'Angelo P. & Kuypers J. Doing news framing analysis: Empirical and theoretical perspectives.* New York: Routledge, 84-109.

Van Gorp, B., & Vercruysse, T. (2012). Frames and counter-frames giving meaning to dementia: A framing analysis of media content. *Social Science & Medicine*, *74*(8), 1274–1281. https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2011.12.045

Voermans, W. (2021). *Het land moet bestuurd worden. Machiavelli in de polder*. Prometheus.

Wester, F. (2021). Waarom doen we niet vaker onderzoek aan de hand van mediamateriaal? *KWALON*, *26*(1), 7–23. https://doi.org/10.5117/kwa2021.1.002.west

Bijlagen

Bijlage 1: Corpuslijst

1	EenVandaag. 2024, 12 april. *Medicijn tegen de junkfood voor de geest*
2	NRC. 2025, 24 januari. *Afgestompt door het nieuws? Dat valt mee; en zeker nog niet afgetrumpt*
3	NRC. 2025, 13 maart. *Negatief nieuws hakt er soms hard in. Hoe ga je daarmee om?*
4	NRC. 2023, 16 juni. *Techbedrijven en reclamemakers zorgen ervoor dat je bijna niet aan nieuws kunt ontsnappen*
5	NRC. 2025, 1 januari. *Mijn goede voornemen: meer aandacht voor het positieve*
6	De Volkskrant. 2023, 13 oktober. *Wie zich afsluit voor ellende in de wereld, ontneemt zichzelf de kans op verontwaardiging*
7	De Volkskrant. 2022, 18 maart. *Bedolven onder het oorlogsnieuws: wat 'doomscrolling' doet met de psyche*
8	De Telegraaf. 2024, 4 februari. *Nieuwsmijden rukt op: 'Hele dag hypes en updates wordt mensen te veel'*
9	De Telegraaf. 2024, 26 november. *Een nieuwsmijder zoekt innerlijke rust*
10	NOS. 2023, 16 januari. *Zoeken naar 'tegengif tegen negativiteit' in somber nieuwslandschap*
11	Het Parool. 2025, 3 januari. *Waarom steeds meer mensen het nieuws mijden: 'Ik vraag me af wat het überhaupt uitmaakt'*
12	Algemeen Dagblad. 2024, 25 november. *Zorgen Rode Kruis over aantal nieuwsmijders: 'Straks zien ze alleen nog grappige hondenfilmpjes'*
13	NPO1. 2022, 21 april. *Deze twintigers volgen het nieuws niet meer. "Mijn mentale stabiliteit gaat voor"*
14	De Volkskrant. 2021, 18 januari. *'Ik volg nog steeds geen nieuws en voel mij gelukkiger dan ooit'*
15	De Correspondent. 2020, 4 januari. *Sinds 2010 volg ik geen nieuws meer. Het maakt me gelukkiger dan ooit*
16	NPO1. 2024, 24 juni. *Steeds meer mensen mijden nieuws: 'Ik wil er niet meer continu mee bezig zijn'*
17	BNN VARA. 2017, 24 februari. *Focus op positief nieuws!*
18	BNN VARA. 2017, 22 juni. *Heb je het gehoord? Veertig procent van de Nederlanders volgt het nieuws niet*
19	Trouw. 2024, 17 juni. *Nieuws is vermoeiend, zeggen steeds meer Nederlanders*
20	Trouw. 2025, 3 januari. *Hebben we een ethische plicht om slecht nieuws te volgen?*

21	NRC. 2022, 1 mei. *Waarom mensen stoppen met nieuws: 'Als de pleuris uitbreekt, hoor ik het wel'*
22	Nederlands Dagblad. 2024, 13 december. *Als onze journalistiek niets met uw leven te maken heeft, kunnen we er net zo goed mee ophouden*
23	NPO Radio 1. 2016, 2 augustus. *De 'nieuwsmijder' is klaar met alle ellende in de wereld*
24	De Volkskrant. 2020, 6 januari. *Het nieuwe dertig dagen zonder alcohol is dertig dagen zonder nieuws*
25	EenVandaag. 2023, 22 oktober. *Omgaan met schokkende berichten over Israël en Gaza op tv en social media: 'Neem af en toe een nieuwsvakantie'*
26	EenVandaag. 2024, 17 juni. *Nederlanders steeds minder geïnteresseerd in het nieuws: 'Raakt hun belevingswereld niet'*
27	Trouw. 2017, 22 juni. *Vier op de tien Nederlanders lezen of kijken nauwelijks nieuws*
28	NU.nl. 2024, 24 april. *We houden mensen die nieuws mijden er graag bij*
29	Reformatorisch Dagblad. 2023, 18 oktober. *Vermijd het bekijken van heftige beelden*
30	Trouw. 2023, 16 november. *Is het een morele plicht om het nieuws te volgen? 'Universeel meevoelen met alles en iedereen, daar ga je aan kapot'*
31	De Groene Amsterdammer. 2024, 17 januari. *Staat van ontkenning*
32	De Groene Amsterdammer. 2022, 11 mei. *Nieuws mijden*
33	Reformatorisch Dagblad. 2023, 24 juni. *Overspoeld door het nieuws: het aantal nieuwsmijders neemt toe*
34	NRC. 2025, 14 maart. *Doodenge tijden, maar laat je niet verlammen*
35	NRC. 2023, 18 januari. *Het publiek belang, daar kunnen we zelf aan bijdragen*
36	NRC. 2022, 22 januari. *Bijna overspannen van de actualiteiten, dus op nieuwsdieet*
37	NRC. 2025, 8 maart. *Vlucht gerust af en toe weg van het nieuws*
38	NRC. 2020, 28 april. *'Door het mijden van nieuws is ons gezin tot rust gekomen'*
39	Algemeen Dagblad. 2025, 11 januari. *Hoe voorkomen we dat deze site een grote poel van somberheid wordt?*
40	NU.nl. 2024, 20 juni. *Maartje Bregman was slecht nieuws beu, dus begon ze 'Happy Times'*
41	De Telegraaf. 2023, 11 november. *Daphne: 'Ook ik begin een nieuwsmijder te worden'*
42	NRC. 2023, 1 november. *Naar een oorlog kun je ook luisteren*
43	De Volkskrant. 2023, 18 oktober. *Wat er gebeurt, is te veel. Wat er nog kan gebeuren, is meer dan te veel*
44	Het Parool. 2023, 27 januari. *Yvonne Coldeweijer is een spiegel van de huidige samenleving*
45	Algemeen Dagblad. 2023, 11 november. *Zo ga je om met deprimerend nieuws: tips voor machteloze slechtnieuwsvolgers*
46	EW Magazine. 2022, 6 september. *Zou ons nieuws er anders kunnen uitzien?*

47	Leeuwarder Courant. 2022, 4 december. *Nieuwsmijden is heel begrijpelijk, maar mag niet leiden tot afhaken. Blijven lezen!*
48	Trouw. 2017, 2 juli. *Nieuws mijden schijnt een trend te zijn*
49	De Volkskrant. 2018, 13 december. *Je ogen sluiten voor de duisternis in onze wereld heeft veel voordelen, maar om te overleven, moet je je ogen open laten*
50	RTL Nieuws. 2023, 18 oktober. *Groot verdriet, diepe rouw: zo wapen je jezelf tegen schokkende oorlogsbeelden*
51	NOS. 2024, 17 juni. *Interesse in nieuws daalt verder, maar is dat een probleem?*
52	De Limburger. 2020, 2 mei. *Niet alleen maar Ellende*
53	De Volkskrant. 2017, 24 februari. *Goed nieuws*
54	De Volkskrant. 2022, 20 mei. *Steen*
55	De Gelderlander. 2013, 3 augustus. *Media als alarmsysteem*
56	Algemeen Dagblad. 2014, 27 september. *Nieuws dat bang of blij maakt*
57	Leidsch Dagblad. 2013, 16 maart. *Nieuwsmijder*
58	BN De Stem. 2024, 21 juni. *We gaan heus niet naar de ratsmodee*
59	NRC. 2016, 25 juli. *Weer een aanslag: zij willen er niks meer over lezen*

Bijlage 2: Framematrix

		Reasoning devices						Framing devices		
	Frame	**Probleem**	**Verantwoordelijk voor het probleem**	**Oplossing**	**Verantwoordelijk voor de oplossing**	**Morele basis**	**Emotionele basis**	**Lexicale keuzes**	**Metaforen**	**Voorbeelden**
1	**Slachtofferframe**	Te veel negatieve berichtgeving en een overdaad aan informatie leidt bij de weerloze consument tot overbelasting	De media en de maatschappij (negativiteit en intensiteit)	Zelfbescherming door nieuwsmijding	De media; nieuwsmijder lost eigen probleem op door af te haken	Erkenning; nieuwsmijder heeft geen schuld; is passief; de nieuwsmijder is machteloos	Slecht humeur; negatief gevoel; machteloosheid; overbelasting; therapeutisch	Constant nieuws; geen ontsnapping mogelijk	Nieuws als constante stroom; overstroming; zonder adempauze	Negatief nieuws; nieuws over Gaza; klimaat; oorlogen en conflict
2	**Zelfbeschermerframe**	Nieuws is ongezond en schadelijk voor de gezondheid	De media en de maatschappij (met name de negativiteit)	Grenzen stellen; minderen; zelfzorg normaliseren	De media; nieuwsmijder lost eigen probleem op door af te haken	Erkenning; mijding is legitiem, verdedigbaar en correct gedrag; bescherming	Gezondheid; welzijn; balans; zorg; therapeutisch	Burn-out; depressie	Referenties naar persoonlijk gevoel; blijer zijn; minder stress	Compassiemoe 'Ik ben nu vrolijker'
3	**Autonome-consumentframe**	De overdaad van nieuws en een overmatige nieuwsconsumptie van de burger vraagt om bewuste keuzes	De media (met name de intensiteit)	Regie terug in eigen handen nemen; harde grenzen stellen	De nieuwsmijder	Erkenning; autonomie; vrijheid	Trots; rust	Zelfregie	Nieuwsdieet; zelfregie; controle; zelf kiezen; liberale ideeën	'Ik bepaal zelf wat ik weet'; 'Kwaliteit boven kwantiteit'
4	**Immorele-burgerframe**	Nieuwsmijding ondermijnt de democratische betrokkenheid en solidariteit bij de burger	Nieuwsmijder; de burger	Nieuwsmijder moet nieuws gaan volgen; vanzelfsprekend om als nieuwsmijder zelf bewust te worden	De nieuwsmijder	Kritiek; burgerschapsideaal; plichtsgevoel; gevoel van bijdrage aan de samenleving	Inspelen op schuldgevoel; onverantwoordelijk; egoïstisch	Desinteresse; ethische aspecten; plicht; democratie; burgerschap	Alarmsignaal; verval; ethisch appèl; zorgelijk; bedreigend; urgent	Rapporten van Reuters; data; experts die zich kritisch uiten
5	**Afhakerframe**	Nieuwsmijders missen cruciale kennis of handelen vanuit gemakzucht en/of privilege	Nieuwsmijder en de burger (soms is de nieuwsmijder niet bewust, dan: de burger)	Educatie van buitenaf; aansporing tot bewustwording en betrokkenheid	De nieuwsmijder; de samenleving	Kritiek; verantwoordelijkheid; gelijkheid	Gevoelens van frustratie; ongeloof over het egoïsme van de nieuwsmijder	Privilege	Ogen sluiten; negeren; luxepositie	'Totaal ontgaan'; 'Moeilijk voorstelbaar (dat iemand niet op de hoogte is)'

Bijlage 3: Subframematrix

		Reasoning devices						Framing devices		
Frame	**Subframes**	**Probleem**	**Verantwoordelijk voor het probleem**	**Oplossing**	**Verantwoordelijk voor de oplossing**	**Morele basis**	**Emotionele basis**	**Lexicale keuzes**	**Metaforen**	**Voorbeelden**
1	Overbelaste-betrokkenheidframe	Nieuws boeit zoveel, dat het te veel wordt	De media en de maatschappij (negativiteit en intensiteit)	De media; nieuwsmijder lost eigen probleem op door af te haken	Nieuwsmijder	Bewuste zelfbescherming	Machteloosheid; overbelasting	Te veel empathie; te veel maatschappelijk betrokken; te veel geworden	Nieuws als constante stroom; overstroming	'Het is juist andersom: ik kan niks dus het is frustrerend en deprimerend dat dit allemaal gebeurt.'
	Overprikkeld-individuframe	Constante informatiestroom	De media, de maatschappij (negativiteit en intensiteit) en techbedrijven	De media; nieuwsmijder lost eigen probleem op door af te haken	Nieuwsmijder	Zelfbescherming	*Fight or flight* ingezet; paniek	Overprikkeling	Nieuws als constante stroom zonder adempauze	'Op de achtergrond smeulen die andere crises door: klimaat, stikstof, woningnood. Er zijn geen adempauzes.'
	Cognitieve-overbelastingframe	Te veel informatie; moeilijk te verwerken; te veel nieuwsaanbod	De media en de maatschappij (negativiteit en intensiteit)	De media; nieuwsmijder lost eigen probleem op door af te haken	Nieuwsmijder	Mentale rust; geen negatieve gedachtes; geen slecht humeur	Uitputting; overbelasting; verwarring	Te veel; geen overzicht meer	Nieuws als onoverzichtelijke constante stroom	'Ik kan het niet meer aan'; 'ik zie door de bomen het bos niet meer'; 'geen onderscheid meer tussen wat belangrijk is en wat niet.'
2	Gezondheidsframe	Nieuws schaadt de algemene gezondheid; te veel en te negatief nieuwsaanbod	Nieuwsmijder verantwoordelijk om oplossing te vinden	Nieuwsmijden	Nieuwsmijder	Gezondheid	Zorgen; angst; holistisch idee van gezondheid	Burn-out; depressie; angstklachten	Getroffen raken door het nieuws	'De emotionele reactie op pijn zit in hetzelfde hersendeel dat wordt geactiveerd bij het zien en horen van het leed van anderen'; 'schokkend nieuws overprikkelt het angstcentrum in de hersenen'
	Mentale-zelfbeschermer-frame	Nieuws tast de gemoedstoestand aan; negatief nieuwsaanbod	Nieuwsmijder verantwoordelijk om oplossing te vinden	Nieuwsmijden	Nieuwsmijder	Mentaal welzijn	Zorgen; angst; mentale gesteldheid	Burn-out; depressie; verdriet	Nieuwsmijden als medicijn	'Mensen mijden het nieuws om te voorkomen dat ze er somber van worden'; 'Het verband tussen nieuwsconsumptie en depressie is inmiddels ook vastgesteld.'
	Veerkrachtframe	Willen volhouden ondanks mentale druk	Nieuwsmijder verantwoordelijk om oplossing te vinden	Praktische coping (zoals tips volgen); nieuwsmijden	Nieuwsmijder	Evenwicht; doorzettingsver-mogen	Hoop; druk; schuldgevoel	Tips en advies; volhouden; balanceren	Nieuwsmijden druist in tegen onze natuur	'Maar hoe moet je er dan wél mee omgaan?'

3	Bewuste-nieuwsconsument-frame	Nieuws neemt mijn zelfcontrole weg	Niemand; bewuste selectie is legitiem	Zelf bewust kiezen	Nieuwsmijder	Autonomie	Trots; rust	Kiezen; filteren; balanceren	Ik ben niet afgestompt	'Maar voor mijn eigen mentale welzijn doe ik er goed aan niet al het nieuws tot mij te nemen. Dat is dus allesbehalve afgestompt of immuun.'
	Zelfregieframe	Nieuws neemt mijn zelfcontrole weg	Nieuwsmijder uit zelfbeschikking	Zelf bewust kiezen; filteren; beperken; balanceren	Nieuwsmijder	Vrijheid	Liberaal idee; vrijheid	'ik'-formuleringen	Controle uitoefenen; regie houden	'Zulk soort filmpjes wil ik gewoon niet zien'
	Begrensde-verantwoordelijk-heidframe	De consument heeft geen invloed; kan problemen toch niet oplossen	Maatschappelijke druk/media-eisen	Zelf bewust kiezen	Nieuwsmijder	Redelijkheid	Vrijheid; opluchting	Het maakt toch niets uit	Loslaten voelt als bevrijdend	'Je hebt een cirkel van zaken waar je je betrokken bij voelt, en daarin een kleinere cirkel van dingen waar je daadwerkelijk zelf iets kan doen.'
	Selectieve-betrokkeneframe	Je hoeft niet alles te weten om op de hoogte te zijn	Maatschappelijke druk	Zelf bewust kiezen	Nieuwsmijder	Kritisch burgerschap	Realisme	Gecontroleerde betrokkenheid (door zelf)	Niet lijdend, maar sturend	'Ik leef niet onder een steen'; 'ik krijg de belangrijkste dingen echt wel mee'
	Normaliseringframe	Nieuwsmijding is normaal en gezond gedrag (er is geen probleem)	Niemand (want er is geen probleem)	Accepteren	Maatschappij	Gezond verstand; zelfbeslisser	Herkenning; legitimeren	Gezonde keuze	Normaal gedrag	'Het is gezond om af en toe een nieuwsvakantie te nemen'; 'je kan nieuwsmijders onmogelijk in het ongelijk stellen.'

4	Probleemframe	Ongeïnformeerdheid ondermijnt de democratie; probleem voor de maatschappij	Nieuwsmijder	Nieuwsconsumptie als morele plicht	Nieuwsmijder	Burgerschaps-ideaal, plichtsgevoel	Schuldig, onverantwoordelijk, aansprakelijkheid	Democratische plicht	Probleemstelling	'Nieuwsmijding is een probleem.'
	Zorgplichtframe	We moeten weten wat er speelt voor anderen; naasten	Nieuwsmijder	Nieuwscon-sumptie als zorgplicht	Samenleving	Solidariteit	Empathie	Moreel appèl	Verwijzingen naar de Bijbel	Nieuws volgen = goed mens zijn; '= Het leed van de ander onder ogen zien, zet immers juist aan tot barmhartigheid, naastenliefde, voorbede en meeleven.'
	Ondermijningframe	Nieuwsmijding ondermijnt journalistiek; informatie-maatschappij	Nieuwsmijder	Media steunen	Maatschappij	Media-ethiek	Verontwaardiging; onbegrip	Geen vertrouwen in fundament; eenzijdig beeld; mist context	Nieuws wordt platgeslagen; clickbait	Nieuwsmarkt als concurrentiemarkt
	Waarschuwingframe	Nieuwsmijding is gevaarlijk; reden tot zorg	Nieuwsmijder; maatschappij	Nieuws volgen	Maatschappij	Waakzaamheid	Urgentie; grote zorgen	Democratisch alarmsignaal	Appèl op samenleving	'Trap hier niet in.'
5	Gemakzuchtframe	Nieuws mijden uit luiheid; desinteresse	Nieuwsmijder; maatschappij	Aansporen tot betrokkenheid; uitleggen; educatie	Samenleving	Verantwoordelijk-heid	Frustratie	Vinger wijzen	Kost moeite om bij te blijven	'Machteloosheid is maar een gevoel. Waarom zou je denken dat je niets kan doen?'
	Onwetendheidframe	Geen idee wat er speelt	Nieuwsmijder en zijn sociale omgeving	Educatie; bewustwording	Media	Informeren	Frustratie	Niet weten; bijna niet geloven dat iemand niet op de hoogte is van een ramp	Nieuws dat langs je heen kan gaan zonder impact te maken	'[…] was hem eveneens ontgaan.'
	Privilegeframe	Mijden zonder consequenties; raakt de belevingswereld niet	Geprivilegieerde nieuwsmijder	Bewustwording van bevoorrechte positie	Individu en media	Gelijkheid	Onrechtvaardigheid; ad hominem	Luxepositie; privilege om te kunnen mijden	Nieuws raakt deze mijders niet	'Wijst dat op minder empathie met mensen in een oorlog die verder weg is?'